

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ίδρύσεως 1903

ΜΑΝΤΩΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ 23 - Τ.Κ. 542 49, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΤΕΥΧΟΣ 42ο • Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2020

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Θεσ/νίκης 16
020050

Νέα Μουδανιά Χαλκιδικής (παραλιακό μέτωπο)

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Περιοδική έκδοση

του Παγχάλκιδικου Συλλόγου «**Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ**»

Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ίδρύσεως 1903

Μαντώ Μαυρογένους 23, Τ.Κ. 542 49 Θεσ/νίκη
Τηλ. 2310/323-839, κιν. 6936/950 188, φαξ 2310/326-108

Ηλεκτρ. δ/ση: www.panchalkidikos.gr

E-mail Συλλόγου: panchalkidikos@gmail.com

E-mail Προέδρου: ikotsanis@gmail.com

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2020

ISSN: 2585-3619

Επιτροπή Έκδοσης:

Αυγολούπης Σταύρος, Καθηγητής Αστρονομίας του ΑΠΘ

Καραμύχος Ιωάννης, Φιλολόγος

Καρσιώτης Μιχαήλ, τ. Εκπαιδευτικός, Επίτιμος

Πρόεδρος του Παγχάλκιδικου Συλλόγου

Οικονόμου Τριαντάφυλλος, τ. Εκπαιδευτικός

Πρωτ/μιας Εκπ/σης, δρ. Επιστ. της Αγωγής (συντονιστής)

Παπάγγελος Ιωακείμ, δρ. Αρχαιολόγος

Παυλούδης Χρήστος, Υποναύαρχος Π.Ν. ε.α.

Τσαμουρτζή Μαρία, Αρχιτέκτων

Τσίκουλας Ιωάννης, Καθηγητής Ιατρικής του ΑΠΘ

Ιδιοκτήτης: Παγχάλκιδικός Σύλλογος "Ο Αριστοτέλης"

Εκδότης - Διευθυντής: Ιωάννης Τ. Κοτσάνης, Πρόεδρος

του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου.

Το περιοδικό εκδίδεται με χορηγίες συμπατριωτών, φίλων και φορέων και αποστέλλεται δωρεάν.

Σελιδοποίηση, Εκτύπωση: GRAFIS

Νέα Ραιδεστός Θεσσαλονίκης, Τηλ. 2310.466.776

e-mail: despoina@lithographia.gr

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

IBAN: GR 80 0171 2330 0062 3304 0032 572

A.Φ.Μ.: 090145977 Δ.Ο.Υ.: Ζ' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 42^{ου} τεύχους είναι ο Παγχάλκιδικός Σύλλογος και ο κ. **Χρήστος Μωραΐτης**, εκ των ιδρυτών της εταιρείας **CONDITO A.E.B.E.**

Εικόνα εξωφύλλου: Νέα Μουδανιά Χαλκιδικής (παλαιά μέτωπο).
Φωτ.Μαρία Τσινά

Εικόνα οπισθόφυλλου: Μουδανιά της Προποντίδας. Φωτογραφία από τη συλλογή της κ. Ελένης Πασχαλάκη

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: **Ιωάννης Τηλ. Κοτσάνης** (Αρναία)

Αντιπρόεδρος: **Τριαντάφυλλος Οικονόμου** (Νικήτη)

Γεν. Γραμματέας: **Αστέριος Λυρτζής** (Ταξιάρχης)

Ταμίας: **Αβραάμ Παπαδόπουλος** (Βράσταμα)

Ειδ. Γραμματέας: **Νικόλαος Μπούφτας** (Αρναία)

Μέλος: **Σαραφιανός Καράβατος** (Παλιόχωρα)

Μέλος: **Ανδρομάχη Κωστοπούλου** (Κασσάνδρα)

Μέλος: **Αναστασία Σούστα-Δάφνα** (Νεοχώρι)

Μέλος: **Χρήστος Παυλούδης** (Ορμύλια)

Αναπληρωματικά μέλη

Θεόδωρος Φλώρος (Αρναία)

Άννα Εμμανουήλ (Αγ. Νικόλαος)

Θεόδωρος Τσαμούρης (Αρναία)

Εξελεγκτική Επιτροπή

Φώτιος Ταλέας (Ιεριστός)

Μαρία Μπουλάκη (Πολύγυρος)

Μαρία Λαθούρη-Πάργα (Συκιά)

Αναπληρωματικά μέλη

Αστέριος Βαμβακάς (Κασσάνδρα)

Αναστάσιος Σινάκος (Βασιλικά)

Γεώργιος Χαλκιάς (Άγιος Νικόλαος)

Αθανάσιος Χατζηπαπάς (Ν. Μουδανιά)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- **Για τον εορτασμό της Διακοσιετηρίδας του 1821** 1
- Πασχαλάκη Ελένη,
Νέα Μουδανιά. Η καταγωγή των προσφύγων 2
- Χολέβας Κωνσταντίνος,
Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος 4
- Μηνάογλου Κωνσταντίνος,
Αργία, μήτηρ πάσης κακίας ή ημέρα μνήμης και τιμής; 5
- Σμάγας Αγγ. Δημήτριος,
Η εξόδιος ακολουθία που άργησε σαράντα πέντε χρόνια 7
- Γιαγκιόζης Γ. Φαίδωνας,
Η ευλάβεια των πρωτοπόρων 9
- Καραμύχος Χ. Γιάννης,
Η ελληνική παράδοση 11
- Πούλιος Μαυρουδής,
Η διαχρονική αξία της ελληνικής γλώσσας Μιλάμε ακόμη... Ομηρικά 12
- Δρ. Μερτζιμέκης Αρ. Νικόλαος,
Πληροφορίες για την απελευθέρωση της Συκιάς Σιθωνίας Χαλκιδικής (1912) 13
- Κλειδαράς Αστ. Σταύρος,
Η προέλευση της ονομασίας του Γοματίου 16
- Αδαμίδου Ραλλία,
Ο υδροβιότοπος Αγίου Μάμα στην Χαλκιδική 17
- Λαζαρίδης Ν. Χαράλαμπος,
Περί "Διάρκειας ζωής" και "Ημερομηνίας λήξης" των τροφίμων 19
- Μακρογιάννης Τιμολέων,
Ο καιρός στη Χαλκιδική κατά τον περασμένο χρόνο 2019 22
- **Στον Πολύγυρο η περιοδική έκθεση του Υπ. Εσωτερικών με θέμα: "Η ελληνίδα στον πόλεμο"** 24
- Αυγολούπης Σταύρος,
Ο γαϊδουροξεφρουδιασμένος 29
- Γρίβα Μαρία,
Αχ και να 'ταν έτσι... 30
- Τσίκουλας Γιάννης,
Τα αξέχαστα σμούχρια του καλοκαιριού 32
- **Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών ο Περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας ο κ. Απόστολος Τζιτζικώστας** 34
- Κανατάς Δ. Γιάννης,
Αθανάσιος Σκόρδας και ΠΑΟ Χαλκιδικής 35
- **Ο εορτασμός των Θεοφανείων στην Τρίγλια της Προύσας** 36
- Προαναγγελία μεγάλων εκδρομών 37
- Τιμητική διάκριση στον Βουλευτή Χαλκιδικής κ. Γεώργιο Βαγιωνά από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Ειδικών Δυνάμεων 38
- Γυναίκες (ποίημα) 38
- Η δράση του Συλλόγου μας 39
- Η δράση άλλων φορέων και Συλλόγων 44
- Βιβλία και λοιπά έντυπα που λάβαμε 46
- Αγιορείτικα νέα 48
- Νέα μέλη - Πένηθη 49
- Πρόγραμμα εκδηλώσεων & εκδρομών Ιανουαρίου - Ιουνίου 2020 50
- Οι χορηγοί μας 52
- Η χορηγία (κ. Χρήστος Μωραΐτης - Condito A.E.B.E.) 53

Φιλολογική επιμέλεια : Νίκος Κασσιανίδης

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους. Υπενθυμίζεται ότι αυτά δεν πρέπει να υπερβαίνουν τους 9000 περίπου χαρακτήρες (χτυπήματα με τα κενά). Αυτό το τελευταίο παράκληση να τηρείται πιστά. Όσα κείμενα δεν φέρουν υπογραφή, συντάσσονται από τον εκδότη.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΟΡΤΑΣΜΟ ΤΗΣ ΔΙΑΚΟΣΙΕΤΗΡΙΔΑΣ ΤΟΥ 1821

Το 1821 είναι η σημαντικότερη χρονιά στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία. Είναι η χρονιά που το ελληνικό έθνος ξεσηκώθηκε ενάντια σε μια πανίσχυρη αυτοκρατορία. Οι Έλληνες αγωνίστηκαν με αυτοθυσία για 7 συνεχή χρόνια και άντεξαν. Αναχαίτισαν και συνέτριψαν πανίσχυρες στρατιές. Κυριάρχησαν σε στεριά και θάλασσα. Δεν λύγισαν ακόμα και όταν η Επανάσταση φάνηκε να συνθλίβεται στο τέλος του καλοκαιριού του 1827. Και, τελικά, τα κατάφεραν. Δημιούργησαν μια μικρή κρατική οργάνωση και κέρδισαν την αναγνώριση από τις περισσότερες Μεγάλες Δυνάμεις.

Στον εθνικό αγώνα του 1821 η συμβολή της Χαλκιδικής υπήρξε τεράστια. Η επανάσταση στη Χαλκιδική έγραψε ηρωικές σελίδες στο βιβλίο της εθνικής παλιγγενεσίας και, όπως αποδεικνύεται και από καταγεγραμμένα ιστορικά γεγονότα, συνέβαλε ουσιαστικά στην επιτυχία του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα. Ωστόσο, η δράση και η συμβολή των αγωνιστών της Χαλκιδικής στην Ελληνική Επανάσταση παραμένει ακόμη σχετικά άγνωστη στο ευρύ κοινό.

Πι αυτό, στο πλαίσιο του εορτασμού των 200 χρόνων από την Επανάσταση, το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, συνεχίζοντας τις προσπάθειες των προκατόχων του για τη γνωστοποίηση των ιστορικών γεγονότων που αναδεικνύουν τη συμμετοχή της Χαλκιδικής στην Επανάσταση του 1821, εκτός των άλλων εορταστικών δράσεων που θα διοργανώσει σε συνεργασία με τους φορείς της Χαλκιδικής, αποφάσισε και τη διεξαγωγή Παγχαλκιδικού Μαθητικού Διαγωνισμού (γραπτή εργασία) με θέμα:

«Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ (Μάιος – Νοέμβριος 1821)»

για τους μαθητές και τις μαθήτριες της Στ' τάξης των Δημοτικών Σχολείων, της Γ' τάξης των Γυμνασίων και της Α' τάξης των Λυκείων της Δ/νσεως Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπαίδευσης Χαλκιδικής.

Σκοπός του εν λόγω Διαγωνισμού είναι η ενασχόληση των μαθητών/τριών της Χαλκιδικής με την ιστορία τόπου τους και η εισαγωγή τους στη διαδικασία της έρευνας και της αξιολόγησης της ιστορικής πληροφορίας.

Οι μαθητές/τριες θα κληθούν:

- να αναζητήσουν και να προβάλουν τα ιστορι-

κά γεγονότα, που αναφέρονται στην επανάσταση της Χαλκιδικής της περιόδου Μαΐου – Νοεμβρίου 1821

- να αναδείξουν τη σημασία της επανάστασης στη Χαλκιδική, στην εδραίωση της Επανάστασης στη Στερεά Ελλάδα και Πελοπόννησο και στην τελική έκβαση του Αγώνα και

- να εκφράσουν τις προσωπικές σκέψεις και τα συναισθήματά τους αλλά και της τοπικής κοινωνίας για το θέμα, όπως διαμορφώθηκαν μέσα από τεκμήρια, διηγήσεις, παραδόσεις, τραγούδια, έθιμα κ.ά.

Η υλοποίηση του Διαγωνισμού θα πραγματοποιηθεί με την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας και η συμμετοχή των μαθητών/τριών θα είναι προαιρετική.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες με την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων μπορούν να ανατρέξουν:

- σε συγγράμματα που αναφέρονται σ' αυτή τη χρονική περίοδο και στα συγκεκριμένα γεγονότα
- στα αρχεία του κράτους
- σε κάθε πηγή (άρθρα, τύπος, φωτογραφικό ή κινηματογραφικό υλικό, αντικείμενα, μνημεία, τρα-

γούδια, μαρτυρίες, αφηγήσεις κ.ά)

Οι εργασίες θα αξιολογηθούν από άμισθη επιστημονική επιτροπή αξιολόγησης, η οποία θα βραβεύσει τις τρεις (3) καλύτερες εργασίες σε ειδική τελετή που θα οργανωθεί από τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο, ο οποίος θα καθορίσει και τον τύπο των επάθλων. Οι εργασίες αυτές θα είναι δυνατόν να παρουσιαστούν από τους/τις συγγραφείς τους σε εκδηλώσεις και ημερίδες που θα διοργανωθούν στη Χαλκιδική το 2021, κατά τον επετειακό εορτασμό των 200 ετών από τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα.

Το κείμενο της προκήρυξης του Διαγωνισμού με τους όρους και τις προϋποθέσεις θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Συλλόγου (www.panchalkidikos.gr), ενώ οι μαθητές/τριες θα ενημερωθούν από τα σχολεία που φοιτούν.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου προτρέπει και παρακαλεί τους γονείς και το σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας της Χαλκιδικής να ενθαρρύνουν τους/τις μαθητές/τριες να συμμετάσχουν στον Διαγωνισμό, τονίζοντάς τους πόσο σημαντική για το παρόν και το μέλλον ενός τόπου είναι η γνώση και προβολή της Ιστορίας του.

Το Δ.Σ.

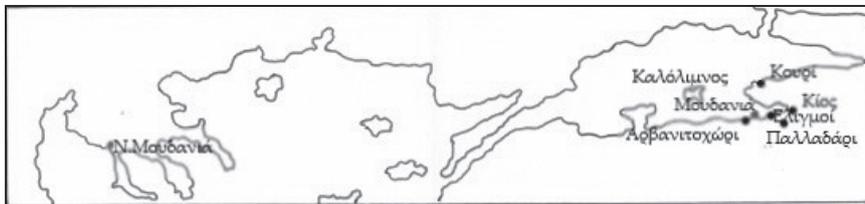
ΝΕΑ ΜΟΥΔΑΝΙΑ. Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

ΕΛΕΝΗ ΠΑΣΧΑΛΑΚΗ

Εθνολόγος

Οι περισσότεροι από τους πρόσφυγες που εγκαταστάθηκαν στη Χαλκιδική μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, μετακινήθηκαν προς τα εδώ από τη Θεσσαλονίκη. Εκεί είχαν φθάσει ατμοπλοϊκές και προσωρινά διέμεναν στο λοιμοκαθαρτήριο στο Καραμπουρνάκι ή σε καταυλισμούς που λειτουργούσαν στο αγγλικό νοσοκομείο και το στρατόπεδο Χαρμάν-Κιοϊ, στο πρώην αγγλικό στρατόπεδο Καλαμαριάς, στον πρώην γαλλικό στρατώνα Λεμπέτ, καθώς και στο γαλλικό νοσοκομείο Χαριλαίου.

Η πιο συνηθισμένη πρακτική για την εξεύρεση του τόπου εγκατάστασής τους ήταν η επιτόπια παρατήρηση

χώρων που είχαν υποδειχθεί από τις υπηρεσίες Εποικισμού ή οι ίδιοι οι πρόσφυγες είχαν πληροφορηθεί την ύπαρξή τους, με κριτήρια κυρίως το είδος της εργασίας που γνώριζαν οι πρόσφυγες καθώς και τον τόπο προέλευσής τους. Μία αντιπροσωπεία αποτελούμενη από άνδρες αποστέλλοταν προκειμένου να αποκτήσει άμεση αντίληψη του χώρου. Στη συνέχεια, μετά δηλαδή από την επιτόπια παρατήρηση κατά την επιστροφή τους πίσω στους υπόλοιπους που έμεναν στους καταυλισμούς, κατέθεταν τις εμπειρίες τους και κατέληγαν σε κάποια συμπεράσματα για την επιλογή του κατάλληλου προς εγκατάσταση μέρους.

Ο καταγόμενος από τα Μουδανιά, δάσκαλος, Νικόλαος Χατζηαγγελίδης, στο βιβλίο που εξέδωσε το 1931 ο Σύνδεσμος Προσφύγων Μουδανιών με τίτλο «Αντίλαλοι από τα Μουδανιά και τα γύρω» εξιστορεί ως εξής την επιλογή της περιοχής όπου κτίστηκαν τα Νέα Μουδανιά: «*Επιτροπή εκ τών κ.κ. Αθανασίου Χαραλαμπίδου και Σταύρου Παπόγλου εξ Έλιγμών, Λαζάρου Γανίτου και Ανδρέου Τζάμτζαλη εκ Μουδανιών και Βασιλείου Καδόγλου εκ Μυσοπόλεως [...] τήν πρωϊαν μιάς λαμπράς έαρινής ημέρας του 1923 [...] περιέπλευσε τό Καραμπουρνου [...] πρός τήν χερσόνησον τής Κασσάνδρας [...] Πλησιάζουν τα Κασσάνδραν από ταής βενζινακάτου [...] διακρίνουσιν ιστιοφόρα τινά έλλιμενισμένα εις τα δρμον Καργί – Λιμάνι, απέχοντα από του ίσθμου τής Κασσάνδρας περί τά 4 μίλλια*».

Το μικρό αγκυροβόλιο, ο ελαιώνας και τα βράχια προς τον ισθμό της Κασσάνδρας, αφενός θύμιζαν τους πρόσφυγες την περιοχή που άφησαν και αφετέρου, η

θάλασσα και η καλλιέργεια της ελιάς ήταν ασχολίες που γνώριζαν πολύ καλά. Η περιοχή των Μουδανιών όπου ανήκαν και οι Ελιγμοί και η Μυσόπολις είναι παραθαλάσσια και παρουσιάζουν αρκετές ομοιότητες με την περιοχή των Νέων Μουδανιών. Έτσι, «*περί τας αρχάς Αυγούστου του 1923 ήρχισεν ή άποστολή των πρώτων 26 οικογενειών, τας όποίας ήκολούθησαν περί τά τέλη του αυτού μηνός έτεροι 53 οικογένειαι εκ Μουδανιών και Έλιγμών. [...] Έν τώ μεταξύ εξακολουθεί εκ Θεσσαλονίκης άποστολή οικογενειών περί τά τέλη του*

1924, συγκεντρωνται ενταύθα περί τας διακοσίας οικογένειαι εκ Μουδανιών, Έλιγμών, Καλόλιμνου, Κουρί-

ου της Μπάλιας, πόλεων άνθηρών τής Προποντίδος».

Ο μεγαλύτερος αριθμός προσφύγων προήλθε από τα Μουδανιά και την περιοχή της υποδιοίκησης του Καζά Μουδανιών ο οποίος περιελάμβανε είκοσι τρεις κωμοπόλεις και χωριά.

Στο πρώτο, πρόχειρο Δημοτολόγιο το οποίο περιλαμβάνει εγγραφές από το έτος 1924 και μέχρι περίπου το 1930, υπάρχουν καταχωρημένες συνολικά 536 οικογενειακές μερίδες. Με βάση την καταγωγή των αρχηγών των οικογενειών, 211 οικογένειες προέρχονται από τα Μουδανιά, 106 από τους Ελιγμούς, 37 από το Κουρί, 28 από την Καλόλιμνο. Οι λοιπές οικογένειες προέρχονται από διάφορα μέρη κυρίως της Μικράς Ασίας και της Ανατολικής Θράκης.

Η περιφέρεια Μουδανιών παρήγαγε άφθονες ελιές, σταφύλια και κουκούλια.

Τα **Μουδανιά** κτίστηκαν μετά το 1318 πάνω ή κοντά στα ερείπια της Απάμειας Η πόλη αρχικά κατοικείτο από Χριστιανούς, όμως μετά την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως ήλθαν και Τούρκοι και διαιρέθηκε σε δύο τμήματα. Το χριστιανικό τμήμα εκκλησιαστικά ήταν διαιρεμένο σε δύο ενορίες: της Μητροπόλεως ή του Αγίου Γεωργίου και της Αγίας Θεοδοσίας.

Το 1870, εξερράγη μεγάλη και καταστρεπτική πυρκαγιά η οποία κατέστρεψε το κεντρικότερο και πλουσιότερο τμήμα της πόλης. Μετά την πυρκαγιά αυτή, το καμένο τμήμα της πόλης ξαναχτίστηκε με σχέδιο, δημιουργήθηκαν οικοδομικά τετράγωνα και χαράχθηκαν ευθείες και παραλληλόγραμμες οδοί, οι οποίες λιθοστρώθηκαν. Η πόλη είχε κομψές και όμορφες οικο-

δομές, εργοστάσια, μεταξουργεία, Κοινοτικές Σχολές, δημόσια ιδρύματα.

Συνδεόταν σιδηροδρομικώς με την Προύσα και το λιμάνι των Μουδανιών εξυπηρετούσε την εμπορική και επιβατική κίνηση της περιοχής. Επίσης, το θέρος ο πληθυσμός πύκνωνε *δια της καθόδου εκ Προύσης χάριν των λουτρών και της θαλασσίας αύρας.*

Στα Μουδανιά λειτουργούσε Αστική σχολή με έξι δασκάλους και Παρθεναγωγείο με πέντε δασκάλες καθώς και Νηπιαγωγείο. Πριν από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο οι σχολές έγιναν μικτές. Κατάσταση γύρω στο 1914 αναφέρει ότι ο χριστιανικός πληθυσμός ανέρχεται σε 4251 κατοίκους.

Προάστιο των Μουδανιών αποτελούσε το **Αρβανιτοχώρι**. Σύμφωνα με την παράδοση, κτίστηκε στα μέσα του 18ου αιώνα, από επτά συγγενικές μεταξύ τους οικογένειες που προέρχονταν από τα Βιτώλια. Το 1860, ο Γάλλος Φρανσουά Βιτσίνο ανέγειρε μεγάλο ελαιοτριβείο και εμφιαλωτήριο για το παραγόμενο ελαιόλαδο, το οποίο εξήγαγε στην Ευρώπη δίνοντας έτσι μεγάλη ώθηση στην ανάπτυξη του οικισμού. Το Αρβανιτοχώρι αποτελούσε χώρο αναψυχής της πόλεως των Μουδανιών, ιδίως κατά το θέρος.

Δέκα χιλιόμετρα ανατολικά των Μουδανιών και 12 περίπου νοτιοδυτικά της Κίου, στη δεξιά όχθη του Κιανού κόλπου, ήταν κτισμένη η κωμόπολη των **Ελιγμών**. Κατοικούνταν από 300 χριστιανικές οικογένειες που ασχολούνταν κυρίως με τη γεωργία και την αλιεία καθώς και με την βαμβακοπαραγωγή. Είχε Δημοτική Σχολή και Νηπιοπαρθεναγωγείο με περίπου 140 μαθητές. Στην παραλία βρισκόταν η Μονή του Αγίου Αβερκίου από την οποία προέρχεται ο κεντημένος από την περιφημη κεντήστρα Μαριώρα το 1724, Επιτάφιος.

Κατά την παράδοση, στη θέση των Ελιγμών, υπήρχε πολυάνθρωπη πόλη η οποία είχε προάσπισμα το χωριό **Παλλαδάριο** ή **Πελαδάριο**. Απείχε μισή ώρα από τους Ελιγμούς και ήταν κτισμένο σε βραχώδη περιοχή, με υψόμετρο 800 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας. Οι κάτοικοι γύρω στο 1914 αριθμούσαν περί τους 3.000.

Στην υποδιοίκηση Μουδανιών ανήκε και η **Καλόλιμνος**, η αρχαία Βέσβικος. Νησί που κείται προς τα νότια της Προποντίδας απέναντι από τις εκβολές του Ρύνδακος ποταμού. Το 1906 είχε 256 οικογένειες, δύο εκκλησίες, δύο ιερείς, καθώς και σχολή δημοτική και νηπιαγωγείο. Ο πληθυσμός της Καλολίμνου κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα και μέχρι το 1922 ήταν, κατ' εκτιμήσεις, της τάξεως των 3000 ατόμων, όλων Ελλή-

νων. Οι κάτοικοι ήταν αγρότες και αλιείς. Από την Καλόλιμνο μεταφέρθηκε από τους πρόσφυγες η εικόνα της Παναγίας Κορυφινής η οποία βρίσκεται στον ομώνυμο Ναό, στο λόφο της Παναγίας Κορυφινής στα Νέα Μουδανιά.

Το **Κουρί**, ήταν ένα παραθαλάσσιο χωριό στα χείλη του Αστακινού Κόλπου, κοντά στη Γιάλοβα, στην επαρχία της Νικομήδειας. Κατοικείτο από 2.000 χριστιανούς οι οποίοι μιλούσαν ελληνικά. Διέθετε μεικτή Δημοτική Σχολή και Νηπιαγωγείο. Οι κάτοικοι ασχολούνταν με τη γεωργία, τη μεταξοσκωληκοτροφία και τη ναυτιλία.

Το 1925, μεταξύ των 470 οικογενειών προσφύγων που είχαν εγκατασταθεί στον συνοικισμό των Νέων Μουδανιών υπήρχαν 345 οικογένειες γεωργών όπου συμπεριλαμβάνονται και 5 κτηνοτρόφοι, 21 οικογένειες αμπελουργών και 104 οικογένειες επαγγελματιών, όπως

Τα Μουδανιά της Προποντίδας

προκύπτει από τα πρακτικά του Κοινοτικού Συμβουλίου, ενώ στο Μαθητολόγιο του 1925-26, σε 92 μαθητές ο πατέρας δηλώνεται γεωργός, σε 14 ψαράς, σε 9 κτηνοτρόφος, σε 7 κτίστης, σε 4 φαρμακοποιός, σε 4 αμπελουργός, σε 3 κηπουρός, σε 3 αρτοποιός, σε 3 ράπτης, σε 2 έμπορος, σε 2 σιδηρουργός, σε 2 ιερέας, σε 1 λεπτοϋργός, σε 1 ζαχαροπλάστης, σε 1 ξυλουργός, σε 1 καφεπώλης, σε 1 υποδημα-

τοποιός και σε 1 παντοπώλης.

Όπως εξάγεται επίσης από το πρόχειρο Δημοτολόγιο της Κοινότητας το οποίο άρχισε να συντάσσεται το 1925 και οι τελευταίες σημειώσεις έχουν γίνει το 1933, τα επαγγέλματα των αρχηγών των δημοτολογημένων οικογενειών, σε αριθμούς απασχολούμενων, δείχνουν 358 γεωργούς, 31 αλιείς, 25 κτίστες, 16 ναυτικούς, 10 αμπελουργούς, 9 παντοπώλες, 8 υποδηματοποιούς, 6 κηπουρούς, 5 ανθρακοποιούς, 5 ράπτες, 4 αρτοποιούς, 4 κουρείς, 2 εμπόρους, 2 καφεπώλες, 2 ξυλουργούς και από έναν αγγειοπλάστη, βαρελοποιό, καρροποιό, κασσιτερωτή, κρεοπώλη, λαχανοπώλη, λευκοσιδηρουργό, μάγειρα, ξενοδόχο, οπλοδιορθωτή, πεταλωτή, ποτοποιό, σαπωνοποιό, σιδηρουργό, σπυροτρόφο, υφασματοπώλη, φαρμακοποιό, ψιλικοπώλη και έναν βιομήχανο.

Ένα μεγάλο μέρος των προσφύγων, με την επαγγελματική τους εμπειρία, είτε σαν εργάτες είτε σαν επιχειρηματίες, συντέλεσαν στη δημιουργία εξειδικευμένης αγοράς εργασίας και νέων επιχειρήσεων. Νέες καλλιέργειες εισήχθησαν στη γεωργία, με αποτέλεσμα τη μεγαλύτερη εμπορευματοποίηση των αγροτικών προϊόντων ενώ η μεταποίηση αρχίζει να παίρνει σημαντικές διαστάσεις.

ΑΓΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΟΛΕΒΑΣ

Πολιτικός Επιστήμονας

Στις 25 Ιανουαρίου η Εκκλησία μας τιμά τη μνήμη του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου και στις 30 του ίδιου μηνός τον τιμούμε και πάλι μαζί με τον Μέγα Βασίλειο και τον Άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο. Πρόκειται για τους Τρεις Ίεράρχες, κορυφαίους Πατέρες της Εκκλησίας μας και προστάτες της ελληνικής παιδείας. Είναι κατάλληλη, λοιπόν, η ευκαιρία να θυμηθούμε τις απόψεις του Αγίου Γρηγορίου του Ναζιανζηνού για την ελληνική παιδεία και την αρχαία γραμματεία.

Ο Άγιος τόν 4ο αιώνα μ.Χ. είχε να αντιμετωπίσει δύο διαφορετικές άμφισβητήσιμες. Από τη μία πλευρά είχε τους «υπεράγαν Όρθοδόξους», οι οποίοι πίστευαν ότι ο Χριστιανός δεν πρέπει να μελετά τα αρχαιοελληνικά κείμενα για να μη αλλοτριωθεί ή πίστη του. Από την άλλη πλευρά ο αυτοκράτωρ Ιουλιανός, ο γνωστός και ως Παρβάτης ή Άποστάτης, είχε απαγορεύσει στους Χριστιανούς και να διδάσκουν και να διδάσκονται τα αρχαία ελληνικά κείμενα. Προς τους Χριστιανούς που απέρριπταν την κλασική ελληνική παιδεία ο Άγιος Γρηγόριος, άριστος μελετητής και γνώστης των ελληνικής φιλοσοφίας, άπαντά με μία χαρακτηριστική έπισημανσή του στον «Επιτάφιον εις τόν Μέγαν Βασίλειον»⁽¹⁾, τήν οποία παραθέτω σε νεοελληνική απόδοση από τόν Καθηγητή Ευάγγελο Θεοδώρου:

«Νομίζω πώς έχει γίνει παραδεκτό άπ' όλους τούς συνετούς ανθρώπους ότι ή παιδεία είναι τό πρώτο άπό τά άγαθά πού έχουμε. Καί όχι μόνο ή χριστιανική μας παιδεία, πού είναι ή έκλεκτότερη και έπιδιώκει τή σωτηρία και τό κάλλος τών θείων πραγμάτων, τά όποια μόνο με τόν νοϋ συλλαμβάνονται. Αλλά και ή έξωχριστιανική παιδεία, τήν όποια πολλοί χριστιανοί, έχοντας σχηματίσει λανθασμένη αντίληψη γι' αυτήν, τήν περιφρονοϋν, έπειδή, λέγουν, κρύβει δόλιους σκοπούς, είναι επικίνδυνη και άπομακρύνει άπό τόν Θεό. Γιατί όπως ακριβώς δεν πρέπει να περιφρονοϋμε τον οϋρανό, τή γή και τόν άέρα, και όσα υπάρχουν σ' αυτά, έπειδή μερικοί έχουν σχηματίσει λανθασμένη αντίληψη και, αντί να λατρεύουν τόν Θεό, λατρεύουν τά δημιουργήματά Του, αλλά άφου παίρνουμε άπ' αυτά ό, τι είναι χρήσιμο για τή ζωή και τήν άπόλαυση

μας, άποφεύγουμε ό,τι είναι επικίνδυνο... Κατά τόν ίδιο τρόπο και άπό αυτά πού μάς προσφέρει ή έξωχριστιανική παιδεία παραδεχτήκαμε ό,τι είναι χρήσιμο στην έρευνα και στις θεωρητικές αναζητήσεις, ενώ άποκρούσαμε καθετί πού όδηγεί στην ειδωλολατρεία, στην πλάνη και στό βάθος τής καταστροφής. Μάλιστα άπό τήν έξωχριστιανική παιδεία έχουμε ώφεληθεί στην εϋσέβεια και στή λατρεία του Θεού, γιατί γνωρίσαμε καλά τό ανώτερο άπό τό χειρότερο και έχουμε κάμει δύναμη τής διδασκαλίας μας τις άδυναμίες εκείνης. Λοιπόν δεν πρέπει να περιφρονοϋμε τήν παιδεία, έπειδή μία τέτοια περιφρόνηση φαίνεται καλό σε μερικούς. Αντίθετα πρέπει να θεωροϋμε άμαθείς και άμόρφτους τούς ανθρώπους πού έχουν αυτή τήν αντίληψη».

Μ' αυτόν τόν ώραίο τρόπο ο Άγιος συνιστά τήν «θύραθεν» ή «έξωθεν» παιδεία, δηλαδή τά ελληνικά γράμματα άπό τόν Όμηρο μέχρι τούς κλασικούς συγγραφείς, ως εισαγωγική και ως συμπληρωματική προς τήν ανώτερη άγωγή πού είναι ή χριστιανική. Σχετικά με τό αίτημα του Ιουλιανού να μη διορίζονται οι Χριστιανοί ως δάσκαλοι τών ελληνικών γραμμάτων ο Γρηγόριος έγραψε δύο πολύ ενδιαφέροντα κείμενα με τόν τίτλο «Πρός Ιουλιανόν Βασίλεα Στηλιτευτικός» και με άρίθμηση Α' και Β'. Στόν Α' Στηλιτευτικό, άφου αναλύει με θαυμαστή γνώση τί άπορρίπτουν οι Χριστιανοί και τί διατηροϋν άπό τά κείμενα τών Αρχαίων, άπευθύνει προς τόν Ιουλιανό το ρητορικό έρώτημα: «Τίνος του ελληνίζειν εισίν οι λόγοι;»⁽²⁾. Δηλαδή ποιός έχει τό δικαίωμα να διδάσκει και να μελετά τά αρχαία ελληνικά κείμενα; Καί συνεχίζει: «Η θά μάς πείς ότι είναι δικαίωμα μόνον τών όπαδών τής αρχαίας θρησκείας ή όλου του έθνους». Καί δίνει άμέσως ο Γρηγόριος τήν άπάντηση: «Δέν είναι δικαίωμα μόνον τών όπαδών τής αρχαίας θρησκείας ή διδασκαλία τών ελληνικών κειμένων».

Κατά τόν Γρηγόριο τό δικαίωμα αυτό τό έχουν όσοι πιστεύουν ότι ανήκουν στό «έθνος» κατά τήν όρολογία πού ο ίδιος χρησιμοποιοεί. Πρόκειται για τόν πρώτο χριστιανικό όρισμό περί έθνους, όπου ο Άγιος

συνέχεια στη σελίδα 8

Η ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

ΑΡΓΙΑ, ΜΗΤΗΡ ΠΑΣΗΣ ΚΑΚΙΑΣ Ή ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΙΜΗΣ;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΝΑΟΓΛΟΥ

Δάσκαλος - Θεολόγος

30 Ιανουαρίου 2020. Εορτή των Τριών Ιεραρχών. Από την καθιέρωσή της, από το πανεπιστήμιο Αθηνών το 1842, ως ημέρα της Παιδείας και των Γραμμάτων, θεωρείτο σχολική αργία για όλα τα δημόσια και ιδιωτικά σχολεία όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης.

Σύσσωμη η εκπαιδευτική κοινότητα, σε κάθε σχολική μονάδα, δάσκαλοι και μαθητές εις τύπον παρελάσεως, με μπροστάρη τον σηματοφόρο, τους παραστάτες και με τη σημαία ψηλά όπου εικονίζεται η μορφή των Τριών Ιεραρχών οδεύουν προς την εκκλησία. Μέσα στην εκκλησία και μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας εκφωνείται από έναν εκπαιδευτικό ο πανηγυρικός και θεολογικός λόγος προς τιμήν των Τριών Ιεραρχών, για την προσφορά τους στην παιδεία.

Μετά το εκκλησιασμό, οι μαθητές αποχωρούν από το σχολείο και κατ' αυτόν τον τρόπο δίδεται έμφαση και ιδιαίτερη τιμή στο γεγονός της εορτής και μόνο. Όπως δίδεται ιδιαίτερη τιμή στην ημέρα Κυριακή που είναι αφιερωμένη στον Κύριο μας Ιησού Χριστό. Θεωρείται αργία, ημέρα ανάπαυσης, δεν εργαζόμαστε, αναπαυόμαστε, εκκλησιαζόμαστε, προσευχόμαστε, μελετούμε το Θείο λόγο και τους βίους των Αγίων και μαρτύρων της Εκκλησίας μας. Δεν τεμπελιάζουμε δεν είναι ημέρα για τους τεμπέληδες, όπως ατυχώς εξεφράσθη από χείλη ιερωμένου.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια συστηματική προσπάθεια αποχριστιανοποίησης της παιδείας. Από το 2016 και έπειτα η 30ή Ιανουαρίου, άλλοτε θεωρείται αργία με κλειστά σχολεία και "άδειες" εκκλησίες και άλλοτε «αποκαθίσταται ως ημέρα πραγματοποίησης εορταστικών εκδηλώσεων», όπως αναφέρει για φέτος, εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας και η οποία καταλήγει «Κατά τα λοιπά το σχολείο θα λειτουργεί κανονικά και θα πραγματοποιείται το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων της ημέρας». Ο εκκλησιασμός εναπόκειται στην κρίση και στη διάθεση των εκπαιδευτικών αν θα πραγματοποιηθεί ή όχι.

Κι όλα αυτά με το πρόσχημα να μην χαθούν άλλες ώρες διδασκαλίας για τους μαθητές μας. Κατ' άλλα

λαμβάνονται αποφάσεις και ορίζονται ημέρες διαφόρων εκδηλώσεων όπως επί παραδείγματι η καθιέρωση ως Πανελλήνια ημέρα Σχολικού Αθλητισμού την πρώτη Δευτέρα του Οκτωβρίου κάθε σχολικού έτους. Την ημέρα αυτή δεν γίνονται μαθήματα αλλά διοργανώνονται αθλητικές εκδηλώσεις καθ' όλη τη διάρκειά της.

Άλλη περίπτωση είναι η από τριετίας καθιέρωση

της δράσης «Η τσάντα στο σχολείο». Με τη συγκεκριμένη δράση καθιερώνεται η παραμονή της σχολικής τσάντας των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου για τουλάχιστον δύο Σαββατοκύριακα το μήνα στο σχολείο. Η τσάντα παραμένει στο σχολείο από την Παρασκευή έως τη Δευτέρα την οποία και παραλαμβάνουν

τα παιδιά. Με τη δράση αυτή, σύμφωνα με την εγκύκλιο του Υπουργείου υπ. Αρ. 49/30-11-2017 «επιδιώκεται οι μαθητές να μην ασχολούνται με την προετοιμασία των μαθημάτων το Σαββατοκύριακο για να έχουν μεταξύ άλλων και αυξημένο χρόνο δημιουργικής επαφής και επικοινωνίας με τους γονείς τους». Κι από την άλλη καταργούν την αργία της Κυριακής και αναγκάζουν τους γονείς τους να εργάζονται. Ω, τι ειρωνεία και εμπαιγμός Θεέ μου!

Επίσης η καθιέρωση της Θεματικής Εβδομάδας στα Γυμνάσια όλης της χώρας. Κατά τη διάρκεια της Θεματικής Εβδομάδας δεν πραγματοποιούνται μαθήματα και οι σχετικές δράσεις που αναλαμβάνονται καλύπτουν όλες τις διδακτικές ώρες του σχολικού ωραρίου.

Καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, πληθώρα εγκυκλίων αποστέλλονται από το Υπουργείο Παιδείας, υπενθυμίζοντας τις καθιερωμένες παγκόσμιες ημέρες, όπως κατά του bullying, δηλαδή κατά της σχολικής βίας και του σχολικού εκφοβισμού, της διαφορετικότητας, κατά του ρατσισμού, αναφορά το ολοκαύτωμα των Εβραίων, για την επέτειο του Πολυτεχνείου και πολλών άλλων και με την προτροπή πραγματοποίησης διαφόρων εκδηλώσεων μέσα στο σχολείο το τελευταίο δίωρο της ημέρας. Αντικαθίστανται σταδιακά οι χριστιανικές γιορτές με τις παγκόσμιες ημέρες. Αποχριστιανοποιείται η παιδεία, τι κι αν ο Χριστός και οι Άγιοι Του καταδικάσαν με τον πιο απερίφραστο τρόπο τη βία, τον

ρατσισμό, τον εμπαιγμό την αδικία και αγκάλιασαν την πόρνη, τον ληστή, το διαφορετικό, τον ξένο, τον πρόσφυγα, τον φτωχό και τον κατατρεγμένο.

Χαρακτηριστική περίπτωση υποτίμησης - ανάλογης των Τριών Ιεραρχών - είναι και η εορτή των Χριστουγέννων. Σύμφωνα με τον προ τριετίας νέο νόμο που ψηφίστηκε και ισχύει στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ορίζονται μόνο οι παραμονές των εθνικών επετείων 28ης Οκτωβρίου και 25ης Μαρτίου (ως τότε κι αυτές) ως ημέρες εορταστικών εκδηλώσεων και μετά το πέρας αυτών οι μαθητές αποχωρούν από το σχολείο. Αυτό που παραδοσιακά συνέβαινε και την τελευταία ημέρα πριν τις εορτές των Χριστουγέννων δεν συμβαίνει πια, δεν θεωρείται ημέρα εορταστικών εκδηλώσεων όπου οι μαθητές με τη βοήθεια των δασκάλων παρουσίαζαν μια θεατρική παράσταση αφιερωμένη στη Γέννηση του Χριστού με κάλαντα όλου του δωδεκαημέρου, αντάλλαζαν δώρα και ευχές και αποχωρούσαν δίνοντας μια ιδιαίτερη αίγλη και έμφαση στις γιορτές που θα ακολουθούσαν. Τώρα πλέον, εφαρμόζεται το ωρολόγιο πρόγραμμα, γίνονται κανονικά όλα τα μαθήματα και εναπόκειται στην κρίση του εκπαιδευτικού αν θα μιλήσει στα παιδιά για τον ενανθρωπήσαντα Σωτήρα του κόσμου. Έμμεση, πλην σαφέστατη υποβάθμιση της χριστιανικής εορτής.

Όσο για το μάθημα των Θρησκευτικών έχει υποστεί τα πάνδεινα. Έχει μειωθεί η διδασκαλία του σε μία ώρα την εβδομάδα στην Πέμπτη και στην Έκτη τάξη του Δημοτικού και από Μάθημα έχει μετασχηματιστεί στην κυριολεξία σε Φάκελο θεμάτων έντυπου υλικού όπου παρουσιάζονται δίχως δομή, χρονική σειρά, άναρχα και ατελεύτητα, ποικίλα θέματα χριστιανικού περιεχομένου αναμειγμένα με εβραϊκές και μουσουλμανικές γιορτές. Δίπλα στη γιορτή των Τριών Ιεραρχών και η γιορτή των Εβραίων Ρος Ασανά η εβραϊκή πρωτοχρονιά και ακολουθεί το τέλος του Ραμαζανιού των Μουσουλμάνων Ιντ αλ-Φιτρ. Δίπλα στα χριστιανικά σύμβολα του Σταυρού, της αμπέλου, του αμνού, της άγκυρας, του ιχθύος και το άστρο του Δαβίδ καθώς και το αραβούργημα του Αλλάχ. Δίπλα στην Κυριακή των Χριστιανών, το Σάββατο των Εβραίων και η Παρασκευή των Μουσουλμάνων. Κι όλα αυτά από την Τρίτη Δημοτικού παρακαλώ. Από ορθόδοξο και ομολογιακό μάθημα κατάντησε θρησκευτικό, πανθρησκειακό κατά τις επιταγές της Νέας Εποχής (new age). Σύγχυση στην παιδική ψυχούλα, μπέρδεμα στο μυαλούδακι του μικρού μαθητή, θα αναρωτιέται πού βρίσκεται άραγε η αλήθεια; Συνονθύλευμα, πανσπερμία Θεών, εορτών και συμβόλων. Εναπόκειται πάλι στην κρίση του εκάστοτε δασκάλου το τι θα διδάξει. Η Νέα Τάξη επιθυμεί ουδετερόθρησκο δάσκαλο. Ίσως να μην αργήσει η εποχή όπου θα αξιολογείται ο δάσκαλος με βάση τα πιστεύω του. Με το πρόσχημα της αξιολόγησης για το καλό της παρεχόμενης εκπαίδευσης θα κρίνεται μη επαρκής ο χριστιανός δάσκαλος. Υπό την απειλή ακόμα και της απόλυσης θα ελέγχεται ο δάσκαλος για το

τί διδάσκει και το πώς διδάσκει.

Πώς λοιπόν θα τιμήσουμε τους Τρεις Ιεράρχες; Ας ακούσουμε τον υμνωδό, στο Απολυτίκιο της εορτής τους, που μας προτρέπει όλους εμάς «πάντες οι των λόγων αυτών ερασταί, συνελθόντες ύμνοις τιμήσωμεν» όλοι εμείς οι θαυμαστές των λόγων τους ας μαζευτούμε να τους τιμήσουμε με ύμνους μέσα στο ναό, συμμετέχοντας στη Θεία Λειτουργία την οποία έγραψαν οι ίδιοι στην ελληνική γλώσσα, έργο απαράμιλλης ποιητικής σύνθεσης και δημιουργίας όπου μας δίδεται η δυνατότητα να συνομιλήσουμε μαζί τους, να συνδιαλλαγούμε, να επικοινωνήσουμε μαζί τους και να κοινωνήσουμε των αχράντων μυστηρίων, υποσχόμενοι να ακολουθήσουμε το παράδειγμά τους κι όχι κάνοντας μια αναφορά του τύπου ότι ήταν καλοί άνθρωποι, κοινωνικοί εργάτες, φιλάνθρωποι, δίνοντας μέρος ή και όλη την περιουσία τους στους φτωχούς συνανθρώπους τους. Η φιλανθρωπία και η ελεημοσύνη δεν ήταν αυτοσκοπός της ζωής των Τριών Ιεραρχών. Ήταν καρπός της αληθινής αγάπης τους προς τον Θεό και τον άνθρωπο. Ήταν η προϋπόθεση για να απαλλαγούν από τα υλικά και να οδηγηθούν στα πνευματικά, να "φύγουν" από τα γήινα και να ανέβουν στο ουράνια.

Το σύστημα δεν τρέφεται και δεν εξυπηρετείται από τους Τρεις Ιεράρχες και οι Τρεις Ιεράρχες δεν τρέφουν και δεν εξυπηρετούν το σύστημα. Κι αυτό γιατί ο βαθιά επαναστατικός λόγος τους, είναι μαχαιριά στο κόκκαλο του διεφθαρμένου πολιτικοοικονομικού συστήματος της κοινωνίας μας. Η ζωή και ο λόγος τους, προτρέπουν τους νέους στη γνώση, στην μόρφωση, στην αρετή, στην αντίσταση και στην εξέγερση ενάντια στο κατεστημένο της κάθε εποχής. Αν ζούσανε στην εποχή μας, θα έλεγχαν με τον πύρινο θεολογικό τους λόγο τη διαφθορά, τον πλούτο, την αδικία και την εκμετάλλευση του ανθρώπου από τον άνθρωπο. Δεν θα άντεχαν την κοινωνία μας και δε θα τους αντέχαμε να τους ακούμε και να τους βλέπουμε γιατί και μόνο η ασκητική ζωή τους και η λιπόσαρκη όψη τους, θα έλεγχε τη δική μας ζωή, του καναπέ και της αδιαφορίας, του βολέματος και της υποκρισίας. Όλοι μαζί, άρχοντες, κλήρος και λαός θα τους ξαναστέλναμε στη εξορία, στο περιθώριο της κοινωνικής μας ζωής και στην αφάνεια. Πι αυτό υποτιμάται η εορτή τους και προτρέπεται η αναφορά τους με σχολικές εκδηλώσεις, υπονομεύοντας την αγιότητα του βίου τους και την αληθινή ένωσή τους με τον Θεό. Ο θυσιαστικός και σταυρικός λόγος των Τριών Ιεραρχών «τοίς μεν απολλυμένοις μωρία εστί, τοίς δε σωζομένοις ημίν δύναμις Θεού εστί».

Εν τέλει, η κατάργηση της σχολικής αργίας της εορτής των Τριών Ιεραρχών, δεν είναι ούτε «μήτηρ πάσης κακίας» ούτε ημέρα μνήμης και τιμής, αλλά είναι ένα ακόμα λιθαράκι στην προσπάθεια πλήρους αποδόμησης και αποχριστιανοποίησης της παιδείας και της κοινωνίας μας εν γένει.

Η ΕΞΟΔΙΟΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΠΟΥ ΑΡΓΗΣΕ ΣΑΡΑΝΤΑ ΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΙΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΓΓ. ΣΜΑΓΑΣ

τ. Εκπαιδευτικός-Συγγραφέας

Η 14η Δεκεμβρίου 2019 ήταν για τον Άγιο Νικόλαο Χαλκιδικής ένα μουντό μελαγχολικό και βροχερό Σάββατο, που έμοιαζε περισσότερο με Μεγάλη Παρασκευή, καθώς ο πένθιμος ήχος της καμπάνας ξεχννόταν στον αέρα, εισέβαλλε από πόρτες και παράθυρα και θρόνιαζε βαρύς και ασήκωτος στις ψυχές των κατοίκων.

Καλούνταν οι Αγιονικολάτες, όχι να συνοδέψουν

κάλυψη που τους παρείχε με το πολυβόλο. Η εντολή οπισθοχώρησης δεν έφθασε μέχρι τον Παύλο και τα άλλα απομακρυσμένα πολυβολεία. Έτσι όσοι αποκόπηκαν έβαψαν με το αίμα τους την πολύπαθη γη της Μεγαλονήσου.

Εκτενέστερη, αναλυτική, πληρέστερη και εμπειροστατωμένη πληροφόρηση μπορεί κάποιος να βρει στο σχετικό άρθρο του Πέτρου Παπαπολυβίου, καθηγητή

στην τελευταία του κατοικία κάποιον συγχωριανό, αλλά να υποδεχτούν στον γενέθλιο τόπο του τον ήρωα πατριώτη τους Παύλο Παυλούδη, που μετά από 45 χρόνια επέστρεψε από την Κύπρο, όπου αγωνίστηκε ηρωικά το καλοκαίρι του 1974 κατά του βάρβαρου εισβολέα.

Δεν επέστρεψε με το σφρίγος της νιότης των είκοσι χρόνων, ούτε ήταν το ευσταλές χαμογελαστό παλικάρι της μακρινής εκείνης εποχής. Ήταν ό,τι είχε απομείνει από το γήινο σκηνωμά του, ένας σωρός απογυμνωμένων οστών, που τα λεύκανε το χρώμα της Κύπρου από την ώρα που σφιχταγκάλιασε το ηρωικό του σώμα και το κυοφόρησε, για να τον αποδώσει ήρωα στην πατρίδα γη.

Αγνοούμενος από τις 16 Αυγούστου 1974, βρέθηκαν τα οστά του σε ομαδικό τάφο στο τουρκοκυπριακό χωριό Κιόνελλι. Το πρώτο διάστημα, που οι οικείοι του αναζητούσαν πληροφορίες για την τύχη του, λέχθηκε ότι σε απομακρυσμένο όρυγμα πέριξ του στρατοπέδου της ΕΛ.ΔΥ.Κ μαχόταν ο λοχίας Παυλούδης Παύλος, επικεφαλής του πολυβολείου, με άλλους δυο στρατιώτες. Όταν ο ένας εκ των δύο τραυματίστηκε τον απομάκρυνε ο άλλος με εντολή του Παύλου και

της Νεότερης Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Η υποδοχή των οστών του ήρωα έγινε μέσα σε μια υποβλητική ατμόσφαιρα με τη δέουσα επισημότητα. Η καταγίδα κόπασε. Σίγησε το μοιρολόι της βροχής αφήνοντας πάνδημο το πλήθος του Αγίου Νικολάου να παραστεί στην τελετή ανεπηρέαστο από εξωτερικά εμπόδια και με μόνο βηματοδότη την έξαψη και τη συγκίνηση της στιγμής.

Η στρατιωτική μπάντα με τα πένθιμα εμβατήρια, το στρατιωτικό άγημα με τα όπλα «Υπό μάλης», η παρουσία υψηλόβαθμων αξιωματικών, όπως του Διοικητή του Γ' Σώματος Στρατού και του Αρχηγού του Επιτελείου Εθνικής Φρουράς Κύπρου, προσέφεραν σημαντικό μερίδιο τιμής στον ήρωα. Τίμησαν ακόμη με την παρουσία τους και τις σύντομες θερμές πατριωτικές ομιλίες τους, εκτός από τη στρατιωτική και η πολιτική ηγεσία: ο Γενικός Πρόξενος της Κυπριακής Δημοκρατίας στη Θεσσαλονίκη, εκπρόσωποι Κυπριακών Οργανώσεων της Ελλάδας, Δημοτικές και Κοινοτικές αρχές.

Με συγκίνηση και ανατριχίλα οι συγκεντρωμένοι άκουσαν τα συμβάντα εκείνης της φοβερής περιόδου από το στόμα ενός αυτόπτη μάρτυρα μαχητή της ΕΛ.ΔΥ.Κ. του Αθανασίου Στάικου, επιλοχία τότε του

λόχου, σήμερα Προέδρου Βορειοελλαδικών Πολεμιστών της Ελληνικής Δύναμης Κύπρου 1974. Η αμεσότητα των λόγων της αφήγησής του έκανε το πλήθος να σιγήσει και να κρεμαστεί από τα χείλη του.

Εντυπωσίασε η σοβαρότητα και αξιοπρέπεια της οικογένειας του ήρωα: του αδερφού του Νίκου, της νύφης του Μαρίας, των ανιψιών του Παυλίνας και Θανάση. (Παρεπιπτόντως το όνομα της Παυλίνας δόθηκε σε ανάμνηση και τιμή του ήρωα θείου της). Καθόλη τη διάρκεια της εκδήλωσης φάνηκε να συντροφεύει τα μέλη της οικογένειας, μαζί με τη θλίψη, μια περίσκεψη για τη βαριά κληρονομιά και ευθύνη, που τους κληροδότησε ο ήρωας με τη θυσία του.

Ανάμεσα στην παλλόμενη από τα υπόγεια ρεύματα της συγκίνησης ανθρωποθάλασσα, υπήρξαν δυο άτομα, που στάθηκαν ευθυτενή και αγέρωχα με το βουρκαμένο βλέμμα στηλωμένο στο άπειρο. Ήταν οι συγχωριανοί συμπολεμιστές του Παύλου, Βασίλης Βάσιος και Αποστόλης Γιαννέλης για τους οποίους η διαδικασία της τελετής θα υπήρξε αφορμή να ζωντανέψουν μέσα τους δυσάρεστες μνήμες.

Τα οστά του ήρωα τοποθετήθηκαν κατόπιν προειλημμένης κοινοτικής απόφασης σε μαρμάρινο μνήμα δίπλα στο Ηρώων (μνημείο πεσόντων) στο ναό της Αγίας Παρασκευής. Η τελετή έκλεισε με την καθιερωμένη κατάθεση στεφάνων και τις ομοβροντίες όπλων από μέλη του στρατιωτικού αγήματος.

Σαν ελάχιστο φόρο τιμής στον ήρωα Παύλο Παυλούδη, αφιερώνω το παρακάτω τετράστιχο γραμμένο σε δεκασύλλαβους και εννιασύλλαβους ανάπαιστους στίχους, για να χαρακτηί πάνω στον τάφο του σαν επίτμβιο επίγραμμα.

* * *

ΑΓΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ

συνέχεια από τη σελίδα 4

προσδίδει έννοια πολιτιστική, μορφωτική και όχι φιλετική, βιολογική. Αισθάνεται ότι και ο ίδιος ανήκει σ' αυτό τό έθνος του Οικουμενικού Έλληνισμού, πού όπως μαρτυρεί και ή έτυμολογία τής λέξεως είναι κοινότητα ήθων και έθιμων (έθνος: από τή λέξη έθος= συνήθεια). Μία πολιτιστική κοινότητα είναι ο Έλληνισμός κατά τόν Άγιο Γρηγόριο, θεμελιωμένη επάνω στην ελληνική κλασική παιδεία και στην Όρθόδοξη Χριστιανική άγωγή. Αυτό ήταν και τό μορφωτικό πρότυπο τών Τριών Ίεραρχών, τό όποιο δυστυχώς εγκαταλείπεται στίς ήμέρες μας.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ:

(1) Migne, Έλληνική Πατρολογία, τόμος 36, στήλες 508-509.

(2) Migne Έλληνική Πατρολογία, τόμος 35, στήλες 103-104.

Στον Ήρωα

Λιονταρόψυχε Παύλο λεβέντη,
στην καυτή του πολέμου πνοή
αψηφούσες τη μάχη σαν γλέντι
λες κι ο θάνατος ήταν ζωή.

Ακόμη για τη μνήμη των χαροκαμένων γονιών του, που πέθαναν με τον καημό του και ιδιαίτερα για τη μάνα του, αλλά και για τον ίδιο, έγραψα το δημοτικόφανές ποίημα που ακολουθεί σε στίχους ιαμβικούς δεκαπεντασύλλαβους:

Μάνα και γιος στον Άδη

-Σε γύρευα στα τρίστρατα ρωτώντας τους διαβάτες
«Μην είδατε τον Παύλο μου, το σπλάχνο μου, το φως μου»;
Κανείς όμως δεν ήξερε, γιατί στου κάτω κόσμου
έμελε ν' ανταμώσουμε τις σκιερές τις στράτες.

Τώρα με χέρια άσαρκα πώς να σφιχταγκαλιάσω
τ' αέρινό σου το κορμί, πώς να γλυκοφιλήσω
το φωτεινό σου μέτωπο, πώς να σε πάρω πίσω
κι από αυτή τη σκοτεινιά στο φως να σ' ανεβάσω;

Ποια μοίρα μας εξήλεψε, τι έφταιξε παιδί μου;
-Φταίζανε οι τρανοί της γης που σπέρνουν τους πολέμους,
για να θερίσουν οι μικροί θύελλες και ανέμους.
Αυτοί ήπιαν το αίμα μου και πήραν τη ζωή μου.

Στο γιαταγάρι του εχθρού κι αν έγινα σφαχτάρι
ποτέ δε λιποψύχησα, να ξέρεις μάνα δόλια,
κι αν είχα λίγα άρματα, αν είχα λίγα βόλια
μάνα καμιά δε θα 'κλαιγε δικό της παλικάρι.

Μέ τή βοήθεια τών μεγάλων Πατέρων και μέ τήν συνεισφορά τών δασκάλων του Γένους και του πιστού λαού δημιουργήθηκε ή έλληνορθόδοξη παιδεία. Σ' αυτό τό πνευματικό και ήθικό έρεισμα στηρίχθηκε ο Έλληνισμός σέ καλές αλλά και σέ δύσκολες στιγμές και αυτό τό πολιτιστικό αγαθό προσέφερε μέ οικουμενική διάθεση σέ άλλους λαούς. Η έλληνορθόδοξη παιδεία τών Τριών Ίεραρχών είναι ταυτοχρόνως πανανθρώπινη και ελληνική, διαχρονική και επίκαιρη. Γι' αυτό μπορεί νά μάς κρατήσει όρθιους και νά μάς προσφέρει πρότυπα στη σύγχρονη εποχή τής πολύπλευρης κρίσης.

Η ΕΥΛΑΒΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΠΟΡΩΝ

ΦΑΙΔΩΝΑΣ Γ. ΓΙΑΓΚΙΟΖΗΣ

Δημοσιογράφος

Μου είπε ο φίλος: «Θα πας εκεί πέρα στην Ιερισσό, έχει ένα ξενοδοχείο την «Ακανθο» και από εκεί θα μπεις στον Άθω. Έχεις χρόνια μπροστά σου για να πάρεις πλούτο και σοφία γι αυτό τον κόσμο και για τα επίγεια και για τα επουράνια από τούς φίλους μας εκεί».

Άλλοι έχουν φύγει από τη ζωή κι άλλοι κρατούν σαν κειμήλια τις αναμνήσεις και τα ενθυμήματά τους όπως εγώ.

Και βέβαια ίσως πολλοί νεότεροι δεν γνωρίζουν ότι για κείνη την θρυλική εποχή το ξενοδοχείο «Ακανθος» ήταν το κέντρο διαμονής και πρώτος σταθμός αυτών που πήγαιναν και αυτών που γύριζαν και που οι ιδιοκτήτες του στα μέσα της δεκαετίας τον 1960 δημιούργησαν αυτό το ξενοδοχείο «το όρος Άθως».

Πριν σας πω κάποια πράγματα για την ευλάβεια όλων αυτών των ανθρώπων που δούλεψαν για το Άγιον Όρος, αλλά και αυτό τους αντάμειψε με ηθικές και υλικές απολαβές, πρέπει να μνημονεύσω τα πνευματικά αναστήματα του Αγίου Όρους εκείνης της εποχής: Τον Γαβριήλ του Διονυσιάτη, το Θεόφιλο, το Ματθαίο και τον Αλέξανδρο τους Βατοπεδινούς, τον Μωυσή και τον Νικάνορα τους Χιλανδαρινούς, τον Αθανάσιο τον Εσφιγμένιτη και πολλούς ανώνυμους σε σκήτες και κελλιά που μου έδωσαν τη δύναμη και τα όπλα της υπομονής και της αγάπης για τα ταπεινά.

Ένας από αυτούς τους τελευταίους ήταν και ο ενάρετος γέρων Παΐσιος, που πρωτοπήγε στον Άθω το 1953 στη Μονή Εσφιγμένου, που αρχικά ονομάστηκε Αβέρκιος και το 1957 στη Μονή Φιλοθέου μετονομάζεται Παΐσιος.

Αυτός λοιπόν ο σοφός γέροντας μου έλεγε: «Ο Χριστός έχει μυστικούς τρόπους για να πληρώνει τούς ανθρώπους όταν κάνουν το θέλημά του».

Και τέτοιοι υπήρξαν πάρα πολλοί στις πύλες του Αγίου Όρους και αργότερα λίγο παραπέρα σε όλη τη Χαλκιδική που βοηθήθηκαν από τα Μοναστήρια, αλλά και αυτοί με την ευλάβεια τους ανταπέδωσαν τα ίσα.

Πρώτα-πρώτα να θυμηθώ, τους Καϊκτσήδες της Ιερισσού και της Ουρανούπολης που σε καλές και σε δύσκολες μέρες με τα ξύλινα σκάφη τους μετέφεραν το καθημερινό

εμπόριο και τηνπραμάτεια της Αγιορείτικης γης.

Από δω από την Ιερισσό, γύρω στα 1920 το εμπόριο της ξυλείας, κυρίως με τα δάση, του Χιλανδαρίου το έκανε ο Ιερισιώτης Παπαθεολόγης. Λίγο αργότερα ο γιός του Παπαθεολόγη, Χρήστος υπήρξε αντιπρόσωπος της Μονής Χιλανδαρίου.

Γύρω στα 1930 δραστηριότητες με το ξυλεμπόριο και άλλες εργασίες αναπτύσσει ο Χρηστάκης Αδαμίδης, πατέρας του Νίκου Αδαμίδα και των άλλων αδελφών. Μετά τη δεκαετία του 1950 τη σκυτάλη, ανα-

λαμβάνουν άλλοι ευλαβείς κάτοικοι της περιοχής όπως ο Βαγγέλης Κάλτσος, γαμπρός της οικογένειας Αδαμίδα, που δημιούργησαν και αυτό το ξενοδοχείο.

Ήταν άνθρωποι της δράσης, ήξεραν πρόσωπα και πράγματα για τον καιρό τους και πάντοτε διακρίνονταν για τη σεμνότητα των σχέσεών τους με τους Αγιορείτες.

Το όνομα Άθως, έχει τεθεί σαν εμπορική φίρμα σε

πάρα πολλές καθημερινές δραστηριότητες τα τελευταία 30 χρόνια.

Ο οινοβιομήχανος Βαγγέλης Τσάνταλης, το πιο ονομαστό του κρασί το ονομάζει «Αγιορείτικο» και βεβαίως μαζί με την πνευματικότητα του Αγίου Όρους σε όλο τον κόσμο εξαγεται και η γεύση των σταφυλιών της Αγιορείτικης γης.

Στην Κασσάνδρα οι αδελφοί Γρηγοριάδη, θέλουν να προσδώσουν ιδιαίτερη τιμή στον Άθω και ονοματίζουν το ένα από τα δύο τους μεγάλα ξενοδοχεία - 1.000 κλινών «**Άθως Παλάς**».

Για να μην απέχουν από την πραγματικότητα και την αγιορείτικη παράδοση τόσο οι ίδιοι όσο και οι συνεργάτες τους αρχιτέκτονες ταξιδεύουν σε πάρα πολλά μοναστήρια της αγιορείτικης Πολιτείας για να πάρουν ιδέες και σχέδια τα οποία και τώρα ακόμη γίνονται γνωστά σε όλο τον κόσμο μέσα από διαφημιστικά προγράμματα και τηλεοπτικές ταινίες.

Το ξακουστό μέλι της Χαλκιδικής, παίρνει το όνομα «**Άθως**» που του δίνουν διάφοροι επιχειρηματίες. Η λέξη **Άγιον Όρος, Άθως, Αγιορείτικο**, δεν δίδεται τυχαία. Δίδεται από επιχειρηματίες-δημιουργούς, από την ευλάβεια και την αγάπη τους για το Άγιον Όρος.

1977. Το επίσημο όχημα δημοσιογράφων σε περιοδεία-προσκύνημα στο Άγιον Όρος

Πέρα όμως από αυτούς τους ανθρώπους υπάρχει και η καθημερινή δουλειά.

Από το 1930 και μετά μέχρι τουλάχιστον το 1970-75 πάνω από 2.000 άτομα- και πριν πάρει αυτή την ραγδαία τουριστική εξέλιξη η Χαλκιδική - πηγαίνουν να εργαστούν στα Αγιορείτικα κτήματα, από τη Μεγάλη Παναγιά, από το Γομάτι, από την Αρναία από τη Βαρβάρα, από την Ιερισσό, τα Νέα Ρόδα, τα Πυργαδίκια, τον Άγιο Νικόλαο, τη Συκιά, τη Νικήτη και το Μαρμαρά.

Έσκαβαν τα αμπέλια, καλλιεργούσαν τα κηπευτικά, φρόντιζαν τις στέγες, προστάτευαν τα μούλάρια και τα άλογα. Πολλοί από αυτούς διακρίθηκαν στη μαγειρική. Δύο τέτοιοι ονομαστοί μάγειρες από δω από την Ιερισσό είναι ο μπάμπια-Αγγελής και ο Γιώργος ο Μπαντής. Οι ίδιοι έδιναν εντολές για το φύτεμα των κηπευτικών, φρόντιζαν την κουζίνα τους και ουσιαστικά αυτοί ήταν οι αρχοντάρηδες.

Από τους πρωτοπόρους όμως που θωράκισαν και θωρακίζουν και τώρα ακόμη το Άγιον Όρος, ήταν ο αείμνηστος Μιλτιάδης Σοφινός στην Τρυπητή.

Εκείνη την ηρωική εποχή γύρω στο '60, δίπλα στο ταβερνείο του, ήταν ένας βράχος ασπρισμένος και αυτό τον βράχο τον έβλεπαν από απέναντι οι Αμμουλιανιώτες, αν είχε τραβηγμένη τη λαμαρίνα και φαινόταν το άσπρισμα ήταν σημάδι ότι είχε προσκυνητές και πρέπει να έρθει καΐκι. Ο Μιλτιάδης ο Σοφινός ήταν πρόσφυγας και ήταν αυτός που γνώριζε την μέσα πλευρά των Μοναστηρίων.

Από την επάνω μεριά από την Άκανθο από την Ιερισσό, πρωτοπόροι καϊκτσήδες, ξεχωρίζουν ο Μιλτιάδης Σουλτάνης, ο Δημήτρης Κοντογιάννης, ο Δημήτρης Λαγόντζος, ο Πάννης Μαυρουδής, ο Δημήτρης Βελέντζας.

Τα πρώτα καΐκια που κάναν τα κανονικά δρομολόγια, ξεκίνησαν το 1950 από τη «Μικρή Σκάλα» τον Πύργου στην Ουρανούπολη.

Τα εμπορεύματα, τα οικοδομικά υλικά, τα καλάθια, ένα γαϊδουράκι, οι καλόγεροι, οι επισκέπτες, έμπαιναν στο καΐκι του Ρήγα, του Ψέμα, τον Ευριπίδη Πασχάλη.

Πριν από 60 χρόνια, δεν υπήρχε αυτή η πολυκοσμία που υπάρχει σήμερα και που είναι της μόδας να μιλούν όλοι για το Άγιον Όρος. Τότε έμπαιναν μόνο εργάτες και υλοτόμοι.

Τότε κάθε μονή στο Άγιον Όρος κρατούσε περί τα 30 άτομα για τις βαρειές και ελαφριές δουλειές. Δούλευαν με ευλάβεια στα Μοναστήρια και ο ηγούμενος ή ο επίτροπος πολλές φορές ξεχώριζε κάποιο παιδί ερ-

γάτη ή υλοτόμου για να το σπουδάσει. Αρκετοί ευεργετήθηκαν από τα μοναστήρια σπουδάσανε και ανταπόδωσαν τα ίσα.

Τα χρόνια περάσανε, οι νέες τεχνολογίες μπήκαν στο Άγιον Όρος και οι πρωτοπόροι άρχισαν να χάνονται. Η τσάπα του εργάτη αντικαταστάθηκε από τη φρέζα, το τρακτέρ, το αλυσσοπρίονο, όλα πιά βρίσκονται στην ημερήσια διάταξη και από πολύ μακριά ακόμη κανείς από τη Θάλασσα με τον ήχο μπορεί να ξεχωρίζει που κόβουν ξύλα.

Τη νέα τεχνολογία όμως, την έβαλαν στο Άγιον Όρος οι εργολάβοι, που δεν είχαν την αγιοσύνη των πρωτοπόρων.

Σήμερα ελάχιστοι Χαλκιδικιώτες δουλεύουν στο Άγιον Όρος. Τα μοναστήρια που αρνιόταν όλα τα χρόνια να πληρώσουν ΙΚΑ και ασφάλιση, τα τελευταία χρόνια μόνο ορισμένους ασφαλίζουν και βρίσκουν εργατικά χέρια στους λαθρομετανάστες μουσουλμάνους Αλβανούς και στους συμπατριώτες μας Βορειοηπειρώτες.

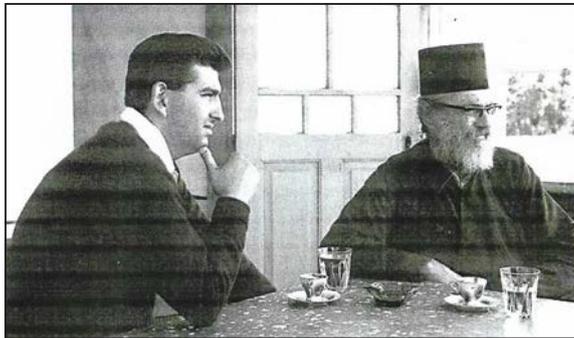
Σήμερα η κοσμικότητα κυριαρχεί σε πολλές δραστηριότητες στο Άγιον Όρος. Η συγκοινωνία είναι φορτωμένη από το πήγαινε-έλα των Αγιορειτών.

Ο χρόνος που «τρώει τα σωθικά» των μνημείων και των καλλιτεχνημάτων στο μέτρο του δυνατού άρχισε να τακτοποιείται με κοινοτικά κονδύλια και έτσι φτάσαμε στο σημείο να είναι αληθινό αυτό που λέει ο φίλος Ηγούμενος Ελισαίος από την Σιμωνόπετρα: «Καταντήσαμε εργολάβοι. Αφήσαμε τα διακονήματα μας και ασχολούμεθα καθημερινά με μελέτες με πιστώσεις, με κονδύλια, γίναμε και λογιστές, δίνουμε-παίρνουμε. Κάποιοι πρέπει να την κάνουν και αυτή τη δουλειά και τα μοναστήρια μόνο με αυτεπιστασία μπορούν να προλάβουν την καταστροφή του χρόνου.

Θα κλείσω αυτό το οδοιπορικό των τόσων ετών στον Άθω διαλύοντας μια παρεξήγηση που έχουμε πάρα πολλοί ότι μόνο η Χαλκιδική και κυρίως η βόρεια Χαλκιδική έδινε καλόγερους στα Μοναστήρια και κυρίως η Μεγάλη Παναγιά, η Ιερισσό, το Γομάτι και η Αρναία.

Η αλήθεια είναι, καλόγερους στον Άθω έχουν δώσει στον παρόντα αιώνα ο Μωριάς, τα νησιά του ανατολικού Αιγαίου, η Λήμνος, η Μυτιλήνη, η Σάμος, η Χίος, η Θάσος, η περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας με την Καβάλα και τη Δράμα, η Κρήτη, η Εύβοια, η Κεφαλονιά,

συνέχεια στη σελίδα 14

1961. Στον Αρσανά της Μονής Χιλανδαρίου, με δημοσιογραφική αποστολή, ο συγγραφέας με τον Ηγούμενο Μωϋσή. Στα τελευταία χρόνια της ασθένειάς του Χιλανδαρινού, ενδιαφέρθηκε προσωπικά ο Πρόεδρος της Πουγκοσλαβίας Τίτο και νοσηλεύθηκε στο Βελιγράδι. Ο Μωϋσής είχε στενές φιλίες με πολλούς Ιερισσιώτες

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ (Οριοθέτηση)

ΓΙΑΝΝΗΣ Χ. ΚΑΡΑΜΙΧΟΣ

Φιλολόγος – Ποιητής

Έχει καταλήξει να είναι μόνιμη επωδός η διαρκής παρότρυνση στους νέους μας να τιμούν και να διατηρούν την παράδοση χωρίς ωστόσο να είμαστε βέβαιοι για το εννοιολογικό της περιεχόμενο και την ακριβή της οριοθέτηση. Καλό είναι να συνειδητοποιούμε το ειδικό εννοιολογικό βάρος που κουβαλάει καθώς και τα όρια που την περικλείουν, γιατί η παράδοση είναι ο συνδυαστικός κρίκος που διατηρεί ζωντανή την ιστορική και εθνική μας συνείδηση. Η σύντομη απόπειρα προσέγγισης του όρου παράδοση αποσκοπεί στην αποσαφήνιση και στην άρση παρεξηγήσεων, συνειδητών ή όχι, που υιοθετούνται με ευκολία από κάποιους ανιστόρητους.

Μέσα στη σύγχυση των μεταπολεμικών χρόνων και της «ανανεωτικής» λαίλαπα των πάντων η παραμόρφωση της ήταν αναμενόμενη, συγκλίνουσα σε δυο κυρίαρχες απόψεις: Στην αποστεωμένη άποψη ότι πρέπει δια βίου να κυριαρχεί στη ζωή μας και στη σείρα και άκριτη αποδοχή που θεωρεί ως παράδοση μόνο ό,τι είναι γνήσιο λαϊκό δημιούργημα που επιβίωσε ως τις μέρες μας. Είναι νομίζω αντιληπτό ότι οι δυο ακραίες αυτές θέσεις δεν ανταποκρίνονται σε μια ολοκληρωμένη υποστήριξη του όρου παράδοση. Η καταφυγή μας στην «επίσκεψη» του ονόματος διευκολύνει την κατανόηση του εννοιολογικού της περιεχομένου.

Η λέξη είναι παράγωγο ουσιαστικό του ρήματος «παράδιδωμι» που σημαίνει: δίνω στα χέρια κάποιου, εμπιστεύομαι κάτι σε κάποιον, επιτρέπω. Επομένως η παράδοση είναι καταρχήν μια κίνηση – ενέργεια παράδοσης, στην περίπτωσή μας, ενός εθίμου, ενός πνευματικού έργου, μιας αρχιτεκτονικής μορφής, ενός γραμματειακού είδους... Τα στοιχεία εκείνα που δεχόμαστε ότι ανήκουν αναμφισβήτητα στην παράδοση, χωρίς καμιά αξιολογική σειρά, είναι τα λαϊκά δημιουργήματα, ο λαϊκός πολιτισμός δηλαδή, όπως τα ήθη και έθιμα, τα δημοτικά τραγούδια, τα παραμύθια, οι λαϊκές διηγήσεις, τα διάφορα κτίσματα, ο στολισμός τους με έπιπλα, υφαντά κλπ, η γλώσσα, το ντύσιμο, το δημοκρατικό ήθος, οι θρησκευτικές παραδόσεις, ό,τι επιβίωσε από τις παλαιότερες εποχές και εξακολουθεί να ζει ως σήμερα, όπως η αγάπη για την ελευθερία, η περηφάνια, τα ομηρικά έθιμα, η αγωνιστικότητα, όλα εκείνα τα στοιχεία που συνθέτουν το νεοελληνικό ήθος και ύφος, τον τρόπο που αντιμετωπίζει τη ζωή και τον κόσμο ο νεοέλληνας ως ταυτότητα που τον κάνει να ξεχωρίζει από τους ανθρώπους άλλων εθνικοτήτων.

Ωστόσο για να αποφύγουμε τον κίνδυνο της πε-

ριορισμένης οριοθέτησης θα πρέπει να προσδιορίσουμε τα στοιχεία εκείνα που διαμόρφωσαν αυτό το ύφος και ήθος. Και τέτοια είναι η ορθοδοξία, η δεύτερη περίοδος της τουρκοκρατίας, όπου συμβαδίζουν αλληλοσυμπληρωμένα η εκκλησία, η βυζαντινή και αρχαιοελληνική παράδοση και το 1821 ως αφετηρία πρωτόγνωρων δυναμικών εξελίξεων. Δεν μπορούμε βέβαια να αγνοήσουμε τους δομικούς συντελεστές ενός κοινωνικού συνόλου (οργάνωση, οικονομία, λαϊκή παράδοση) καθώς και τις ποικίλες ξένες επιρροές. Ό,τι επομένως επιβιώνει ή αναβιώνει ανήκει στην παράδοση, ανάλογα προφανώς με τη «χρησιμότητά» τους. Αυτό δεν σημαίνει ότι διακοπή της λειτουργίας τους τα θέτει εκτός παράδοσης, γιατί στοιχεία στατικά του παρελθόντος μπορούν να γίνουν σήμερα λειτουργικά και να αποτελέσουν πυρήνες σύνδεσης με το μέλλον. Κατά συνέπεια η κοινή αντίληψη ότι η παράδοση έχει στατικό χαρακτήρα είναι αβάσιμη ιστορικά και απαράδεκτη. Αντίθετα μάλιστα η παράδοση υπηρετεί δυο πολύ σημαντικούς στόχους: Αφενός συντηρεί τα χαρακτηριστικά εκείνα που συναποτελούν το «πρόσωπο» ενός λαού, εμποδίζοντας την αλλοτρίωση και την αποπροσωποποίηση, αφετέρου η κατεστημένη σε κάθε εποχή, μορφή της παράδοσης παίζει το σοβαρότερο ρυθμιστικό ρόλο στην πολιτική, πνευματική και κοινωνική ζωή, γιατί μέσα στον ιστορικό αυτό χωροχρόνο και στις επικρατούσες συνθήκες γεννιέται και ανδρώνεται το νέο που κάνει να βλαστήσει και να ζωογονηθεί και η παράδοση.

Στο περιθώριο:

Μια τέχνη που έχει τις ρίζες της στην αρχαιότητα είναι και η υφαντική των γυναικών του σπιτιού η οποία στην εξέλιξή της ανέδειξε αξιόλογες υφάντριες που ασκούσαν την υφαντική τέχνη όχι για λόγους μόνο βιοποριστικούς αλλά και αισθητικούς που προδίδουν το καλό γούστο, τη δεξιοτεχνία και τη θεματική ευρηματικότητα. Κυρίως από το χώρο της μυθολογίας. Στην εμβληματική λοιπόν γυναίκα την αείμνηστη Χαρίκλεια Δημητρακούδη, γνήσιο τέκνο της Αρναίας, που συνέδεσε άρρηκτα τη ζωή της με την υφαντική τέχνη **αφιερώνω** το ποίημα που ακολουθεί:

Η κυρά της Αρναίας

Στη σκιάφιλη Αρναία

με τους πετρόκτιστους δρόμους
και τις αρωματοφόρες γειτονιές της

συνέχεια στη σελίδα 18

Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΑΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Μιλάμε ακόμη... Ομηρικά

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΠΟΥΛΙΟΣ

Φιλολόγος - Θεολόγος

“Από την εποχή που μίλησε ο Όμηρος ως τα σήμερα, μιλούμε, ανασαίνουμε και τραγουδούμε με την ίδια γλώσσα” { Γ. Σεφέρης }

Οι Έλληνες στη σημερινή εποχή, ανεξάρτητα απ’ τη μόρφωση που έχει ο καθένας, μιλάμε, θα μπορούσαμε να πούμε, ομηρικά, αλλά δεν το ξέρουμε, επειδή αγνοούμε την έννοια των λέξεων τις οποίες χρησιμοποιούμε. Αυτό μπορεί να γίνει εύκολα κατανοητό αν παραθέσουμε κάποιες λέξεις στις οποίες φαίνεται ότι η ομηρική γλώσσα, αλλά και η γλώσσα που χρησιμοποιούσαν οι πρόγονοί μας στα κλασικά και τα μετέπειτα χρόνια, όχι μόνο δεν είναι νεκρή, αλλά είναι πέρα για πέρα ολοζώντανη. Σε πολλές μάλιστα απ’ αυτές τις λέξεις φαίνεται ότι δε χρησιμοποιούνται πια τόσο οι πρωτότυπες, όσο οι σύνθετές τους, όπως θα φανεί στη συνέχεια.

Και να μερικά παραδείγματα στα οποία φαίνεται καθαρά ότι είναι αλήθεια αυτά που πιο πάνω τονίστηκαν:

- Το ρήμα **αλέξω**, την εποχή του Ομήρου σημαίνει εμοδίω, αποτρέπω. Στις μέρες μας ξέρουμε τις λέξεις: αλεξίπτωτο, αλεξικέραυνο, αλεξίσφαιρο, Αλέξανδρος { αυτός που αποκρούει τους άνδρες }.

- Το ουσιαστικό **αυδή**, στα αρχαία χρόνια σημαίνει φωνή. Σήμερα χρησιμοποιούμε το επίθετο άναυδος, εννοώντας αυτόν που μένει άφωνος από κατάπληξη.

- Το επίρρημα **τήλε**, σημαίνει μακριά. Πασίγνωστες είναι σήμερα οι σύνθετες λέξεις: τηλεόραση, τηλεφωνο, τηλεπάθεια, τηλεγραφος, τηλεπικοινωνίες κ.ά.

- **Λας**, έλεγαν την πέτρα. Εμείς λέμε λατομείο { το μέρος όπου εξορύσσονται πετρώματα.

- Το κρεβάτι λεγόταν **λέχος**. Εμείς αποκαλούμε σήμερα λεχώνα τη γυναίκα που μόλις γέννησε και μένει στο κρεβάτι.

- **Φρην**, είναι η λογική, το μυαλό. Από τη λέξη αυτή έχουμε: φρενοκομείο, φρενοβλαβής, εξωφρενικός, άφρων κ.α. Λέμε επίσης τη φράση: “Αυτός δεν έχει σώας τας φρένας”

- **Δόρπος**, λεγόταν το δείπνο. Σήμερα χρησιμοποιούμε τη λέξη επιδόρπιο.

- **Ύλη**, ονόμαζαν έναν τόπο με δέντρα. Εμείς λεμε υλοτόμο, αυτόν που κόβει ξύλα από το δάσος.

- **Νόστος**, σημαίνει επιστροφή στην πατρίδα. Από τη λέξη νόστος έχουμε: νοσταλγία, παλιννόστηση.

- **Άλγος**, στον Όμηρο είναι ο σωματικός πόνος. Σήμερα μιλάμε για αναλγησία, αναλγητικά φάρμακα.

- **Άχθος**, αποκαλούσαν το βάρος. Σήμερα λέμε αχθοφόρος.

- Από τη λέξη **αιδώς**, που σημαίνει ντροπή, έχουμε τις λέξεις: αναιδής, αναιδεια.

- Από το **φάος**, δηλαδή το φως, προέρχεται η φράση “φαινές ιδέες”.

- **Βρύχια**, στον Όμηρο είναι τα βαθιά νερά, εξ ου και το υποβρύχιο.

- **Φερνή**, έλεγαν την προίκα. Από εκεί επικράτησε την καλά προικισμένη να τη λέμε “πολύφερνη νύφη”

Υπάρχουν λέξεις από τα χρόνια του Ομήρου, που ενώ η πρώτη τους μορφή μεταβλήθηκε λίγο ή άλλαξε εντελώς, ή χρησιμοποιείται γι’ αυτές άλλη λέξη, ως σύνθετες διατήρησαν την πρώτη μορφή της λέξης:

- Έτσι από τη λέξη **χειρ**, που έγινε χέρι, έχουμε τις λέξεις: χειρουργός, χειρουργείο, χειριστής, χειρονομία, χειροτονία, χειραφέτηση και τόσες άλλες.

- Από τη λέξη **ύδωρ**, που έγινε νερό, έχουμε: ύδρευση, υδραγωγείο, υδραυλικός, υδρογόνο, ενυδρείο, αφυδάτωση κ.ά.

- Από τη λέξη **ναυς**, που έγινε πλοίο, έχουμε: ναυπηγός, ναυπηγείο, ναύαρχος, ναυμαχία, ναυτικός, ναυτιλία, ναύσταθμος, ναυαγιστής, ναυτία κ.ά.

- Από τη λέξη **νόσος**, η οποία είναι γνωστή στην καθομιλουμένη περισσότερο ως αρρώστια, έχουμε: νοσοκομείο, νοσοκόμος, νοσοκομειακός, νοσήλεια, νοσηλευτής, νόσημα, νοσηρός κ.ά.

- Από τη λέξη **οίκος**, η οποία αντικαταστάθηκε σχεδόν από τη λέξη σπίτι, χρησιμοποιούμε τις λέξεις: κάτοικος, συγκάτοικος, ενοίκιο, οικοδομή, οικόπεδο, οικονομία, οικογένεια, οικοσκευή κ.ά.

- Από τη λέξη **ιχθύς**, για την οποία χρησιμοποιούμε τη λέξη ψάρι, έχουμε: ιχθυοπωλείο, ιχθυοκαλλιέργεια, ιχθυόσκαλα, ιχθυοτροφείο.

- Για τη λέξη **άρτος**, που είναι γνωστή περισσότερο ως ψωμί, έχουμε τα σύνθετα: αρτοποιείο, αρτοκλασία,

- Για τη λέξη **κλίνη**, η οποία αντικαταστάθηκε σχεδόν από τη λέξη κρεβάτι, έχουμε: κλινική, κλινήρης, κλινοσκέπασμα.

- Από τη λέξη **όρος**, δηλαδή βουνό, ακούγονται οι λέξεις: οροσειρά, οροπέδιο, ορόσημο, ορειβασία, ορειβάτης, ορεινός.

- Ακόμη ο **λίθος**, που έγινε πέτρα μας δίνει τις λέξεις: παλαιολιθικός, λιθοβολισμός, λιθόκτιστος,

- Από το **άστυ**, πήγαμε στην πόλη, αλλά πασίγνωστες είναι οι λέξεις: αστός, αστικός, αστικό {λεωφορείο}, αστυνομός, αστυνομικός, αστυνομία, αστυφιλία κ.α.

συνέχεια στη σελίδα 20

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΚΙΑΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (1912)

ΔΡ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΡ. ΜΕΡΤΖΙΜΕΚΗΣ

Αρχαιολόγος - Βυζαντινολόγος

Μνήμη Βασιλείου Κώτσιου και Ξάρως Μελίσση

«...**Ἐκεῖνες** τίς ἡμέρες ὁ ἥρωάς μας βρισκόταν στὸ Ἅγιον ὄρος. Κάποιο ἀπομνησήμερο ποὺ σιγούρευε καλά ὁ μπάτης ἐσήκωσε τὸ πανί γιὰ τὸ χωριό (Συκιά). ... Μὲ μιὰ τιμονιά ἐγέμισε τὸ πανί καὶ μπροστὰ στὴν πλώρη του διέκρινε τὸ βαπόρι. ... Ξαφνίστηκε. Ἄφησε τὸ τιμόνι κι ἔβαλε τὰ δυὸ χέρια του πάνω ἀπὸ τὰ βλέφαρά του γιὰ νὰ κυτᾶξὲ καλύτερα. Ἡ γαλανόλευκη κυμάτιζε περήφανα στὴν πρύμνη του. Πράγματι ἦτανε Ἑλληνικό ἀντιτορπιλικό. ... ὕστερα ἀπὸ ἓνα λεπτό τῆς ὥρας, ἔβγαλε τὸ μαντήλι του καὶ τὸ ἔσειε στὸν ἀέρα φωνάζοντας.

«Ζήτω, ζήτω, ὦρα, ὦρα καλὴ, στὸ καλὸ.»...

...Ἄκουσε Γιώργη λέγει στὸ ναυτόπουλο. Πάρε τὸν τρουβά. Βάλε μέσα καὶ κανὰ δυὸ δυναμίτες ἀρματομένους καὶ πᾶμε. Πρέπει νὰ μάθουν ἀπόψε στὸ χωριὸ πὼς ἔγινε λευτεριά ... Ὅταν ἔφτασαν κοντὰ στὸ χωριὸ καὶ σὲ ἀπόσταση τέτοια ποὺ ν' ἀκούεται ὁ κρότος τοῦ δυναμίτη, ἄναψε ἕναν.

Σὲ λιγάκι μεταδόθηκε ἡ εἶδηση ὅτι ἦρθε ὁ Καπετάν Κύρος¹ κι' ἔφερε τὸ Ἑλληνικό. Ἐ! τότε ὁ κόσμος ὅλος ἔτρεχε πρὸς τὸ σπίτι του – σὰν σὲ κανένα προξενεῖο – νὰ μάθῃ τὰ νέα. Μὰ κείνος δὲν ἔλεγε τίποτα, μονάχα πὼς ἔπρεπε νὰ φωνάζουν ζήτω. ... Κι' ὅταν πιά ὁ κόσμος ἐπέμενε πολὺ. Τότε τους εἶπε:

– Κοιμᾶστε μωρέ. Ὅλος ὁ Ἑλληνικός στόλος εἶναι στὸ λιμάνι. Κάτω εἶναι μέρα.

Ὁ κόσμος ἠσύχασε πιά. Τὰ καφενεῖα ἄνοιξαν κι' ἄρχισαν τὰ πιοτὰ γιὰ τὴ λευτεριά, τὰ τραγούδια οἱ χάρες, οἱ ἐπευφημίες...».

Το ἀπόσπασμα αὐτὸ ἀπὸ χρονογράφημα τοῦ δασκαλοῦ Ἀγγελου Καρά ἀποτυπώνει το κλίμα των ημερῶν τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ 1912. Ὁ Συκιώτης δάσκαλος καταγράφει καὶ σχολιάζει με εὐθύμο τρόπο τὸ σφυγμὸ των ημερῶν, ἀντλώντας πληροφορίες ἀπὸ τις περιγραφές καὶ τις ιστορίες τοῦ ἡρώα του, που δεν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τον συμπατριώτη του καπετάνιο Ἀθανάσιο Κύρου. Αὐτὸς ἐμέλλε νὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος που «ἔφερε», ἔστω καὶ ἀνεπίσημα, τὸ «Ἑλληνικό» στη Συκιά

στις 2 Νοεμβρίου 1912.

Με κωδωνοκρουσίες, ἐπευφημίες καὶ ζητωκραυγές υποδέχτηκαν τὸ «Ἑλληνικό» καὶ τὰ ἄλλα χωριά τῆς Χαλκιδικῆς, ὅπως ἐπίσης καὶ οἱ Ἁγιορείτες.

Επίσημα ἡ κατάληψη - ἀπελευθέρωση τῆς Χαλκιδικῆς πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὸ 1ο Ἀνεξάρτητο Τάγμα των Κρητῶν, διοικητῆς τοῦ οὐοίου ἦταν ὁ Γεώργιος Κολοκοτρῶνης, ἐγγονός τοῦ Θεόδωρου Κολοκοτρῶνη.

Πληροφορίες γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Συκίας

καὶ γενικότερα τῆς Χαλκιδικῆς, ἀντλούμε ἀπὸ τὸ ημερολόγιο τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ τότε Ἰωάννη Ἀλεξάκη, τὸ οὐοίο παρέχει πολὺτιμα στοιχεῖα γιὰ τὴν κίνηση τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ στη Χαλκιδικὴ τὸ Νοέμβριο τοῦ 1912. Οἱ πληροφορίες αὐτές μας βοηθοῦν νὰ προσεγγίσουμε τὰ γεγονότα των ημερῶν καὶ τὰ πρόσωπα που συνδέονται ἀμεσα ἢ ἐμμεσα με τὴν ἀπελευθέρωση των χωριῶν τῆς Χαλκιδικῆς.

Σύμφωνα με τὸ προαναφερθέν ημερολόγιο, τὸ πρωὶ τῆς 31ης Οκτωβρίου τὸ Τάγμα των Κρητῶν ἀναχώρησε ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη γιὰ τὴ Χαλκιδικὴ καὶ τὸ ἀπόγευμα ἔφθασε στὸ χωριὸ Βασιλικά, ὅπου διανυκτέρευσε. Τὴν 1η Νοεμβρίου τὸ Τάγμα συνέχισε τὴν πορεία τοῦ προς

τὴ Χαλκιδικὴ, ἀφοῦ προηγουμένως ὁ Διοικητῆς τοῦ ἐστείλε σχετικὴ ἀναφορὰ στὴν VII Μεραρχία καὶ τὸ μεσημέρι ἔφθασε στὴ Γαλάτισσα. Τὸ Τάγμα ἀποτελεῖτο ἀπὸ τέσσερις λόχους καὶ Μεταγωγικά (ζῶα φορτίου). Τὴν επομένη, 2 Νοεμβρίου, τὸ Τάγμα ἀναχώρησε γιὰ τὸν Πολύγυρο ὅπου ἔφθασε τὸ ἀπόγευμα.

Δύο εἶναι οἱ σημειώσεις στὸ ημερολόγιο τοῦ Ἀλεξάκη που ἀφοροῦν τὴν ἀποστολὴ στρατιωτῶν στη Συκιά. Συγκεκριμένα, ἡ πρώτη ἀναφέρει ὅτι στις 2 Νοεμβρίου, μίᾶ Διμοιρία τοῦ 1ου Λόχου τοῦ Ταγματὸς Κρητῶν, λαμβάνει ἐντολὴ νὰ κατευθυνθεῖ ἀπὸ τὴ Γαλάτισσα προς τὴν Ορμύλια καὶ τὴ Συκιά καὶ ἐπικεφαλῆς τῆς τίθεται ὁ ἀνθυπολοχαγός Ἐμμανουήλ Τζανακάκης.

Ἡ δευτέρη σημείωση στὸ ἴδιο ημερολόγιο μας πληροφορεῖ ὅτι στις 15 Νοεμβρίου, ὁ Λόχος τοῦ Ἀλεξάκη που ἔδρευε στὸν Πολύγυρο, στέλνει τὴν 4η Διμοιρία ἀποτελούμενη ἀπὸ 37 ἄνδρες, ἐπικεφαλῆς των

Αθ. Χονδρογιάννης
-Πρώτος δήμαρχος Συκίας

οποίων ήταν ο ανθυπολοχαγός Τζανακάκης να κινηθεί προς τα χωριά της Σιθωνίας Άγιο Νικόλαο και Συκιά, με σκοπό να εγκατασταθεί εκεί.

Την κίνηση του ελληνικού στρατού επιβεβαιώνουν κατά κάποιο τρόπο και δύο επιστολές των μετοχιάρων μοναχών της αγιορειτικής μονής Αγίου Παύλου, οι οποίες αν και λακωνικές, μας παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για τα γεγονότα και τους πρωταγωνιστές τους.

Την πρώτη από τις δύο επιστολές υπογράφει ο μοναχός Λάζαρος Αγιοπαυλίτης από το μετόχι της μονής στη Σάρτη, φέρει ημερομηνία 13 Νοεμβρίου 1912 και απευθύνεται στον ηγούμενο της μονής. Αναφέρει μεταξύ των άλλων ότι στις 7 Νοεμβρίου Ελληνικός στρατός επικεφαλής του οποίου ήταν ένας λοχίας πήγε στη Συκιά. Στη συνέχεια σημειώνει ότι ο κύριος Παπαδόπουλος² και ο ιατρός Τσιφούτης³ διορίστηκαν μέλη επιτροπής του χωριού. Μετά την πληροφορία αυτή ο ίδιος μοναχός συνεχίζει την ενημέρωση του ηγουμένου παρέχοντάς του πληροφορίες σχετικά με τη φορολόγηση του μετοχίου.

Την δεύτερη επιστολή αποστέλλει στη μονή ο Αγιοπαυλίτης μοναχός Αβράμιος από το μετόχι της μονής στο Κριαρίτσι της Συκιάς. Η επιστολή απευθύνεται στον ηγούμενο, φέρει ημερομηνία 18 Νοεμβρίου 1912 και αναφέρει ότι στις 5 Νοεμβρίου πήγαν στη Συκιά δέκα Ελληνόπαιδα επικεφαλής των οποίων ήταν ένας λοχίας και πέντε ημέρες αργότερα, στις 10 Νοεμβρίου, έφθασαν δύο αξιωματικοί με σκοπό να τακτοποιήσουν την κατάσταση στο χωριό. Αυτοί όρισαν τον Αθανάσιο Χονδρογιάννη⁴ δήμαρχο, τον Πέτρο Πολυγερινό⁵ τελώνη και τον Ιατρό αστυνόμο. Σημειώνουμε ότι οι πληροφορίες για την είσοδο του Ελληνικού στρατού στη Συκιά αποτελούν υστερόγρα-

Οικία Αθ. Χονδρογιάννη, 1901

φο επιστολής, η οποία κατά κύριο λόγο αναφέρεται στη διαχείριση και τα προβλήματα του μετοχίου.

Όσον αφορά την ακριβή ημερομηνία εισόδου του Ελληνικού στρατού στη Συκιά, διαπιστώνουμε ότι υπάρχουν κάποιες ασάφειες και διαφοροποιήσεις στις εκτιμήσεις των δύο μοναχών, οι οποίες οφείλονται αφενός στην απόσταση των δύο μετοχιών από το χωριό, αφετέρου στην έμμεση πληροφόρηση που προφανώς είχαν από κατοίκους της που εργάζονταν στα μετόχια ή από τους επιτρόπους τους, με τους οποίους συνεργάζονταν για τη λύση των μετοχιακών υποθέσεων.

Από τη μελέτη των προαναφερθέντων πηγών συμπεραίνουμε τα εξής:

α) Στις 2 Νοεμβρίου, οι Συκιώτες ενημερώνονται για την απελευθέρωση του Αγίου Όρους και της Χαλκιδικής από τον συμπατριώτη τους καπετάνιο Αθανάσιο Κύρου, ο οποίος βρισκόταν με το καΐκι του ανοιχτά του κόλπου της Συκιάς και παρατήρησε αυξημένη κίνηση πολεμικών πλοίων με ελληνική σημαία.

β) Μεταξύ 2ας και 5ης Νοεμβρίου, η 4η Διμοίρια του 1ου Λόχου του Τάγματος των Κρητών, επικεφαλής της οποίας ήταν ένας λοχίας φθάνει στη Συκιά και άμεσα ορίστηκε διμελής μεταβατική επιτροπή αποτελούμενη από τον Παπαδόπουλο και τον Ιατρό.

γ) Μεταξύ 10ης και 15ης Νοεμβρίου φθάνουν στη Συκιά δύο αξιωματικοί, επικεφαλής των οποίων ήταν ο ανθυπολοχαγός Εμμανουήλ Τζανακάκης και διορίζουν δήμαρχο τον Αθανάσιο Χονδρογιάννη, τελώνη τον Πέτρο Πολυγερνό και αστυνόμο τον Δημήτριο Ιατρό.

Η απελευθέρωση της Συκιάς, όπως άλλωστε και των άλλων χωριών της Σιθωνίας αποτελούσε τυπική διαδικασία, αφενός διότι οι Τούρκοι κάτοικοι της πε-

* * *

Η ΕΥΛΑΒΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΠΟΡΩΝ

συνέχεια από τη σελίδα 10

η Κέρκυρα και τώρα τελευταία η Κύπρος. Η συνοδεία των Κυπρίων, μονάζει στο Βατοπαίδι. Εδώ να πούμε ότι χρόνια το Βατοπαίδι συντηρούσε την Αθωνιάδα σχολή. Σ' αυτή τη σχολή βρήκαν καταφύγιο παρά πολλά παιδιά από τα Νέα Ρόδα, την Ουρανούπολη, την Ιερισσό. Φτωχοί πατεράδες και μεταλλωρύχοι από τη Βόρεια Χαλκιδική, παρακαλούσαν τα μοναστήρια και τότε κάθε μοναστήρι είχε δικαίωμα να βάλει στην Αθωνιάδα σχολή τρία παιδιά. Αυτά τα παιδιά αργότερα ήταν ζωντανές «ασπίδες του Αγίου Όρους».

Σήμερα πρέπει να διαφυλάξουμε σαν «κόρη οφθαλμού» το ιερό βουνό και τα μοναστήρια του. Κάποιες

σύγχρονες δυνάμεις στα μεγάλα κέντρα αποφάσεων σε ανατολή και δύση έχουν βαλθεί μέσ' στην καρδιά των Βαλκανίων να δημιουργήσουν, ένα μουσουλμανικό κράτος. Και αυτό το αντιλαμβάνεται ο καθένας με τα γεγονότα της Κράινα.

Ο Ορθόδοξος πατριάρχης των Σέρβων και οι επίσκοποι της σερβικής εκκλησίας έκαναν έκκληση και στο Άγιον Όρος και στο Παγκόσμιο συμβούλιο Εκκλησιών, καταγγέλλοντας τη φοβερή εθνική έξαρση των μουσουλμάνων στην πρώτη Πιουγκοσλαβία.

Αυτό το γεγονός αλλά και η εγκατάσταση κέντρων «ηρυσχασμού και διαλογισμού» των θρησκειών της Ασίας στη Χαλκιδική, στα επόμενα χρόνια ίσως να έχουν φοβερές συνέπειες και για το Άγιο Όρος.

ριοχής περιορίζονταν μόνο στο μικρό αριθμό των κρατικών υπαλλήλων, αφετέρου διότι οι περισσότεροι από αυτούς είχαν ήδη εγκαταλείψει την περιοχή τις προηγούμενες ημέρες λόγω της έλευσης των προσκόπων. Αναφέρει χαρακτηριστικά ο Αλεξάκης στο ημερολόγιό του «...Είς τήν Χαλκιδικήν είχαν ἔλθει οἱ πρόσκοποι. Καὶ θὰ ἀναφέρω ἐνταῦθα τὸ ὑπ' αὐτῶν συντελεσθέν ἔργον. Ὁ πληθυσμός, ἀνέκαθεν ἑλληνικός, ἐφλέγετο ὑπὸ τοῦ πόθου, νὰ ἐλευθερωθῆ... Ἦδη ἀνέμενον ἑλληνικὸν στρατὸν πρὸς ἀπελευθέρωσιν του. Καὶ τοῦ στρατοῦ προηγήθησαν ὡς ἐμπροσθοφυλακὴ οἱ πρόσκοποι, οἱ ὁποῖοι τὴν προκατέλαβον, πρὸ τῆς ἀφίξεως ἐκεῖ τοῦ Τάγματός μας...».

Οι ζυμώσεις για την απελευθέρωση είχαν ξεκινήσει πολύ νωρίτερα, ἤδη ἀπὸ τα πρῶτα ἔτη τοῦ 20οῦ αἰώνα, είχαν εντατικοποιηθεῖ οἱ κινήσεις ἐνοπλῶν ομάδων, κοσμικῶν καὶ μοναχῶν, στὴν ευρύτερη περιοχή της Συκιάς, φαινόμενο συχνό, ἀλλὰ ταυτόχρονα καὶ γνωστό στις τουρκικές αρχές.

Πολύτιμα στοιχεία καὶ για τα γεγονότα αὐτὰ αποτελοῦν οἱ πληροφορίες που ανιχνεύουμε στις ἐπιστολές των μετοχιάρων μοναχῶν πρὸς τις μονές τους.

Σε ἐπιστολὴ του πρὸς τον ηγούμενο της μονῆς Διονυσίου με ἡμερομηνία 31 Μαΐου 1904, ο Αβράμιος Διονυσιάτης οἰκονόμος στο μετόχι του χειμαδιού⁶, ἀναφέρει ἀπὸ Συκιά ὅτι «...κίνηση ἀρματωμένων στὴν περιοχή ἔφεραν 25 στρατιῶτες στό χωριό...».

Ὁ Ιερόθεος Ἀγιοπαυλίτης σε ἐπιστολὴ του (13.11.1907) ἀπὸ το μετόχι της Σάρτης, σημειώνει ὅτι ο Εὐλόγιος (ένας ἀπὸ τους μοναχοὺς του μετοχίου), «...ἐπανῆλθεν εἰς Συκίαν, περιφερόμενος ἔκτοτε μετὰ τινος νέου μοναχοῦ Κελλιῶτου, ἀπὸ Μετοχίου εἰς Μετόχιον δι' ὑψηλοῦς, ὡς διαδίδει, ἐθνικούς σκοπούς».

Σε ἄλλη ἐπιστολὴ (10.8.1908) που ἀπευθύνεται στον ηγούμενο της Ἀγίου Παύλου, ο οἰκονόμος του Κριαρισίου, ιερομόναχος Ἰωσήφ Ἀγιοπαυλίτης, ἀναφέρει «Γνωστοποιῶ τὴν ὑμετέραν ἱεράν καὶ σεβαστὴν ἡμῶν Μονὴν ὅτι ἐδῶ ἐφέτος οἱ χωρικοὶ ἐνεθάρρισαν...».

πρὸ ἡμερῶν ἐνεθάρρισαν ἔτι περισσότερον μὲ τὸ σύνταγμα τῆς τουρκίας καὶ δὲν φοβοῦντε οὐδέ κυβέρνισιν οὐδέ τούρκους...».

Ἄλλο χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἀποτελεῖ ἡ ἐπιστολὴ του μοναχοῦ Ἀγαθάγγελου Ἀγιοπαυλίτη πρὸς τὴν μονὴ του (20.4.1910), ὅπου μετὰξὺ ἄλλων ἀναφέρει ὅτι κάποιος τον πρόδωσε στὴν Κυβέρνηση με τὴν κατηγορία ὅτι κρύπτει ἀντάρτες στο μετόχι της Σάρτης. Ὁ ἴδιος μοναχός σε ἄλλη ἐπιστολὴ του με ἡμερομηνία 13.12.1910 ἀναφέρει κίνηση κλεπτῶν στὴν περιοχή της Συκιάς καὶ ἐντολὴ των τουρκικῶν ἀρχῶν για συλλογὴ των ὄπλων ἀπὸ ὅλα τα μετόχια της περιοχής.

Κάπως ἔτσι οδηγήθηκαν τα πράγματα ομαλὰ πρὸς τὴν ἀπελευθέρωση καὶ τὴν «*ερχομὸ τοῦ ἑλληνικοῦ*» της 2ας Νοεμβρίου 1912, ὡς φυσικὸ ἐπακόλουθο τις προαναφερθείσας κατὰστασης.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσή τους, οἱ Συκιῶτες δὲν ἐπαναπαύονται, καὶ ὡς ἀνήσυχτα πνεύματα καὶ «*ἀξι-οι Μακεδόνες*»⁷, ἄμεσα σπεύδουν νὰ βοηθήσουν τις συνεχιζόμενες πολεμικές ἐπιχειρήσεις του ἑλληνικοῦ στρατοῦ, προσφέροντας ὡς κοινότητα, χρηματικὴ βοήθεια ὕψους 120 λιρῶν Τουρκίας για τις ἀνάγκες του πολέμου. Ἄλλωστε ἦταν πάντα παρόντες σε κάθε κάλεσμα της πατρίδας καὶ είχαν ἐντονη ἐθνικὴ δράση σε ὅλους τους ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀγ. Δ. Καράς, «Ἀπὸ τα περασμένα μα ἀξέχαστα. Πῶς ἦρθε το Ἑλληνικὸ στὴ Συκιά», *Ἡμερολόγιον Χαλκιδικῆς, ἔτος 3ον*, Ἐν Μεγάλῃ Παναγίᾳ, 1932, (Φωτομηχανικὴ ἀνατύπωση 2010).

Γ. Ι. Ζωγραφάκης, *Οἱ Βαλκανικοὶ Πόλεμοι. Ἡ Ἀπελευθέρωση της Χαλκιδικῆς καὶ το 1ο Ἀνεξάρτητο Τάγμα Κρητῶν*, ἐκδ. Δήμος Πολυγύρου, Πολύγυρος, Νοέμβριος 2012.

Ν. Α. Μερτζιμέκης, «...Εἰς τὰς 5 τοῦ μηνός ἦλθαν τὰ ἑληνὸπεδα...». Πληροφορίες για τὴν ἀπελευθέρωση της Συκιάς Χαλκιδικῆς (1912), *Χρονικά της Χαλκιδικῆς*, τεύχη 56-57, Θεσσαλονίκη 2011-2012, 151-166.

Σημειώσεις:

1. Ὁ Ἀθανάσιος Κύρος ἦταν ἓνας ἀπὸ τους πιο γνωστούς καπετάνιους της Συκιάς (τέλη 19ου – ἀρχές 20ου αἰ.), ο ὁποῖος ἐκτελοῦσε δρομολόγια με το καΐκι του ἀπὸ τὴ Συκιά πρὸς τις μονές του Ἀγίου Ὁρους, μεταφέροντας κάθε λογῆς προϊόντα ἀπὸ καὶ πρὸς τα μετόχια.
2. Πρόκειται για τον Δημήτριο Παπαδόπουλο, τον ὁποῖο συναντάμε, σε ἐπιστολὴ (2.7.1899) ἀπὸ το Ἀρχεῖο της μονῆς Σίμωνος Πέτρας, ὡς δημογέροντα της Συκιάς.
3. Σύμφωνα με πληροφορίες των ἀπογόνων του Δημητρίου Εμμανουήλ, ο γιατρός ἦταν γνωστός καὶ με τα ἐπίθετα Ἰατρός καὶ Τοιφυῦτης. Ἄλλωστε στους ἐκλογικούς καταλόγους της Συκιάς ἀπὸ το 1914 καὶ 1927 καταγράφεται ὡς Δημήτριος Ἰατρός του Εμμανουήλ.
4. Ὁ Ἀθανάσιος Χονδρογιάννης του Ἰωάννη, μεγαλέμπορας καὶ ἓνας ἀπὸ τους πρόκριτους της Συκιάς, ἐκτελεῖ χρέη ἐπιτρόπου της μονῆς Σίμωνος Πέτρας τὴν χρονικὴ περίοδο 1898 ἕως 1907.
5. Ὁ Συκιώτης Πέτρος Πολυγερινός του Χριστοδούλου, ἀναφέρεται σε ἐπιστολὴ (2.7.1899) ἀπὸ το Ἀρχεῖο της μονῆς Σίμωνος Πέτρας ὡς δημογέροντα της Συκιάς.
6. Ἡ μονὴ Διονυσίου εἶχε δύο μετόχια στὴν περιοχή της Συκιάς, τὸ χειμαδιὸ στο Καλαμίτσι καὶ τὴν Ἀμπελικὴ στὴ Συκιά.
7. Στὴν ἐπιστολὴ που στέλνουν στις 31 Μαΐου 1821 οἱ Συκιῶτες στον Εμμανουήλ Παππά, μετὰξὺ των ἄλλων του τονίζουν ὅτι «...τώρα εἶναι καιρὸς ὅπου νὰ φανώμεν ἀξιοὶ Μακεδόνες...».

Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΓΟΜΑΤΙΟΥ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΣΤ. ΚΛΕΙΔΑΡΑΣ

Ανώτερος Αξιωματικός Δικαστικού ε.α.

Μέχρι σήμερα δεν υπάρχει τεκμηριωμένη άποψη σχετικά με την ονομασία του χωριού. Έχουν διατυπωθεί πολλές απόψεις για την προέλευση της ονομασίας. Πάντως τα ιστορικά στοιχεία είναι λιγοστά κατά γενική ομολογία, για να παγιωθεί και να ισχυροποιηθεί μια συγκεκριμένη αντίληψη.

Στο σημείο αυτό θα καταγράψω τις τρεις (3) κυριότερες απόψεις, σχετικά με την προέλευση της ονομασίας του χωριού μας:

Α. Κατά την άποψη του αείμνηστου καθηγητή Κ. Βαβούσκου, πρώην προέδρου της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών “Γομάτι/Γεμάτου”, σημαίνει πλούσιος τόπος – αποδοτικός- πλήρης αγαθών – γεμάτος, εξ ου και Γομάτου, χάριν ευφωνίας. (Την άποψη αυτή μου την διηγήθηκε ο Γεώργιος Πελτέκης του Κων/νου, Γοματιανός στη καταγωγή, τον Απρίλιο του 1259: *“χωριον τα Κάμενα μετά του ζευγολατείου αυτού του Γεμάτου συν τοις δικαίους της Δεβελίκειας [1]”*).

Β. Η άποψη που για χρόνια κυριάρχησε και συντηρείται μέχρι και σήμερα, είναι ότι: *“...η ονομασία Γομάτι δόθηκε από τους πρώτους κατοίκους του, σε ανάμνηση του ομώνυμου χωριού, που βρισκόταν στη νήσο Λήμνο και το εγκατέλειψαν, ανταλλάζοντας αυτό, με την περιοχή του σημερινού Γοματίου, κατόπιν συμφωνίας με την Ι.Μ. Μεγίστης Λαύρας του Αγίου Όρους”*. (Αυτήν την ετυμολογία δίνει ο αείμνηστος δάσκαλος Αναστάσιος Γιουζέπας [2] το 1930, σύμφωνα με το “Ημερολόγιο της Χαλκιδικής” Ν. Ηλία 1930, σελ. 53), χωρίς αυτό να προκύπτει από επίσημα ιστορικά έγγραφα και χωρίς να προσδιορίζεται χρονικά.

Η παραπλήσια εκδοχή η οποία υπήρχε, είναι ότι: το χωριό πήρε την ονομασία του από τον πρώτο έποικο, ο οποίος πιθανόν να ονομαζόταν **Γόρματος**, ήταν βυζαντινός στρατηγός και κτηματίας της περιοχής, ήλθε από την Λήμνο, όπου υπήρχε και υπάρχει η περιοχή Γομάτη (όρμος Γομάτη, βόρεια της Ν. Λήμνου), μαζί με άλλους κατοίκους, λόγω των επιδρομών των πει-

ρατών, (σύμφωνα με τον Αλέξανδρο Νικολάκαρο και το βιβλίο του “ΛΗΜΝΟΣ – από τον παππού στον εγγονό” 2004), χωρίς και αυτό να προκύπτει από επίσημα ιστορικά έγγραφα και χωρίς να προσδιορίζεται χρονικά. Εξάλλου στην περιοχή Γομάτη της Λήμνου, δεν υπήρξαν και δεν υπάρχουν αρχαίοι οικισμοί, όπως υπήρχαν και υπάρχουν στην περιοχή του σημερινού Γοματίου (Δεβελίκεια, Άσσηρα, Γράδιστα και Κάμενα).

Γ. Η πλέον πειστική και ιστορικά τεκμηριωμένη εκδοχή είναι ότι η **πόλη – χωριό “Αρχαία Κάμενα”**, που ήταν στην περιοχή ή κοντά στο παλαιό χωριό (υπάρχει σήμερα τοποθεσία Κάμενα – κοντά στην πηγή Μάνα 660 μέτρα από το παλαιό Γομάτι), συγχωνεύθηκαν το **1321** με τη **Δεβελίκεια** και τη **Γράδιστα** και το χωριό αντικατέστησε την ονομασία Κάμενα σε **Γομάτου** ή **Χώρα του Γομάτου**, πιθανότατα από τον ηγούμενο της Μονής Ορφανού που ονομαζόταν **Γομάτης** [3] και που ίδρυσε το **942** το **Μοναστήρι του Ορφανού**, απέναντι (ανατολι-

κα) από το χωριό Κάμενα (Παλαιό Γομάτι). Έτσι λοιπόν από το **942** και κυρίως από το 1321 το χωριό **Κάμενα** αναγράφεται και αναφέρεται στα **Βυζαντινά** και **Αθωνικά** έγγραφα ως **Γομάτου** ή **Χώρα του Γομάτου**, παράλληλα με την ονομασία που προϋπήρχε **“χωριον Κάμενα”**.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθούν τα παρακάτω στοιχεία που προκύπτουν από έγγραφα:

- Από τα αρχεία της Ι.Μ. Μεγίστης Λαύρας, αρθ. 8, στ. 8: *“του Γομάτου τοίνυν το μοναστήριον, λέγεται δε του Ορφανού επ’ονόματι της υπεραγίας Θεοτόκου συσταθέν”* και τα αρχεία του Πρωτάτου αρ. 4 στ. 1 *“Σίγνον +Γρηγορίου μοναχού πρεσβυτέρου και ηγουμένου του Ορφανού ο Γομάτης”* και Πρωτάτο αριθ. 6 στ. 15-16 *“Γρηγορίου μοναχού και ηγουμένου της Μονής Ορφανού”*.

- Λαύρα 89, 107-109 και 118,101-104: *“χωριον τα Κάμενα μετά του περι αυτού μετοχίου και ζευγολατείου του επιλεγόμενου Γομάτου και των δικαίων της Δεβελικείας και λοιπών δικαίων αυτού [4]”*.

Σημειώσεις:

[1] Λαύρα 89,107-109 και 118, 101-104

[2] Ημερολόγιο Χαλκιδικής, Ν. Ηλία 1930

[3] Διονυσία Παπαχρυσάνθου “Αθωνικός Μοναχισμός – Αρχές και Οργάνωση”, σελ. 132-133.

[4] Ιωακ. Παπάγγελος “Προσπάθεια εντοπισμού της Καθέδρας των Γερόντων” ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ, 306-315.

Ο ΥΔΡΟΒΙΟΤΟΠΟΣ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑ ΣΤΗΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ Ένα ακατέργαστο διαμάντι του Νομού μας

ΡΑΛΛΙΑ ΑΔΑΜΙΔΟΥ

Δ/ντρια Δημοτικού Σχολείου Ν. Ποτίδαιας

Δεν είναι τυχαία η φράση που χαρακτηρίζει το Νομό μας...μεταξύ αστείου και σοβαρού.. «Σαν την Χαλκιδική δεν έχει» Και όσοι είμαστε Χαλκιδικιώτες καμαρώνουμε που μεγαλώσαμε και ζούμε σε ένα όμορφο και ξεχωριστό κομμάτι της πατρίδας μας. Είναι τόσο όμορφα συνυφασμένα το ορεινό τοπίο με τις όμορφες ακρογιαλιές που αν θελήσεις να εναλλάσσεις το τοπίο όπου βρίσκεσαι γίνεται πολύ εύκολα φτάνει να το θελήσεις.

Πολλές οι ομορφιές του τόπου μας και οι πιο πολλές με ιστορία. Κάνοντας μια βόλτα στην γραφική Αρναία, στα Στάγειρα την πατρίδα του Αριστοτέλη, την αρχαία Όλυνθο, το σπήλαιο των Πετραλώνων, τις όμορφες παραλίες της Κασσάνδρας και της Σιθωνίας καθώς επίσης και το επιβλητικό Άγιον Όρος δεν ξέρεις πού να κάνεις την πρώτη στάση. Μέσα από μία τέτοια βόλτα μου βρέθηκα στον υδροβιότοπο του Αγίου Μάμα. Τι ομορφιά αντίκρυσαν τα μάτια μου δεν περιγράφεται!! Την ομορφιά και την μοναδικότητα του τοπίου την απολαμβάνεις όταν υπάρχει ησυχία, όταν αφήνεις τη φύση να σε οδηγήσει και να σου δείξει αυτά που εκείνη θέλει.

Μια μικρή αναφορά νομίζω σε αυτήν την περιοχή είναι απαραίτητη. Αναφορικά και ιστορικά πριν από την απελευθέρωσή μας από τους Τούρκους, η περιοχή ανήκε στους Μπέηδες. Στη συνέχεια παραδόθηκε από αυτούς και μοιράστηκε στους λιγοστούς κατοίκους της περιοχής. Βρίσκεται ανάμεσα στα Μουδανιά και λίγο πριν την γέφυρα της Ν. Ποτίδαιας. Ανήκει δε στον Δήμο Ν. Προποντίδας. Είναι μία περιοχή που δεν την προτιμούσε κανείς για να καλλιεργήσει ή να κτίσει την κατοικία του, λόγω της ιδιομορφίας του εδάφους του από παλαιότερων χρόνων. Άλλωστε θεωρούνταν βοσκοτόπος.

Ο υδροβιότοπος του Αγίου Μάμα αποτελεί ένα ακατέργαστο διαμάντι της περιοχής. Από το 2000 η περιοχή υπόκειται υπό την προστασία του δικτύου Natura. Το Natura 2000 είναι ένα πανευρωπαϊκό δίκτυο προστασίας των ειδών και των ενδιαιτημάτων τους. Αποτελεί ένα από τα πιο φιλόδοξα ευρωπαϊκά προγράμματα για την προστασία της φύσης και ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής της Ε.Ε. για τη διατήρηση της φύσης. Ιδρύθηκε τον Μάιο 1992 με την υιοθέτη-

ση της οδηγίας των οικοτόπων, η οποία συμπληρώνει την οδηγία για τα πουλιά (79/409/ΕΟΚ) και από κοινού αποτελούν την νομική βάση του δικτύου.

Η Οδηγία για την προστασία των άγριων πτηνών απαιτούσε την δημιουργία **Ειδικών Ζωνών Προστασίας** (*Special Protection Areas* ή *SPAs*) της ορνιθοπανίδας. Η Οδηγία των Οικοτόπων παρομοίως απαιτούσε τη δημιουργία **Ειδικών Ζωνών Διατήρησης** (*Special Areas of Conservation* - *SAC*) για τα υπόλοιπα είδη και το περιβάλλον. Από κοινού αυτές οι ζώνες δημιουργούν τις περιοχές του δικτύου Φύση 2000.

Η περιοχή λοιπόν του υδροβιότοπου του Αγ.Μάμα αποτελείται από λιμνάζοντα νερά, αμμόλοφους και καλάμιες. Πολλά διαφορετικά είδη πτηνών, περίπου 283, ζουν εδώ. Δύο από αυτά, για τα οποία η περιοχή προστατεύεται, είναι το νεροχελίδονο και ο καλάμοκανάς. Τα είδη αυτά αναπαράγονται στον υδροβιότοπο κάθε καλοκαίρι.

Το χειμώνα όμως το τοπίο και η φιλοξενία αλλάζει. Τα πιο όμορφα και μοναδικά πτηνά τα φλαμίνγκο έρχονται στον υδροβιότοπο να ξεχειμωνιάσουν. Η ιδιαιτερότητα που δίνουν το χειμώνα στην περιοχή τα φλαμίνγκο είναι μοναδική. Τα ροζ πτηνά έρχονται περίπου τον Νοέμβριο και θα παραμείνουν μέχρι την άνοιξη για να συνεχίσουν το ταξίδι τους για άλλο προορισμό.

Τα φλαμίνγκο είναι εξαιρετικά ανθεκτικά πλάσματα και ζουν έως και πενήντα χρόνια. Είναι μονογαμικά, ζουν σε τεράστιες αποικίες εκατομμυρίων – κάτι που ευνοεί την αναπαραγωγή τους, αλλά και αποτελεί «ασπίδα» προστασίας από τους θηρευτές τους, όπως ύαινες και τσακάλια, τα οποία, λόγω μαζικότητας, δεν μπορούν να εστιάσουν στη μονάδα για να επιτεθούν. Το ροζ των φλαμίνγκο δημιουργείται από τα καροτενοειδή οργανικές χρωστικές ουσίες που υπάρχουν στα φύκια και τα μικροσκοπικά οστρακόδερμα που τα φλαμίνγκο τρώνε στο νερό. Αντί όμως

να πάνε κατευθείαν στο στομάχι τους, οι χρωστικές ουσίες εισέρχονται στην κυκλοφορία του αίματος και απορροφώνται καθώς σχηματίζονται τα φτερά τους. Έτσι το πόσο ροζ είναι ένα φλαμίνγκο εξαρτάται από το τι τρώει.

Αν θέλεις να τα παρατηρήσεις σου προτείνουμε μία μικρή εξόρμηση. Θα πρέπει να εφοδιαστείς με τα κατάλληλα παπούτσια και κιάλια και να τα θαυμάσεις από κάποια απόσταση για καλύτερη θέαση. Το αποτέλεσμα θα σε ανταμείψει. (Οι φωτογραφίες είναι από τον Γιάννη Σαρακατσάνο).

* * *

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΟΛΟΥΣ

Λόγω των οικονομικών δυσκολιών που αντιμετωπίζουμε όλοι οι Έλληνες το Δ.Σ. προέβη σε διακανονισμό των οφειλών από συνδρομές. Έτσι σήμερα, ο καθένας έχει υποχρέωση εξόφλησης μόνο των συνδρομών των δύο τελευταίων ετών. Τώρα, όλοι γνωρίζετε τις οφειλές σας στον Σύλλογο, γιατί στην αυτοκόλλητη ετικέτα με τη διεύθυνσή σας, στο σελοφάν με το οποίο είναι τυλιγμένο το περιοδικό, γράφεται το τελευταίο έτος πληρωμής της συνδρομής σας.

ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ:

- α) Στον ταμιά ή σε οποιοδήποτε μέλος του Δ.Σ. ή στον αντιπρόσωπο ή τον ανταποκριτή του χωριού σας.
- β) Στα γραφεία μας, κάθε βράδυ 6-8 μ.μ., πλην Παρασκευής.
- γ) Στην **Τράπεζα Πειραιώς IBAN: GR80 0171 2330 0062 3304 0032 572**
- δ) Στους παρακάτω συνεργάτες:

- 1. Ζηνοβία Ιππ. Πάχτα, τηλ. 6937313294 και Ιπποκράτης Κανέλλης, τηλ. 6947145119, για τη Θεσσαλονίκη την Αρναία και τα πέριξ**
- 2. Νίκος Πιτσιόρλας για τον Πολύγυρο και τα πέριξ, τηλ. 6979816851 και**
- 3. Χρυσοβαλάντης Μπουλούσης για την Κασσάνδρα ολόκληρη, τηλ. 6944989934 (Κασσάνδρεια)**
- 4. Αθανάσιος Χατζηπαπός για τα Νέα Μουδανιά και τα πέριξ, τηλ. 6976762043**

* * *

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

συνέχεια από τη σελίδα 11

η Κυρά της Αρναίας
ύφαινε κόμπο - κόμπο την Παράδοση
σου αργαλειού την υπομονή.
Με την πανδαισία των χρωμάτων
ιστορούσε του νου της τις συλλήψεις.
Ο χρόνος σταματούσε στις σαΐτας
τους σφιχτοδεμένους αρμούς.
Βδομάδες, μήνες, χρόνια.
Θυμόσοφη και στοχαστική

αναλωνόταν στον πυρετό της δημιουργίας
και στα πετάγματα της εφηβικής της ψυχής.
Μεγάλη Ελλάδα η μικρή της πατρίδα.
Τώρα στην υφαντικής τέχνης το Μουσείο,
κρυφές κάμερες τα μάτια της,
μας συνοδεύουν στην ξενάγηση.
Τις νύχτες,
στη χλωμή θωπεία της Σελήνης
οι αλαφροϊσκιωτοι
τη βλέπουν να σεργιανάει
στις υφαντοντυμένες του αίθουσες.

ΠΕΡΙ «ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΖΩΗΣ» ΚΑΙ «ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑΣ ΛΗΞΗΣ» ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Για προστασία της υγείας και ευεξίας της οικογένειάς μας

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Ν. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ
Ομ. Καθηγητής Μηχανικής Τροφίμων Α.Π.Θ.

Εισαγωγή

Σε προηγούμενη δημοσίευση αναφερθήκαμε στην «Ανοικτή Χρονολόγηση» (ΑΧ) των τροφίμων, που έχει σχέση με την προτεινόμενη περίοδο κατανάλωσής τους και την ημερομηνία λήξης.

Επειδή συχνά ο Καταναλωτής δεν είναι σωστά ενημερωμένος για την έννοια και τη σημασία της «προτεινόμενης περιόδου χρήσης» και της «ημερομηνίας λήξης», δεν είναι σε θέση να κρίνει μέχρι πότε μπορεί ένα τρόφιμο να καταναλωθεί με ασφάλεια και πότε είναι ακατάλληλο για κατανάλωση.

Έτσι συχνά πετάμε τρόφιμα που είναι ακόμα κατάλληλα για κατανάλωση. Εκτιμάται μάλιστα ότι το 30% των διακινούμενων τροφίμων δεν καταναλώνεται τελικά, και σε μεγάλο βαθμό αυτό οφείλεται στη σύγχυση των διακινητών και του Καταναλωτή σχετικά με το νόημα και τη σημασία της προτεινόμενης ημερομηνίας κατανάλωσης. Παγκοσμίως, τα τρόφιμα που δεν αξιοποιούνται με δική μας ευθύνη θα μπορούσαν να θρέψουν 2 δισεκατομμύρια ανθρώπους.

Από την άλλη μεριά, συχνά καταναλώνουμε τρόφιμα που με βάση την ετικέτα «δεν έχουν λήξει», αλλά λόγω κακής συντήρησης έχουν καταστεί ακατάλληλα και πιθανώς επικίνδυνα για την υγεία μας.

Αν δεν ενημερωθούμε σωστά για την «διάρκεια ζωής» (ΔΖ) των τροφίμων, και βασιστούμε αποκλειστικά στην αναγραφόμενη «ημερομηνία κατανάλωσης ή λήξης», από τη μια θα κινδυνεύουμε από τροφοδηλητηριάσεις, ενώ από την άλλη θα πετάμε άσκοπα τρόφιμα που είναι ποιοτικά και ασφαλή.

Τι είναι και από τι εξαρτάται η «διάρκεια ζωής» ενός τροφίμου; Τι σημαίνουν και τι μας διασφαλίζουν η «προτεινόμενη περίοδος κατανάλωσης» και η «ημερομηνία λήξης»;

Επειδή από τη γνώση των σωστών απαντήσεων στα ερωτήματα αυτά εξαρτάται άμεσα η υγεία και η ευεξία της οικογένειάς μας, το δημοσίευμα αυτό θα επικεντρωθεί στη διασαφήνισή τους σε σχέση με την ασφαλή διαχείριση των τροφίμων από τον Καταναλωτή.

Τύποι χρονολόγησης

Ένα τρόφιμο μπορεί να φέρει δύο τύπους χρονολόγησης, την «ανοικτή» χρονολόγηση (ΑΧ) και την «κλειστή» χρονολόγηση (ΚΧ).

Στα «σταθερά» τρόφιμα (συντήρηση εκτός ψυγεί-

ου), η ΑΧ εμφανίζεται ως «συνιστώμενη περίοδος κατανάλωσης», δεν αφορά την ασφάλεια του προϊόντος, αλλά δηλώνει το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο το τρόφιμο διατηρεί την καλύτερη ποιότητά του. Άρα μπορεί να καταναλωθεί με ασφάλεια και πέρα από τη συνιστώμενη περίοδο.

Στα «ευπαθή» τρόφιμα (συντήρηση σε ψύξη), η ΑΧ αφορά την ασφάλεια και την ποιότητα του προϊόντος και εμφανίζεται ως «ημερομηνία λήξης», με σαφώς στενότερα χρονικά περιθώρια κατανάλωσης.

Συνολικά, η ΑΧ βοηθά τον Καταναλωτή στην έγκαιρη και ασφαλή κατανάλωση του τροφίμου, ενώ παράλληλα βοηθά τους προμηθευτές στη σωστή διακίνησή του.

Η ΚΧ είναι ένας κωδικός που υποδηλώνει την ημερομηνία παραγωγής, το εργοστάσιο, τη βάρδια και τον υπεύθυνο παραγωγής, έτσι ώστε η βιομηχανία παραγωγής να μπορεί να ανακαλέσει τυχόν προβληματικά προϊόντα και να εντοπίσει τα αίτια παραγωγής τους.

Τι είναι και από τι εξαρτάται η διάρκεια ζωής (ΔΖ) ενός προϊόντος;

«Διάρκεια ζωής» είναι η χρονική περίοδος κατά την οποία το τρόφιμο παραμένει ασφαλές, διατηρεί τα επιθυμητά οργανοληπτικά χαρακτηριστικά (*εμφάνιση, δομή, χρώμα, άρωμα, γεύση*), και ανταποκρίνεται διατροφικά στα δηλούμενα στην ετικέτα. Με δυο λόγια, ΔΖ είναι ο χρόνος κατά τον οποίο το τρόφιμο διατηρεί την βέλτιστη ποιότητα και ασφάλειά του.

Ο κυρίαρχος λόγος απόρριψης ενός προϊόντος, αναφέρεται συχνά και ως «μηχανισμός αποτυχίας» του. Έτσι, σε λιπαρά τρόφιμα, η κακή οσμή και γεύση λόγω οξειδωσης (*τάγγισμα*) των λιπών, συνιστά τον επικρατέστερο μηχανισμό αποτυχίας τους. Από την άλλη μεριά, σε ξηρά τρόφιμα (*π.χ. μπισκότα*) ο συνήθης μηχανισμός αποτυχίας είναι το μαλάκωμά τους λόγω πρόσληψης υγρασίας, ενώ σε νωπά τρόφιμα (*π.χ. φέτες τυριού*) η απώλεια υγρασίας οδηγεί στην απόρριψή τους λόγω σκλήρυνσης.

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι η ΔΖ εξαρτάται από τη φύση και τα συστατικά του προϊόντος, την επεξεργασία, τη συσκευασία και τις συνθήκες συντήρησής του. Με βάση τα στοιχεία αυτά, ένα προϊόν μπορεί να χαρακτηριστεί ως «σταθερό» και να διακινηθεί εκτός ψυγείου (*στο ράφι*) για αρκετούς μήνες ή και χρόνια

(βλ. *κονσέρβες*), ή ως «ευπαθές» που πρέπει να διακινηθεί «υπό ψύξη» για ένα σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα ή «υπό κατάψυξη» για αρκετά περισσότερο.

Είναι προφανές ότι η προτεινόμενη από τον παραγωγό ΔΖ δεν είναι απόλυτο μέγεθος, αλλά εξαρτάται από την ακρίβεια τήρησης των σωστών συνθηκών συντήρησης τόσο από τον διακινητή, όσο και από τον Καταναλωτή. Έτσι, μια συσκευασία παστεριωμένου γάλακτος που έχει μείνει μερικές ώρες εκτός ψυγείου, καθίσταται ακατάλληλη προς κατανάλωση αρκετές μέρες πριν την αναγραφόμενη ημερομηνία λήξης. Αντίθετα, αν συντηρηθεί σε θερμοκρασίες κάτω των 4°C, παραμένει κατάλληλη για κατανάλωση ακόμα και αρκετές μέρες μετά την ημερομηνία λήξης.

Στα κατεψυγμένα τρόφιμα, η συντήρηση σε θερμοκρασίες πάνω από το κατώφλι των -18°C (π.χ.-10°C), προκαλούν σοβαρή υποβάθμιση της ποιότητας, λόγω μερικής (και όχι πλήρους) κατάψυξής τους. Το κατεψυγμένο τρόφιμο πρέπει να συντηρείται συνεχώς κάτω από τους -18°C (έως και -30°C) για να βρίσκεται όλο το νερό του σε μορφή πάγου. Δεν επανακαταψύχουμε ένα τρόφιμο που αποψύξαμε, διότι δημιουργείται σοβαρό πρόβλημα τόσο στην ποιότητα όσο και στην ασφάλειά του.

Με βάση τα προλεχθέντα, καταλαβαίνουμε ότι υπάρχει μια «ενδεικτική» ΔΖ, που αναγράφεται στην ετικέτα, υπάρχει όμως και η πραγματικά υπολειπόμενη ΔΖ, που εξαρτάται από το ιστορικό των συνθηκών συντήρησης του προϊόντος. Όσο μεγαλύτερος είναι ο χρόνος έκθεσης σε θερμοκρασίες πάνω από τη συνιστώμενη θερμοκρασία συντήρησης, τόσο μικρότερη διάρκεια ζωής έχει μείνει στο προϊόν.

Μπορούμε να γνωρίζουμε την υπολειπόμενη ΔΖ ενός τροφίμου;

Σήμερα η Επιστήμη Τροφίμων έχει αναπτύξει τα απαιτούμενα εργαλεία για αρκετά επακριβή προσδιορισμό της υπολειπόμενης ΔΖ. Μιλάμε για τους «χρονο-θερμοκρασιακούς δείκτες» για τα νωπά/ευπαθή προϊόντα και για τους «δείκτες απόψυξης» για τα κατεψυγμένα. Πρόκειται για αυτοκόλλητα που βρίσκονται μέσα από τη διαφανή συσκευασία του προϊόντος και - με αλλαγή χρώματος - δείχνουν, οι μεν πρώτοι την υπολειπόμενη ΔΖ του, οι δε δεύτεροι την πιθανή απόψυξη πριν φθάσει το προϊόν στον Καταναλωτή (ακαταλληλότητα χρήσης).

Ενώ όμως υπάρχει η τεχνολογία παρακολούθησης της ΔΖ από τον Καταναλωτή, η εφαρμογή της προσκρούει σε πρακτικά ζητήματα, που έχουν κυρίως να κάνουν με την δυσκολία εξασφάλισης των σωστών θερμοκρασιών συντήρησης σε όλα τα στάδια της αλυσίδας διακίνησης.

Παυτό στη χώρα μας οι δείκτες παρακολούθησης ΔΖ εφαρμόζονται μέχρι σήμερα σχεδόν αποκλειστικά στα δίκτυα διακίνησης (π.χ. παλέτες τροφίμων), σε μια προσπάθεια παρακολούθησης και βελτίωσής τους. Ελπίζουμε σύντομα οι δείκτες να εφαρμοστούν και στις ατομικές συσκευασίες, όπως συμβαίνει εδώ και χρόνια σε άλλες χώρες.

Χρονολόγηση σε σταθερά τρόφιμα

Παραδείγματα τέτοιων προϊόντων είναι τα όσπρια και τα ζυμαρικά, που διακινούνται στο ράφι. Στα τρόφιμα αυτά, αντί της «ημερομηνίας λήξης» υπάρχει η σήμανση: «*Συνιστάται η κατανάλωση μέχρι/πριν... (ημερομηνία)*».

Η συνιστώμενη ημερομηνία αφορά αποκλειστι-

* * *

Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

συνέχεια από τη σελίδα 12

- Η λέξη **άνθος**, είναι γνωστή περισσότερο ως λουλούδι, αλλά απ' αυτή έχουμε: ανθοπώλης, ανθοπωλείο, ανθοστολιστός, ανθόσπαρτος.

- Από τη λέξη **θήρα**, δηλαδή κυνήγι έχουμε: θήραμα, θηρευτής, θηρίο,θηριοδαμαστής.

- Από τη λέξη **θύρα**, για την οποία χρησιμοποιείται κυρίως η λέξη πόρτα, έχουμε: παράθυρο, υπέρθυρο, πρόθυρα, θυρανοξία.

Θα μπορούσε να παραθέσει κανείς και πολλά άλλα παραδείγματα από λέξεις και φράσεις, που δείχνουν ότι η ελληνική γλώσσα είναι αξιοθαύμαστο δημιούργημα,

με συνεχή ζώσα παρουσία εδώ και χιλιάδες χρόνια. Εξελίχτηκε, καθώς είναι ένας ζωντανός οργανισμός,δέχτηκε δάνεια από γλώσσες άλλων λαών, αλλά διατήρησε σε πολύ μεγάλο βαθμό την αρχική της μορφή, αυτήν που τη βλέπουμε στα Ομηρικά έπη και τα θαυμαστά στη συνέχεια κείμενα των μεγάλων φιλοσόφων,ιστορικών, ποιητών και ρητόρων της κλασικής και όχι μόνο εποχής. Κι αν υπολογίσει κανείς ακόμη ότι είναι μια από τις πιο πλούσιες γλώσσες και ότι έχει επιπλέον και πολλά άλλα θετικά στοιχεία, που δεν έχουν άλλες γλώσσες, τότε δικαιολογημένα θεωρείται, όπως εξάλλου υποστηρίζουν και οι ειδικοί γλωσσολόγοι, Έλληνες και ξένοι, ως μια απ' τις σπουδαιότερες γλώσσες σε παγκόσμιο επίπεδο.

κά την ποιότητα του προϊόντος και δείχνει μέχρι πότε το προϊόν θα διατηρήσει την καλύτερη ποιότητά του, όταν συντηρηθεί σε σωστές συνθήκες θερμοκρασίας και σχετικής υγρασίας.

Αν τα τρόφιμα αυτά συντηρηθούν σωστά, τότε συνεχίζουν να είναι κατάλληλα για κατανάλωση και μετά την προτεινόμενη ημερομηνία χρήσης. Αν όμως συντηρηθούν σε υγρό και θερμό περιβάλλον, μπορεί να αναπτυχθούν παράσιτα και γενικά το προϊόν να καταστεί ακατάλληλο αρκετά πριν την προτεινόμενη ημερομηνία χρήσης

Τι ισχύει για τα κονσερβοποιημένα τρόφιμα ;Μια κονσέρβα μπορεί να αποθηκευτεί εκ του ασφαλούς για μεγάλο χρονικό διάστημα, αν και καλό είναι να καταναλώνεται αρκετά πριν την προτεινόμενη ημερομηνία κατανάλωσης, για να διατηρεί την καλύτερη δυνατή ποιότητα. Σε καμιά περίπτωση δεν πετάμε μια κανονική κονσέρβα, επειδή έχει ξεπεράσει για κάποιες μέρες την προτεινόμενη ημερομηνία χρήσης, αφού η συνιστώμενη ημερομηνία κατανάλωσης είναι ενδεικτική. Απλά ο Καταναλωτής οφείλει να ελέγχει πάντα την κονσέρβα για τυχόν κτυπήματα ή σκουριές και για πιθανή διόγκωση του κουτιού λόγω αλλοίωσης, οπότε και την απορρίπτει ανεξάρτητα από την προτεινόμενη ημερομηνία κατανάλωσης.

Συμπερασματικά, στα σταθερά (εκτός ψυγείου) τρόφιμα η συνιστώμενη ημερομηνία κατανάλωσης είναι ενδεικτική, δεν αφορά την ασφάλεια του τροφίμου, και ως εκ τούτου μπορεί με ασφάλεια να ξεπεραστεί. Σε περιπτώσεις ορατής αλλοίωσης (π.χ. παράσιτα, μολάκωμα, σκλήρυνση, τάγγισμα, αποχρωματισμός, δυσσομία, κακή γεύση) το προϊόν απορρίπτεται, ακόμα και αν δεν έχει «λήξει».

Χρονολόγηση σε ευπαθή τρόφιμα

Εδώ η ΑΧ έχει τη μορφή της «ημερομηνίας λήξης». Αναφερόμαστε σε συσκευασμένα νωπά κρέατα, πουλερικά, ψάρια (και όχι μόνον), σε προϊόντα γάλακτος και αυγών και γενικά σε προϊόντα που ακόμα και σε συνθήκες ψύξης μπορεί να επιτρέψουν την ανάπτυξη παθογόνων και αλλοιωγόνων μικροοργανισμών. Αυτό συμβαίνει πολύ γρήγορα, όταν οι συνθήκες παραγωγής/συσκευασίας δεν είναι δεόντως ασηπτικές και όταν οι θερμοκρασίες διακίνησης/συντήρησής τους δεν είναι οι συνιστώμενες.

Με κακή συντήρηση, τα προϊόντα αυτά θα παρουσιάσουν εμφανή σημάδια αλλοίωσης (π.χ. δυσσομία, αποχρωματισμό, κλπ), συχνά με ταυτόχρονη ανάπτυξη παθογόνων οργανισμών, με ή χωρίς παραγωγή τοξινών. Μια τέτοια μικροβιολογική ανάπτυξη μπορεί να προκαλέσει σοβαρά προβλήματα υγείας (τροφοδηλη-

τηριάσεις), γιαυτό δεν πειραματιζόμαστε. Ακόμα και πριν την αναγραφόμενη ημερομηνία λήξης, ένα τέτοιο προϊόν σαφώς απορρίπτεται.

Εδώ πρέπει να τονιστεί η μεγάλη σημασία της θερμοκρασίας του ψυγείου μας, η οποία πρέπει να ελέγχεται με ψηφιακά θερμομέτρα μεγίστου/ελαχίστου. Η μέση θερμοκρασία συντήρησης δεν πρέπει να ξεπερνά τους 4°C. Σχετική έρευνα⁽¹⁾ έδειξε ότι δυστυχώς οι θερμοκρασίες των ψυγείων μας βρίσκονται σε αρκετά υψηλότερα επίπεδα (μέχρι και 15°C!). Επιπλέον διευκρινίζεται ότι η απόψυξη ευπαθών προϊόντων πρέπει να γίνεται ολονύκτια μέσα στο ψυγείο και όχι σε θερμοκρασίες δωματίου ή σε ζεστό νερό (κίνδυνος-θάνατος!), αφού σε τέτοιες θερμοκρασίες η ραγδαία ανάπτυξη παθογόνων μικροοργανισμών τα καθιστά επικίνδυνα και άρα ακατάλληλα για κατανάλωση.

Προσπαθούμε επίσης να κάνουμε σωστή προμήθεια νωπών/ευπαθών τροφίμων με βάση τις πραγματικές μας ανάγκες και να καταψύχουμε έγκαιρα (πριν τη λήξη τους) τα ευπαθή που δεν μπορέσαμε να καταλώσουμε.

Συμπεράσματα – συστάσεις

Τα τρόφιμα είναι πλούσια σε θρεπτικά στοιχεία και πάνω τους αναπτύσσονται αλλοιωγόνοι και παθογόνοι μικροοργανισμοί, που εν πολλοίς καθορίζουν την διάρκεια ζωής τους.

Τα σταθερά τρόφιμα φέρουν ενδεικτική ημερομηνία κατανάλωσης και αν συντηρηθούν σωστά, διατηρούν την ποιότητα και ασφάλειά τους αρκετά πέρα από την ημερομηνία αυτή. Αν όμως δεν συντηρηθούν σωστά, τότε θα εμφανίσουν σημεία αλλοίωσης αρκετά πριν το ενδεικτικό όριο χρήσης τους, οπότε και απορρίπτονται.

Τα ευπαθή τρόφιμα είναι ευαίσθητα σε μικροβιολογική ανάπτυξη και φέρουν «ημερομηνία λήξης», η οποία πρέπει να τηρείται με προσοχή. Αν συντηρηθούν σωστά, μπορούν να καταναλωθούν και μερικές μέρες μετά τη λήξη τους. Αν όμως δεν συντηρηθούν σωστά, μπορεί να καταστούν ακατάλληλα αρκετά πριν την ημερομηνία λήξης.

Με δυο λόγια, την ευθύνη για την αξιοποίηση της μέγιστης δυνατής διάρκειας ζωής των τροφίμων την έχει και πάλι ο Καταναλωτής, μέσα από δύο ενέργειες κλειδιά: την προμήθεια περιορισμένων ποσοτήτων τροφίμων και την σωστή συντήρησή τους. Ακολουθώντας τις πρακτικές αυτές μπορεί αφ' ενός να εξασφαλίσει την υγεία και ευεξία της οικογένειάς του, και αφ' ετέρου να μην σπαταλά χρήματα σε πεταμένα τρόφιμα, όταν μάλιστα αρκετοί συνάνθρωποί μας τα έχουν απόλυτη ανάγκη.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Κουτσουμανής, Κ. 2007. Η εκπαίδευση του Καταναλωτή ως μία από τις δραστικότερες παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ασφάλειας των τροφίμων. Περί Διατροφής, τεύχος 6, σελ. 1-3.

Ο ΚΑΙΡΟΣ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΕΡΑΣΜΕΝΟ ΧΡΟΝΟ 2019

ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΜΑΚΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

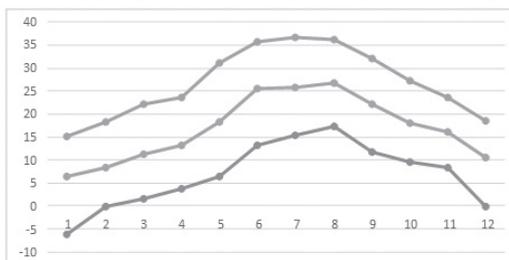
Ομ. καθ. Μετεωρολογίας του Παν/μίου Θεσσαλονίκης

Ο όρος καιρός αναφέρεται, ως γνωστόν, στην εκάστοτε φυσική κατάσταση της ατμόσφαιρας. Εκτιμάται με τις τιμές των διαφόρων μετεωρολογικών παραμέτρων όπως: θερμοκρασία του αέρα, βροχόπτωση, ηλιοφάνεια, υγρασία του αέρα κ.α.

Στην παρούσα εργασία γίνεται αναφορά στις παραμέτρους: α) θερμοκρασία του αέρα και β) βροχόπτωση, σε διάφορες περιοχές της Χαλκιδικής.

Πηγή αυτών των δεδομένων υπήρξε, το αρχείο των μετεωρολογικών σταθμών Χαλκιδικής, το οποίο ανήκει στο Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών. Ο κρατικός αυτός φορέας έχει, φυσικά, και την επιστημονική ευθύνη. Αξίζει να σημειωθεί ότι με τις τιμές των διαφόρων μετεωρολογικών παραμέτρων, αυτού του δικτύου των σταθμών, καθίσταται δυνατή και η πρόγνωση του καιρού στη Χαλκιδική, με σημαντική αξιοπιστία, για ένα τριήμερο μπροστά. Ο κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί, από οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη, να γνωρίζει έτσι, καθημερινά, τα του καιρού της Χαλκιδικής μέσω της ιστοσελίδας: <http://www.meteo.gr>

1. Η θερμοκρασία του αέρα στην Κασσάνδρεια

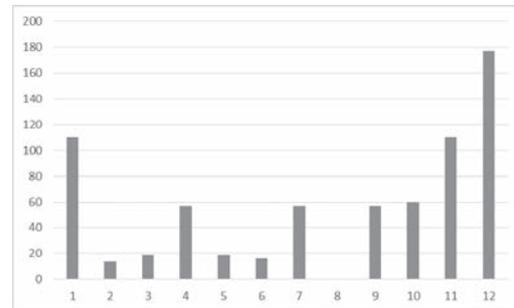
Σχ. 1. Η ετήσια πορεία της θερμοκρασίας του αέρα (°C) στην Κασσάνδρεια (μέγιστες, μέσες και ελάχιστες τιμές) κατά το έτος 2019.

Όπως είναι φανερό η μέση ετήσια κύμανση της θερμοκρασίας του αέρα είναι απλή με μέγιστο (26,8) τον Αύγουστο και ελάχιστο (6,4) τον Ιανουάριο. Η κύμανση των **απόλυτα μέγιστων τιμών** είναι επίσης απλή με μέγιστο (36,6), 3 Ιουλίου, και ελάχιστο (15,1), τον Ιανουάριο. Η κύμανση τέλος των **απόλυτα ελάχιστων τιμών** είναι επίσης απλή με μέγιστο (17,3), τον Αύγουστο, και ελάχιστο (-6,1), 9η Ιανουαρίου.

1. Η βροχόπτωση στην Κασσάνδρεια

Η βροχόπτωση-βροχή είναι το πιο σύνηθες από το σύνολο των ατμοσφαιρικών κατακρημνισμάτων και αποτελεί βασικό κλιματικό στοιχείο ενός τόπου. Μετριέται με ειδικά όργανα που λέγονται βροχόμετρα-βροχογράφοι. Μονάδα μέτρησης είναι το χιλιοστό

(mm) βροχής. Σημειώνεται ότι 1 mm βροχής σημαίνει 1 λίτρο νερού ανά τετραγωνικό μέτρο ή 1 κυβικό μέτρο νερού ανά στρέμμα.

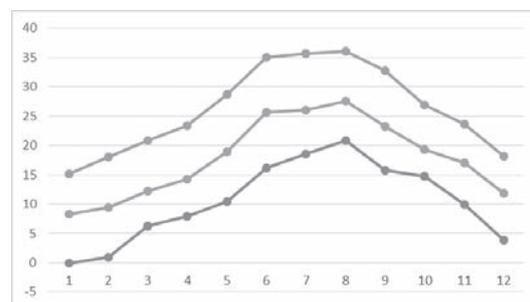

Σχ. 2. Η ετήσια πορεία της βροχής (mm) στην Κασσάνδρεια κατά το έτος 2019

Όπως είναι φανερό ο μήνας με το μεγαλύτερο ποσό βροχής ήταν ο Δεκέμβριος (176,8 mm). Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 696 mm. Επειδή το μέσο ετήσιο βροχομετρικό ύψος στην Κασσάνδρεια, τα 28 χρόνια που υπάρχουν μετρήσεις, είναι 540 mm, μπορεί να λεχθεί ότι κατά το έτος αυτό η συνολική βροχόπτωση ήταν αρκετά μεγαλύτερη του μέσου όρου. Επισημαίνεται ότι το μεγαλύτερο ημερήσιο ποσό βροχής (58,4 mm) σημειώθηκε στις 10 Δεκεμβρίου.

2. Η θερμοκρασία του αέρα στον Νέο Μαρμαρά

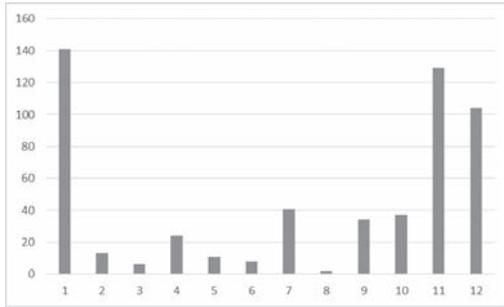
Από το Σχήμα 3 είναι φανερό ότι οι μέσες μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 27,5 0C τον Αύγουστο και ελάχιστο 8,3 C τον Ιανουάριο. Η κύμανση των **απόλυτα μέγιστων τιμών** είναι επίσης απλή με μέγιστο (36,1), 22 Αυγούστου και ελάχιστο (15,2), τον Ιανουάριο. Η κύμανση τέλος των **απόλυτα ελάχιστων τιμών** είναι επίσης απλή με μέγιστο (20,8), τον Αύγουστο, και ελάχιστο (-0,1) τον Ιανουάριο.

Σχ. 3. Η ετήσια πορεία της θερμοκρασίας του αέρα στον Ν. Μαρμαρά (μέγιστες, μέσες και ελάχιστες τιμές) κατά το έτος 2019.

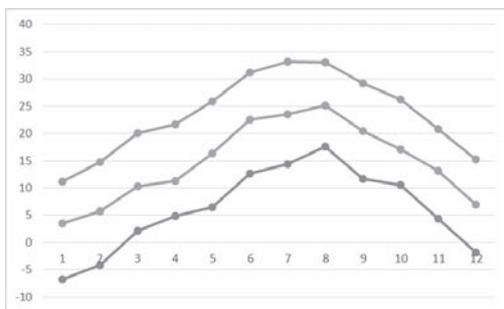

3. Η βροχόπτωση στο Ν. Μαρμαρά.

Από το Σχήμα αυτό προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσό βροχής 141 mm έπεσε τον Ιανουάριο και μετά τον Νοέμβριο 129 mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 549 mm. Το μεγαλύτερο ημερήσιο ποσό βροχής 57 mm σημειώθηκε 26 Ιανουαρίου.

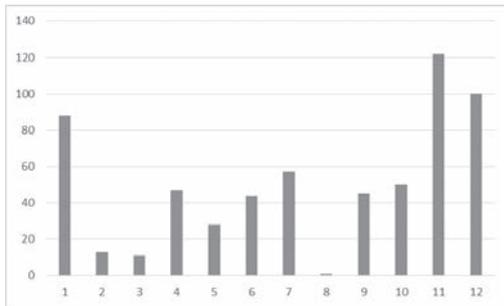
4. Η θερμοκρασία του αέρα στον Πολύγυρο

Σχ. 4 Η ετήσια πορεία της θερμοκρασίας του αέρα στον Πολύγυρο (μέγιστες, μέσες και ελάχιστες τιμές) κατά το έτος 2019.

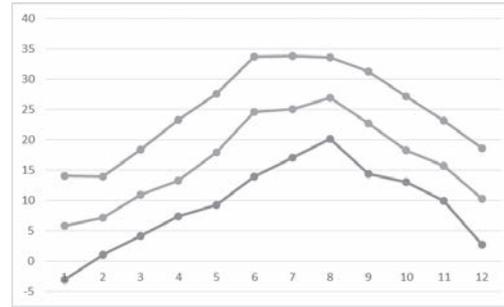
Από το Σχήμα 4 είναι φανερό ότι οι μέσες μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 25.2 °C τον Αύγουστο και ελάχιστο 3.5 C τον Ιανουάριο. Η κύμανση των **απόλυτα μέγιστων τιμών** έχει μέγιστο (33.2), 3 Ιουλίου και ελάχιστο (11.2), τον Ιανουάριο. Η κύμανση τέλος των **απόλυτα ελάχιστων τιμών** είναι επίσης απλή με μέγιστο (17.6), 18 Αυγούστου και ελάχιστο (-6.8), 8η Ιανουαρίου.

5. Η βροχόπτωση στον Πολύγυρο

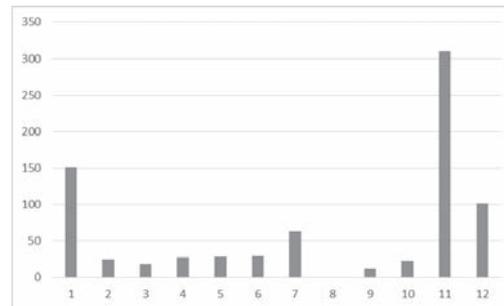
Από το Σχήμα αυτό προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσό βροχής 122 mm έπεσε τον Νοέμβριο και μετά τον Δεκέμβριο 100 mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 608 mm. Το μέγιστο ημερήσιο ποσό 32 mm έπεσε 21 Νοεμβρίου.

6. Η θερμοκρασία του αέρα στο Στρατώνι

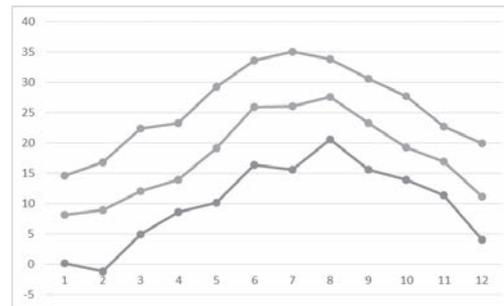
Από το Σχήμα αυτό είναι φανερό ότι οι μέσες μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 27.0 0C τον Αύγουστο και ελάχιστο 5.8 C τον Ιανουάριο. Η κύμανση των **απόλυτα μέγιστων τιμών** είναι απλή, με κύριο μέγιστο (33.9), 3 Ιουλίου και κύριο ελάχιστο (13.9), 20 Φεβρουαρίου. Η κύμανση τέλος των **απόλυτα ελάχιστων τιμών** είναι επίσης απλή με μέγιστο (20.2), 18 Αυγούστου, και ελάχιστο (-3.1), 8 Ιανουαρίου.

7. Η βροχόπτωση στο Στρατώνι

Από το Σχήμα αυτό προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσό βροχής 311 mm έπεσε τον Νοέμβριο και μετά τον Ιανουάριο 151 mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 787 mm. Το μέγιστο ημερήσιο ποσό, 140 mm, έπεσε 25 Νοεμβρίου.

8. Η θερμοκρασία του αέρα στο Μοναστήρι Μ. Λαύρα του Αγίου Όρους.

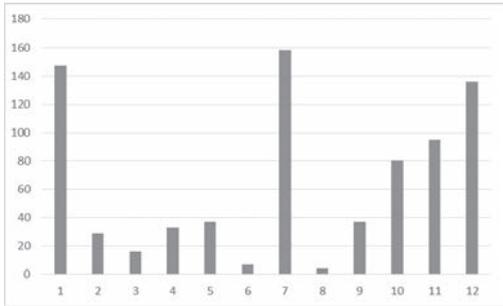

Από το Σχήμα αυτό προκύπτει ότι οι μέσες μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 27.6 C τον Αύγουστο και ελάχιστο 8.1 τον Ιανουάριο. Η κύμανση των **απόλυτα μέγιστων τιμών** είναι επίσης απλή, με μέγιστο (33.9), 9 Αυγούστου και ελάχιστο (14.6), 20 Ιανουαρίου. Η κύμανση τέλος των **απόλυτα ελαχί-**

στων τιμών είναι απλή με μέγιστο (20.6), 17 Αυγούστου και ελάχιστο (-1.2), 23 Φεβρουαρίου.

9. Η βροχόπτωση στη Μ. Λαύρα

Το μεγαλύτερο ποσό βροχής 158 mm έπεσε τον

* * *

Ιούλιο και μετά τον Ιανουάριο 147 mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 778 mm. Το μέγιστο ημερήσιο ποσό 85 mm έπεσε 14 Ιουλίου.

Σημ. Με βάση αυτές τις τιμές μπορεί να λεχθεί, κατ' εκτίμηση, ότι το κλίμα της Χαλκιδικής είναι **Θαλάσσιο Μεταβατικό (Μεσογειακό) με ήπιους χειμώνες και δροσερά σχετικά καλοκαίρια. Με άλλα λόγια πολύ κατάλληλο για Τουριστική Ανάπτυξη.** Στις αρχές Ιουλίου αυτού του έτους στη Χαλκιδική μας και ιδιαίτερα στις ακτές του Θερμαϊκού, περιοχή της Ν. Καλλικράτειας, είχαμε την εμφάνιση ενός ακραίου φυσικού φαινομένου (**σίφωναξ ξηράς**) με ταχύτητες ανέμου >110 Km/h με αποτέλεσμα 3 θανάτους και ανυπολόγιστες ζημιές σε οικοδομές και αγροτικές καλλιέργειες.

ΣΤΟΝ ΠΟΛΥΓΥΡΟ Η ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΥΠ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ (ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ) ΜΕ ΘΕΜΑ "Η ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ"

Στον Πολύγυρο μεταφέρθηκε από την Κυριακή 26η Ιανουαρίου 2020 η περιοδική έκθεση του Υπουργείου Εσωτερικών (Τομέας Μακεδονίας και Θράκης), με θέμα "Η Ελληνίδα στον Πόλεμο".

Η έκθεση που αναδεικνύει την καθοριστική συμβολή της Ελληνίδας στους εθνικούς αγώνες "φιλοξενήθηκε" στην αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου του Δημαρχείου Πολυγύρου.

Η παρουσίαση των εκθεμάτων πραγματοποιήθηκε παρουσία του Υφυπουργού Εσωτερικών (Μακεδονίας και Θράκης) κ. **Θεόδωρου Καράογλου** και του Δημάρχου Πολυγύρου κ. **Αστέριου Ζωγράφου**.

Η έκθεση υποστηρίζεται από το Γ' Σώμα Στρατού. Αποτελείται από ένα πλούσιο φωτογραφικό υλικό το οποίο επιμελήθηκαν οι μουσειολόγοι Νικόλαος Νικόλτσιος και Στέλλα Συλαίου, ο Συνταγματάρχης ε.α. Βασίλειος Νικόλτσιος, η ιστορικός Ευαγγελία Πάλλα και η φοιτήτρια αρχιτεκτονικής Αγγελική Καλιπσιδίη.

Το φωτογραφικό υλικό που εκτίθεται προέρχεται από το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, το Πολεμικό Μουσείο, τη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, τη Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Σωμάτων, τη Σχολή Αξιωματικών Νοσηλευτικής, το ίδρυμα Άκτια Νικόπολις, το Μουσείο Φωτογραφίας "Χρήστος Καλεμκερής", καθώς και τις προσωπικές συλλογές του Νικόλαου Νικόλτσιου, του Δημήτριου Γιαννόγλου, του Βασιλείου Νικόλτσιου και της Κατερίνας Πετρίδου.

Σε δήλωσή του για τα εγκαίνια της περιοδικής έκθεσης στον Πολύγυρο, ο κ. Θεόδωρος Καράογλου τόνισε πως: "Η ιστορία μας είναι η κληρονομιά μας. Στο Υπουργείο Εσωτερικών (Τομέας Μακεδονίας και Θράκης) βάλαμε ψηλά στην ατζέντα την ανάδειξη άγνωστων πτυχών της ιστορίας που μαρτυρούν το ένδοξο παρελθόν της πατρίδας μας.

Απώτερος σκοπός της περιοδικής έκθεσης "Η Ελληνίδα στον πόλεμο" είναι να αναγνωρισθεί η διαχρονική και συγκλονιστική ανταπόκριση των Ελληνίδων στο κάλεσμα της ευθύνης, κάθε φορά που το Έθνος μας χρειάστηκε να υπερασπιστεί το υπέρτατο αγαθό της ελευθερίας.

Η συντονισμένη καταγραφή της συμμετοχής τους στους Εθνικούς αγώνες φωτίζει τον ηρωισμό και τη θυσία τους, περιγράφοντας πως υπερασπίστηκαν την πατρίδα, την Τιμή και την ελευθερία της χώρας μας".

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου μας εκφράζει τις θερμές ευχαριστίες του, στον κ. **Αθανάσιο Χριστιανό** φιλόλογο, για την δεκαετή προσφορά του στη φιλολογική επιμέλεια του περιοδικού μας «Παγχαλκιδικός Λόγος»

ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Κυριακή 26 Ιανουαρίου 2020 (ρεπ. σελ. 41)

Τμήμα της αίθουσας με τους συνέδρους

Το προεδρείο της Γ.Σ. (απο αριστερά) Ζαμπόκα Κονδυλένια, Κλειδαράς Σταύρος (πρόεδρος), Ζαμπόκα Κοκόνη, Ιωαν. Κοτσάνης, Αστ. Λυρτζής

Αστέριος Λυρτζής Γεν. Γραμμ. Πεπραγμένα Δ.Σ.

Αβραάμ Παπαδόπουλος Ταμίας Οικον. Απολογισμός

Φώτιος Ταλέας Πρόεδρος Ε.Ε. Έκθεση Ε.Ε.

Ιωάννης Κοτσάνης Πρόεδρος Δ.Σ. Δευτερολογία

Από τον ετήσιο χορό του συλλόγου μας, 9-2-2020 (ρεπ. σελ. 42)

Το Διοικητικό Συμβούλιο και η προσφώνηση του Προέδρου κ. Ι. Κοτσάνη

Τμήμα του νεανικού χορευτικού

Το νεανικό χορευτικό σε Μικρασιάτικους χορούς

Άποψη της αίθουσας

Άποψη από τη διασκέδαση

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Από την ομιλία του κ. Ι. Τσίκουλα, 27-11-2019 (ρεπ. σελ. 39)

Ο ομιλητής

Το ακροατήριο

Από την παρουσίαση του Βιβλίου του Δημ. Κύρου, 4-12-2019 (ρεπ. σελ. 39)

Το ακροατήριο

Ο παρουσιαστής της εκδήλωσης
Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. Τρ. Οικονόμου

Ο συγγ. Δημ. Κύρου με τους ομιλητές
Ηλ. Παπαθανασίου και Ιωακ. Παπάγγελο

Από την παρουσίαση του DVD για την επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821 στην Κασσάνδρα, 16-2-2020

Ο δημιουργός με τους παρουσιαστές

Ο πρόεδρος του Δ.Σ. προσφέρει
τον 10ο τόμο του Π.Λ. και το DVD στην Δήμαρχο Κασσάνδρας

Από τις εμφανίσεις της χορωδίας και του χορευτικού μας
Φεστιβάλ Ακαδημαϊκού Συνδέσμου
Θεσσαλονικέων, 22-12-2019

Ν. Μουδανιά,
16-12-2019 (ρεπ. σελ. 40)

Από την ημερήσια εκδρομή στο Νυμφαίο,
22-2-2020 (ρεπ. σελ. 43)

Το χορευτικό τμήμα
στον Μύλο των Ξωτικών στα Τρίκαλα, 8-12-2019

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Από τη Χριστουγεννιάτικη γιορτή, 19-12-2019 (ρεπ. σελ. 40)

Άποψη της αίθουσας

Οι ομιλητές και οι διοργανωτές της γιορτής

Ο επίτιμος πρόεδρος
Μιχ. Καρτσιώτης
(Δεύτες ιδώμενοι πιστοί...)

Ο καθηγητής
κ. Ιωάν. Τσίτσουλας,
διαβάζει Παπαδιαμάντη

Ο καθηγητής
Στ. Αυγουλούπης Ομιλία
για το άστρο της Βηθλεέμ

Ο φιλόλογος
Ιωάν. Καραμίκος,
Ομιλία για το πνεύμα
των Χριστουγέννων

Ο Κώστας Τσολοδήμος
και η Μαρία Συρμάνογλου
πλαισιώνουν μουσικά
την γιορτή.

Από την εκδρομή στο Βουκουρέστι 30,31-12-2019/21,2-1-2020 (ρεπ. σελ. 40)

Η κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας
στο ξενοδοχείο

Στην ορθόδοξη εκκλησία του Βουκουρεστίου

Στο Πατριαρχείο

Από την κοπή πίτας του Δ.Σ. και των τμημάτων του Συλλόγου

Το Δ.Σ.

Του τμήματος Φιλανθρωπίας

Του Χορευτικού τμήματος

Της χορωδίας

Ευχές στον εορτάζοντα Μητροπολίτη
κ. κ. Θεόκλητο 23-2-2020

Από τη βράβευση του κ. Βαγιώνα

ΑΠΟ ΤΗΝ 20^Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΧΟΡΩΔΙΩΝ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Στην αίθουσα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, 8-12-2019 (ρεπ. σελ. 39)

Η χορωδία Φίλων της Παράδοσης Πανζερβοχωριών

Η απονομή

Η χορωδία βυζαντινής και δημοτικής μουσικής Σιδηροκάστρου

Η απονομή

Η χορωδία του Π.Σ. ΑΛΚΥΩΝ Πευκοχωρίου

Η απονομή

Η χορωδία Σημάντρων Δήμου Ν. προποντίδας

Η απονομή

Οι χορωδίες Στρατωνίου "ΝΙΚΟΠΤΕΛΕΜΑ" & Δ. Βόλβης "Αγ. Γεώργιος"

Η απονομή

Η χορωδία του Παγχαλκιδικού

Η απονομή

Άποψη της αίθουσας

Ο παρουσιαστής της εκδήλωσης, Αντιπρόεδρος του Π.Σ. Τρ. Οικονόμου

Χαιρετισμός από τον Πρόεδρο του Π.Σ. Ιωάννη Κοτσάνη

Ο ΓΑΪΔΟΥΡΟΞΕΦΡΥΔΙΑΣΜΕΝΟΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΥΤΟΛΟΥΠΗΣ
Καθηγητής Αστρονομίας, Α.Π.Θ.

Ένα από τα πιο σημαντικά επαγγέλματα των κατοίκων του χωριού μου, της Μεγάλης Παναγίας Χαλκιδικής, ήταν και συνεχίζει να είναι το επάγγελμα του υλοτόμου ή καλύτερα του δασεργάτη, όπως λέγεται. Υπήρχαν μάλιστα δυο Δασικοί Συνεταιρισμοί στο χωριό μου για την καλύτερη αναζήτηση δουλειάς κυρίως στα βουνά της Δράμας, των Σερρών και της Ξάνθης κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Στα βουνά αυτά και κυρίως στο «Καρά Ντιρέ» της Δράμας, στο πανέμορφο αυτό δάσος, σχεδόν κάθε χρόνο έβρισκαν δουλειά οι δασεργάτες του χωριού μου, από την εορτή του Αγίου Γεωργίου μέχρι την εορτή του Αγίου Δημητρίου, οπότε άρχιζαν τα χιόνια. Σ' όλο αυτό το διάστημα των πέντε ή έξι μηνών υπήρχε στη δουλειά τους μόνο ένα κενό μιας εβδομάδας του Αυγούστου. Ήταν η εβδομάδα που επέστρεφαν στο χωριό για το μεγάλο πανηγύρι της Παναγίας του χωριού μας.

Δεν χορταίναμε να ακούμε τους δασεργάτες αυτούς όλο το χειμώνα να μας διηγούνται ιστορίες για λύκους και αρκούδες που συναντούσαν, αλλά και για τις κακοκαιρίες που αντιμετώπιζαν στις πρόχειρες μελαμρινές και κλαδιά φτιαγμένες καλύβες στο χώρο της δουλειάς τους. Στο «Καρά-Ντιρέ» της Δράμας υπάρχει μια τοποθεσία που αναφέρεται στους χάρτες ως «Μεγάλη Παναγία», γιατί συνήθως εκεί οι συγχωριανοί μου έφτιαχναν τις καλύβες τους.

Τον υπόλοιπο χρόνο αλλά και όσα καλοκαίρια δεν πήγαιναν στα συνοριακά με τη Βουλγαρία δάση, ξύλευαν σε συνεργασία με το Δασαρχείο Αρναίας τα δικά μας δάση στις Σκουριές και στον Κάκαβο, που είναι από τα πλουσιότερα της χώρας μας σε ξυλεία καστανιάς, οξιάς και βελανιδιάς.

Τα καλοκαίρια που συνήθως τμήματα των δύο Δασικών Συνεταιρισμών του χωριού μας για κάποιο λόγο μένανε στο χωριό και ξύλευαν τα δικά μας δάση, άλλαζε η όψη του χωριού. Λίγο μετά τη δύση του ήλιου, οι δασεργάτες καβάλα στα μουλάρια τους κατέβαιναν από τις πλαγιές του επιβλητικού βουνού «Χτίκελα», που στους πρόποδες του είναι χτισμένο το

χωριό μας.

Καθημερινά τέτοιες ώρες τα παραδοσιακά χορωδικά τραγούδια των υλοτόμων συνδυασμένα με τον αρμονικό ήχο των μουλαρίσιων κουδουνιών γέμιζαν την ατμόσφαιρα. Τα παραπονιάρικα λόγια των παμπάλαιων αυτών τραγουδιών τα έπαιρναν οι ρεματιές και οι λαγκαδιές και τα σκόρπιζαν παντού. Τελικά τα δυναμναν οι απότομες πλαγιές των λόφων και τα εξέπεμπαν σε κάθε γωνιά του χωριού. Τα απολάμβαναν οι

θεριστάδες, τα χαιρόνταν οι αλωνιστάδες και τα επαναλάμβαναν οι ποιμένες. Τα χόρευαν οι βοσκοπούλες πιασμένες από τα χαμηλά κλαδιά των δέντρων ή από τις ουρές των αγελάδων τους.

Τα μικρά παιδιά όμως των υλοτόμων τους καλοκαιρινούς μήνες σαν άκουγαν το τραγούδι να δυναμώνει, εγκατέλειπαν στη μέση τα παιχνίδια τους και έτρεχαν στο σπίτι. Ήταν η ώρα που τα παιδιά

της Πέμπτης και Έκτης τάξης του Δημοτικού Σχολείου αναλάμβαναν δουλειά. Τα νηστικά μουλάρια από την ολοήμερη δουλειά έπρεπε να βοσκήσουν. Εκείνα τα χρόνια τα ζώα στο χωριό μας ήταν τόσο πολλά που τους καλοκαιρινούς μήνες η βοσκή των ζώων ήταν μεγάλο πρόβλημα.

Για να χορτάσουν τα ζώα έπρεπε να διανύουν μεγάλες αποστάσεις ψάχνοντας για χόρτα. Για το λόγο αυτό τα παιδιά έπαιρναν τα μουλάρια και ένα σκέπασμα για τον υπαίθριο ύπνο τους και τα πήγαιναν στα λιβάδια για ολονύκτια βοσκή. Αυτή τη μορφή βοσκής την λέγαμε «βοσκικό». Τα παιδιά συνεννοούνταν από το πρωί ακόμη με ποιους θα πάνε μαζί για το βοσκικό. Έπρεπε όλη τη νύχτα να προσέχουν τα μουλάρια να μην απομακρυνθούν πολύ από κοντά τους.

Επειδή τα ζώα κινδύνευαν από τους λύκους, κάθε τόσο τα παιδιά φώναζαν και κτυπούσαν με τη σειρά άδειους οξύηχους τενεκέδες. Μόλις μάλιστα από το κτύπημα των κουδουνιών των μουλαριών καταλάβαιναν ότι απομακρύνθηκαν τα μουλάρια, όλη η παρέα με τα σκεπάσματά τους μετακινούνταν για να πλαγιάσουν κοντύτερα σ' αυτά και να τα απομακρύνουν από κάποια κτήματα, όπου μπορούσαν να κά-

νουνε ζημιές σε φυτά ή δέντρα. Γενικά τα μουλάρια τη νύχτα κοπαδιάζουν από ένστικτο για άμυνα στους λύκους και δεν απομακρύνονται πάρα πολύ από τους ανθρώπους.

Τελικά, το βοσκικό μαζί με τον διακοπτόμενο ύπνο και τις ευθύνες για κανέναν λύκο είχε και τις χαρές με τα ατέλειωτα παιδικά παιχνίδια. Ανάμεσα σε αυτά ήταν και το κυνηγητό πάνω στα δέντρα, όπως οι μαϊμούδες. Αυτό ήταν και το αγαπημένο παιχνίδι που παίζαμε και εμείς τα παιδιά των γεωργοκτηνοτρόφων, όταν βόσκαμε τις αγελάδες μας στην περιοχή αυτή του χωριού μας, που λέγεται «τσαΐρια». Ανεβαίναμε από τα κλαδιά ενός δέντρου και κατεβαίναμε από τα κλαδιά άλλου δέντρου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τις περισσότερες φορές να πηγαίνουμε στο χωριό με σχισμένα τα παντελόνια μας και ραμμένα με σύρματα, που βρίσκαμε στους φράχτες των χωραφιών, για να μην μας κοροϊδεύουν τα κορίτσια.

Κάποια χρονιά ένας αυστηρός διευθυντής του Δημοτικού Σχολείου του χωριού μας επέβαλε σε όλα τα αγόρια, για λόγους υγιεινής φαντάζομαι, να κουρευτούμε με την ψιλή μηχανή προκειμένου να μας δώσει τα ενδεικτικά και τα απολυτήρια κατά την τελευταία ημέρα του σχολικού έτους. Μια βραδιά ένας μαθητής της έκτης τάξης, που είχε ήδη κουρευτεί με την ψιλή μηχανή και λαμποκοπούσε το κεφάλι του, πήρε το γάιδαρό του και μαζί με άλλους συμμαθητές του πήγε για το «βοσκικό των μουλαριών». Στο δρόμο, καθώς πέρασε κοντά από τον μπαξέ τους, σκέφτηκε να πάρει και μερικά κολοκύθια, μιας και είχε το γάιδαρό του να τα φορτώσει και έτσι ήταν ευκαιρία να ακούσει και κανέναν έπαινο από τη μάνα του, που συνέχεια τον ξυλόδερνε, διότι που δεν ήταν καλός μαθητής.

Όταν έφθασαν στα μεγάλα λιβάδια ή «τσαΐρια»,

όπως λέμε όλη αυτήν την τοποθεσία, άφησαν τα μουλάρια τους ελεύθερα. Οι ίδιοι διάλεξαν ένα καλό μέρος και έστρωσαν τα σκεπάσματά τους για τον ύπνο. Ο μαθητής αυτός τοποθέτησε τα κολοκύθια δίπλα στο μαξιλάρι του και έδεσε τον γάιδαρο δίπλα του για το φόβο των λύκων. Οι λύκοι προτιμούν πάρα πολύ τα γαϊδούρια τα οποία τα ξεκοιλιάζουν στο δευτερόλεπτο και ούτε να φωνάξουν δεν προλαβαίνουν.

Δεν μέτρησε όμως το μήκος του σχοινιού και ο γάιδαρος έφθανε τα κολοκύθια. Με την πρώτη δαγκωματιά του πρώτου κολοκυθιού γλυκάθηκε ο γάιδαρος. Ο μαθητής ιδιοκτήτης του είχε ήδη ξαπλώσει και η γλύκα του πρώτου ύπνου μαζί με την ολοήμερη κούραση από τα ατέλειωτα παιχνίδια δεν τον άφηνε να σηκωθεί να μαζέψει το σχοινί ώστε να μην φθάνει τα κολοκύθια ο γάιδαρος. Προτίμησε λοιπόν με τη βέργα, που είχε δίπλα του, να κτυπάει το γάιδαρο στο κεφάλι πριν δαγκώσει και άλλο κολοκύθι.

Ο γάιδαρος όμως είχε ήδη γλυκαθεί και έτσι αποφάσισε να κάνει γρήγορες επιθέσεις στα κολοκύθια. Ορμούσε στα γρήγορα και αρπαχτά να δαγκώσει κανένα κολοκύθι πριν τον βρει η βέργα στο κεφάλι. Το κεφάλι του μαθητή και αφεντικού του, όπως ήταν κουρεμένο σαν να ήταν ξυρισμένο, με το λιγοστό φως του φεγγαριού έμοιαζε κι αυτό σαν κολοκύθι. Σε μια από τις αρπαχτικές επιθέσεις του γαϊδαρού δεν γλίτωσε και το κεφάλι του, την ώρα που τον ζάλιζε ο γλυκός παιδικός ύπνος. Τα μεγάλα δυνατά δόντια του γαϊδαρού τον άρπαξαν από τις κόγχες των ματιών του και τα φρύδια του εξαφανίστηκαν.

Έμεινε ο μαθητής αυτός για πάντα χωρίς φρύδια και το σχετικό παρατσούκλι «ο γαϊδουροξεφρυδιασμένος» τον συνόδευε για πολλά-πολλά χρόνια μέχρι να ξεχαστεί το παράξενο αυτό συμβάν.

* * *

ΑΧ ΚΑΙ ΝΑ ΄ΤΑΝ ΕΤΣΙ...

ΜΑΡΙΑ ΓΡΙΒΑ

Πρώην Εκπαιδευτικός

Βάια Βάια κόντυλα. Κι πουλλά μελίσσια κι πολύ σ'ταρ και πουλνοί γαμπροί και πουλλές νύφες κι κι...και όλα πολλά.

Παραμονή Πρωτοχρονιάς. Αχνά χαράματα στο χωριό μου, Άγιος Νικόλαος, ομάδες παιδιών με κλαδιά ελιάς κροταλούν τις εξώπορτες με πολλές πολλές καλές, για όλα, ευχές που καταλήγουν “*Φάγαμε τον κόκορα θα φάμε και την κότα δώσε μας το μπαξίσι μας να πάμε σε άλλη πόρτα*”. Οι νοικοκυρές αγουροξυπνημένες ανοίγουν και τα φιλεύουν με σύκα καρύδια λουκουμάδες και άλλα καλούδια. Και εκείνα ευχαριστούν

με το γνωστό “*σ' αυτό το σπίτι...χίλια χρόνια να ζήσει*”. Αν κάποια πόρτα δεν ανοίξει ακολουθεί η επωδός “*σ' αυτό το σπίτι που 'ρθαμε γεμάτο καλιακούδες οι μ'σές γιννούν οι μ'σές κλουσσούν οι μ'σές σας βγάζ'ν τα μάτια*”

Με ή χωρίς καλιακούδες η μέρα προχωρεί με τις προετοιμασίες της υποδοχής του καινούργιου χρόνου που, πριν ροδίσει η ανατολή, γλυκόφωνες καμπάνες προσκαλούν τους πιστούς στην εκκλησία. Πρωτοχρονιά και του Αγίου Βασιλείου. Θα ψαλεί η λειτουργία που τραβάει σε μακρός. Γιαυτό αρχίζει πολύ νωρίς.

Με την απόλυση οι νοικοκυρές βιάζονται να γυρίσουν στο σπίτι. Οι δουλειές βέβαια έχουν ελαχιστοποιηθεί. Αλλά αυτή τη μέρα πρώτο και κύριο μέλημα είναι να κάνουν γλυκό. Γλυκό του κουταλιού. Κυδώνι. Να γλυκάνουν το νέο χρόνο, να τον καλοπιάσουν δηλαδή για να υλοποιήσει ελπίδες και όνειρα που διαψεύστηκαν το χρόνο που πέρασε. Και περιμένουν επισκέψεις, κάποια γειτόνισσα ή συγγενή. Τιμητικά θα καθίσει πλάι στο τζάκι, θα της προσφέρουν καφέ, κουλουράκι και γλυκό του κουταλιού. Κι εκεί θα μείνει, θα καλοκαθίσει για αρκετή ώρα για να ...”κάθεται” και η κλώσα στα αυγά της να μην διακόψει την επώαση πριν βγουν τα πουλάκια.

Το μεσημέρι θα στρωθεί το εορταστικό τραπέζι. Θα κοπεί η βασιλόπιτα με το φλουρί στον τυχερό. Και όλη τη μέρα το σπιτικό θα διατηρηθεί γαλήνιο, όμορφο, ειρηνικό, γεμάτο αγάπη. Γιατί κατά τη δοξασία του χωριού μου όσα συμβαίνουν την Πρωτοχρονιά ο νέος χρόνος τα καταγράφει και στο γύρισμα του επαναλαμβάνονται.

Αχ και να ταν έτσι...

Τότε εμείς και ένα πλήθος κόσμου θα ζήσουμε παραμυθένια. Το 2020 μας βρήκε στο κέντρο της πόλης. Μία όμορφη καταστόλιστη πόλη. Στους δρόμους πολύχρωμες γιρλάντες. Σπίτια, πεζόδρομοι, πλατείες, στενά δρομάκια, καταστήματα, μικρά μεγάλα, υπαίθρια, κάθε γωνιά ντυμένα στην χριστουγεννιάτικο-πρωτοχρονιάτικη χλιδή. Ξεστρατίζει ο νους και αγάλλεται η καρδιά.

Στην πλατεία πλήθος ανθρώπων, Έλληνες και ξένοι επισκέπτες, περιμένουμε τον καινούργιο χρόνο. Κι ήρθε. 2020! Χιλιάδες αστεράκια τον συνοδεύουν από τον ουρανό. Και με μουσικές, τραγούδια, χαρούμενες φωνές, τον υποδεχτήκαμε. Απ' τα μικρόφωνα μύριες ευχές. Και σαλεύει η λαοθάλασσα στους ρυθμούς της μουσικής και υψώνει χέρια και βλέμματα στον ουρανό. Και σε κυριεύει ένα απερίγραπτο συναίσθημα καθώς νιώθεις ότι είσαι και εσύ μία ψηφίδα στο υπέροχο αυτό ανθρώπινο μωσαϊκό, με τις ίδιες ελπίδες, ίδια όνειρα, ίδιες προσδοκίες.

Τι ευτυχία, τι γαλήνη, τι δροσιά. Τέτοια μπορεί να είναι η αγάπη. Γέμισαν τα σπλάχνα ανεμώνες. Κι ο νιος, ο νιούτσικος ο χρόνος, πετούσε τριγύρω και κάθισε στα μαλλιά μας σαν μία μεγάλη πελώρια πεταλούδα. Του απλώσαμε τα χέρια, τον καλόδεχτήκαμε.

Καλέ μας χρόνε, όλη ετούτη τη μαγεία την κατέγραψες; Στ' ολογύρισμά σου στείλ' την πάλι σε μας και σε όλο τον κόσμο.

Αχ και να ταν έτσι...

Οι λεπτοδείκτες ασταμάτητα γυρνούν. Ο παλιός ο χρόνος κατεβαίνει από το θρόνο. Τον προλαβαίνει ο νέος:

• Μη φεύγεις. Με φοβίζει το άγνωστο. Παραβίασα το πρωτόκολλο γιατί θέλω να με συμβουλέψεις. Τι είδες; τι άκουσες;

Στάθηκα παραμέρα κι έστησα αυτί. Κι αρχίζει ο παλιός:

• Τι είδαν τα μάτια μου ρωτάς; Πολέμους είδα, από το βοριά ως το νοτιά, ανάμεσα σε λευκούς και μαύρους, χορτάτους και πεινασμένους. Πολέμους ανάμεσα σε αδέρφια. Είδα караβάνια προσφύγων. Παιδιά ορφανεμένα, μητέρες με άδειες αγκαλιές. Είδα πολιτείες να γκρεμίζονται από πυραύλους. Χιλιάδες οι νεκροί από καταστροφικούς τυφώνες, πλημμύρες, πυρκαγιές, από αρρώστιες, ναυάγια, ατυχήματα στην άσφαλο, δολιοφθορές. Εκατομμύρια παιδιά που πέθαναν ή θα πεθάνουν από πείνα και δίψα. Κι ακόμα δεν σου είπα για τα ναρκωτικά που σκοτώνουν, για τη μοναξιά των ανθρώπων, για τον κίνδυνο που παραμονεύει σε κάθε γωνιά. Για τις ληστείες μέρα μεσημέρι. Για την ανθρώπινη δυστυχία. Ναι για την ανθρώπινη δυστυχία, μέσα σε όλα τα αγαθά.

Κι ο νιος απορημένος:

- Μου ήταν δύσκολο να σκεφτώ πως το μικρό αυτό Γαλάζιο Αστéρι μπορεί να περικλείει τόσα προβλήματα. Τα συγκρουόμενα εθνικιστικά συμφέροντα, οι λιμοί, οι πόλεμοι, οι ασθένειες δεν διακρίνονται από τόσο μεγάλη απόσταση, από κει ψηλά.

Κάτι καλό, ενθαρρυντικό δεν είδες;

- Ω ναι, λάθος μου, το ομολογώ. Είδα πολλά πολλά καλά και σπουδαία και ευχάριστα, σημαντικά και μεγάλα. Αλλά δεν μας παίρνει η ώρα. Να θυμίσω μόνο το μήνυμα του Φρανκ Βοργμανν, κυβερνήτη του Απόλλων 8 που έστειλε παραμονή Χριστουγέννων του 1968, “Όταν για πρώτη φορά, την παραμονή των Χριστουγέννων, μπορέσαμε να δούμε πέρα από τον ορίζοντα της Σελήνης, από το Απόλλων 8, προς το μέρος από όπου είχαμε ξεκινήσει, η καλή μας γη φαινόταν πολύ μικρή και πολύ όμορφη. Μία όαση ζωής μέσα στην απελπιστική ερημιά του διαστήματος. Μιά και μόνη σκέψη κυριαρχούσε στο νου μας: πρέπει όλοι μας να κάνουμε μία μεγαλύτερη προσπάθεια, για να προστατέψουμε και να διατηρήσουμε τον πλανήτη μας. Πρέπει να δούμε τη Γη σαν ένα σπίτι που μας στεγάζει όλους σαν αδέρφια, μέσα στη λαμπρή ομορφιά του αιώνιου ψύχους. Αδέρφια που ξέρουν πως είναι αληθινά αδέρφια”. Μη αγωνιάς, θα σου φορτώσουν πολλά, είσαι δισεκτος, αλλά πρέπει και οι άνθρωποι να θέλουν το καλό.

Είπε και κύλησε στην άβυσσο του παρελθόντος

Μήπως θα πρέπει να πάμε όλοι μας μία βόλτα στο φεγγάρι ή τουλάχιστον οι τρανοί της γης, που διαφεύγουν τις ζωές μας, για να μάθουμε να ζούμε καλύτερα στη γη, Μήπως...

Μακάρι να γινόταν έτσι.

ΤΑ ΑΞΕΧΑΣΤΑ ΣΜΟΥΧΡΙΑ¹ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΙΚΟΥΛΑΣ

Ομ. Καθηγητής Παιδιατρικής Α.Π.Θ.

Σούρουπο. «Ο ήλιος βασιλεύει. Η νύχτα ανεβαίνει από τα χώματα και πίσω στην ουρά της τ' αρίφνητα ζούδια της κάτω στη γης, τα νυχτοπούλια της στον αγέρα κι ένα αεράκι δροσερό να κατεβαίνει απ' το βουνό»!

Τις καυτές μέρες του καλοκαιριού άκουγα συχνά καθ' όλη τη διάρκεια της παιδικής μου ηλικίας τις εξής φράσεις από τους συμπατριώτες μου:

«Μπαϊλ(ις)τσα². Κά'θι μέρα δ'λέβου απ' τ' χαράη μέχρι τα σμούχρια».

«Θ'άρτου να σουμπουρέψουμι τα σμούχρια».

«Αχ, πότινάρτ'ν τα σμούχρια να δρουσιστούμι λίγου», κλπ.

Ήξερα ότι σμούχρια στην Πολυγυρινή ντοπολαλιά ήταν η ώρα που βράδιαζε, που βασίλευε ο ήλιος. Η λέξη αυτή, η λέξη σμούχρια μου φαινόταν κακόηχη και πολύ «χωριάτικη». Δεχόμουν να την ακούω με δυσφορία και βέβαια τη χρησιμοποιούσα αναγκαστικά. Όταν όμως μεγαλώνοντας έμαθα ότι εκείνη την ώρα, την ώρα του ηλιοβασιλέματος την ονόμαζαν σούρουπο οι γραμματιζόμενοι και οι άνθρωποι των πόλεων ντράπηκα, που κι εγώ είχα χρησιμοποιήσει τη λέξη αυτή και επαναστάτησα! Διέκοψα πάραυτα κάθε σχέση με τη λέξη σμούχρια, δεν την ξαναπρόφερα ο ίδιος ποτέ και όταν άκουγα κάποιον να τη χρησιμοποιεί έπεφτε αυτόματα στη συνειδησή μου. Άκου σμούχρια! Ενώ υπάρχει τόσο εύηχη, τόσο «μη χωριάτικη» λέξη για την ώρα αυτή, η λέξη σούρουπο.

Την αγάπη μου τη μεγάλωσε ένα μελωδικότατο τραγουδάκι, σουξέ της εποχής εκείνης, που τραγουδιέται ακόμα και σήμερα:

«Εγώ θα σ' αγαπώ, κι ας μη σε νοιάζει
και θα σου χτίσω μια ζεστή φωλιά
κι όταν το σούρουπο θα σ' αγκαλιάζει
θα ζευγαρώνουμε σαν δυο πουλιά».

Βέβαια όπως συνειδητοποίησα αργότερα, η αγάπη μου για τη λέξη σούρουπο πήγαζε από την αγάπη που είχα από τότε και έχω μέχρι τώρα για το ίδιο το σούρουπο, που την αμαύρωνε η λέξη σμούχρια και δεν την άφηνε να συνειδητοποιηθεί και να ανθίσει.

Όντως πιστεύω ότι δεν υπάρχει πιο όμορφη, πιο μαγική ώρα από το σούρουπο και δη το καλοκαιρινό σούρουπο. Υμνήθηκε όσο καμία άλλη ώρα του εικοσιτετράωρου από ποιητές, στιχουργούς, πεζογράφους, μουσικούς, ζωγράφους. Πολλές λέξεις (μακριά από το σμούχρια!) προσπάθησαν να αποδώσουν τη μαγεία του σούρουπου. Έτσι εκτός από τη λέξη σούρουπο έχουμε τις εξής λέξεις: **δύση, ηλιοβασίλεμα, λιόγερ-**

μα, δειλινό (μενεξεδένιο ή τριανταφυλλένιο), **λυκόφως, θάμπωμα, σύθαμπο, βραδάκι, σκοτεινίασμα** και τέλος **λυχνάναμα** ευφυής μεταφορά στη νεοελληνική γλώσσα της αρχαίας για το σούρουπο έκφρασης «περί **λύχων αφάς**».

Όλα, όπως είπα, τα σούρουπα, που έχω ζήσει, χειμωνιάτικα ή καλοκαιρινά τα λατρεύω. Κορυφαία θέση όμως κατέχουν μέσα μου εκείνα τα αξέχαστα καλοκαιρινά σούρουπα της παιδικής μου ηλικίας, εκείνα τα αξέχαστα, τα μαγικά σμούχρια. Εννοείται ότι τώρα δεν ντρέπομαι και δεν επαναστατώ όταν ακούω τη «χωριάτικη» λέξη σμούχρια αλλά απεναντίας τώρα νιώθω να μου χαϊδεύει την ψυχή.

Καλοκαίρι λοιπόν (μαγική εποχή του έτους), σμούχρια (μαγική ώρα του ημερονυχτίου) κι εγώ παιδί (μαγική περίοδος της ανθρώπινης ηλικίας) την δεκαετία του 1950 στον Πολύγυρο! Τι άλλο, αλήθεια, χρειαζόταν για τη δημιουργία μιας ανυπέρβλητης μαγείας! Μιας μαγείας που δεν ξεχνιέται ποτέ!

Ο Πολύγυρος το καλοκαίρι απολαμβάνει ένα από τα πιο ωραία, από τα πιο συναρπαστικά ηλιοβασιλέματα, που έχω δει στην Ελλάδα και στον κόσμο! Πράγματι όταν ο ήλιος ο Πολυγυρινός δύοντας πυρπολεί τον Όλυμπο απέναντι και βυθίζεται αργά ανάμεσα στις κορφές του περιβαλλόμενος από ρόδινο και μενεξεδί χρυσάφι την ώρα εκείνη είναι αναμφισβήτητος βασιλιάς και βασιλεύει με όλη του τη δόξα!

Όταν λοιπόν βασίλευε ο ήλιος «**και οι τελευταίες ακτίνες του εσχημάτιζαν απείρων χρωματισμών απαυγάσματα**» στον ουρανό, κάτω στη γη άρχιζε να εμφανίζεται ένα μοναδικό σκηνικό εκείνα τα χρόνια: ο αέρας γέμιζε **ήχους και μυρωδιές!**

Χτυπούσε η καμπάνα του Αγίου Νικολάου, που σήμαινε τον εσπερινό και ηχούσε σε όλη τη μικρή μας πόλη. Από τις παρυφές της πόλης ακούγονταν κουδούνια και βελάσματα προβάτων, γιδιών και αγελάδων καθώς και γαυγίσματα σκυλιών, που επέστρεφαν με τους τσομπάνηδες από τη βοσκή για να περάσουν τη νύχτα τους στα μαντριά και τους στάβλους, που βρισκόταν εκείνα τα χρόνια μέσα στον Πολύγυρο. Συγχρόνως ακούγονταν χλιμιντρίσματα από άλογα και γαϊδουράκια, που επέστρεφαν με τους αγρότες από τα χωράφια. Κι όλα αυτά πλαισιωμένα από το τραγούδι των τριζονιών, που εκείνη την ώρα το άρχιζαν και τις φωνούλες των παιδιών, που εκείνη την ώρα κι αυτά έπαιζαν τα τελευταία ομαδικά παιχνίδια στις αλάνες και στους δρόμους και ξεσήκωναν τον κόσμο μέχρι να τα συμμαζέψουν οι μάνες τους. Την ίδια εκείνη ώρα άρχιζαν να μεταδίδονται εις επήκο-

ον μεγάλων αποστάσεων τραγούδα, τα σουξέ της εποχής, από τα μεγάφωνα των εξοχικών καφετειών των Έξι Βρύσεων του πάρκου του Γυμνασίου καθώς και από τα μεγάφωνα του θερινού σινεμά «Ολύνθιον» που βρισκόταν κοντά στο Ηρώον και έκανε αισθητή την παρουσία του με τα τραγούδια αρκετή ώρα πριν αρχίσει η προβολή της ταινίας. Τα τραγούδια εκείνα πλημμύριζαν την ατμόσφαιρα, γέμιζαν τα σπλάχνα μας και χαράσσονταν για πάντα στη μνήμη μας: «Ένα φιλάκι είναι λίγο, πολύ λίγο», «Βίρα τις άγκυρες και βάλε πλώρη», «Άστα τα μαλλάκια σου ανακατωμένα», και βέβαια αυτό που με έκανε να αγαπήσω το σούρουπο πιο πολύ, το «Εγώ θα σ' αγαπώ κι εσύ μη σε νοιάζει». «Όλοι αυτοί οι παράταιροι ήχοι, όλες αυτές οι παράταιρες φωνές και τα τραγούδια περνώντας από τα σπλάχνα μας γίνονται μια υπέρτατη αρμονία».

Την ώρα αυτή ο αέρας, όπως είπα, εκτός από τους ήχους γέμιζε και από την ανεκτίμητη μυρωδιά του βρεγμένου χώματος και των λουλουδιών, που εκείνη την ώρα τα πότιζαν οι νοικοκυρές και μοσχοβολούσαν οι γειτονιές βασιλικό, δυόσμο, μαντζουράνα και αρμαρόριζα, που μαζί με τη μυρωδιά του φρεσκοποτισμένου χώματος απογειώναν.

Η ώρα του σούρουπου ήταν η ώρα που οι νοικοκυρές καλούσαν τις κότες τους, που τριγύριζαν στις αυλές, για να τις ταΐσουν και να τις κλείσουν στο κοτέτσι τους για τη νύχτα και γέμιζε ο αέρας από τα κακαρίσματα των κοτόπουλων και τα «πουλ'(ι), πουλ'(ι)» των γυναικών. Ύστερα άναβαν το καντήλι, που κρεμόταν μπροστά στα εικονίσματα και ετοιμάζαν το βραδινό φαγητό. Τέλος στα καθήκοντα του σούρουπου οι νοικοκυρές είχαν και το συμμαζέμα των παιδιών τους από τους δρόμους, τα οποία ποτέ δεν συμμαζεύονταν με το πρώτο κάλεσμα των μανάδων τους, αλλά αφού τα φώναζαν και τα ξαναφώναζαν κάποια στιγμή αποφάσιζαν να σταματήσουν τα παιχνίδια αφού τις αγανακτούσαν και τις έκαναν να τα αποκαλούν **αφουρισμένα, σ(ι)κλότεκνα, δαίμονες** και άλλα κοσμητικά! Συνηθισμένο ήταν να στέλνουν τα παιδιά όταν κατόρθωναν να τα συμμαζέψουν να φέρουν σε μια στάμνα κρύο νερό από τις γειτονικές βρύσες για το βραδινό φαγητό. Έπειτα τη στάμνα με το υπόλοιπο νερό την άφηναν έξω από το σπίτι για να διατηρηθεί κρύο το νερό μέχρι την επομένη το πρωί.

Αφού τελείωναν με όλες αυτές τις καθημερινές υποχρεώσεις οι νοικοκυρές ετοιμάζονταν για τη μεγάλη τους διασκέδαση, την απόλυτη απόλαυση του καλοκαιριάτικου σούρουπου τον **σόμπουρο**³. Ο σόμπουρος ήταν η μεγάλη και για τις περισσότερες η μοναδική διασκέδαση. Έτσι μετά τις δουλειές του σούρουπου και πριν το βραδινό φαγητό συγκεντρώνονταν οι γυναίκες της γειτονιάς τότε στο σπίτι της μιας και τότε της άλλης όπου συζητούσαν τα γεγονότα της ημέρας, τις έγνοιες και τα προβλήματά τους και κυρίως τις έγνοιες και τα

προβλήματα των άλλων τουτέστιν κουτσομπολιό και πάλι κουτσομπολιό, που αποτελούσε τον πυρήνα του σόμπουρου. Η συγκέντρωση ήταν πάντα υπαίθρια στα εξωτερικά σκαλοπάτια των σπιτιών ή στις αυλές τους. Αν από τον τόπο της συγκέντρωσης υπήρχε η δυνατότητα θέας σε δρόμο για να βλέπουν ποιος ή ποια περνάει και να τον σχολιάζουν απροκάλυπτα αυτό ήταν το ιδανικό!

Θυμάμαι χαρακτηριστικά πως όταν περνούσε κάποιος από άλλη γειτονιά από τον δικό τους δρόμο αυτόματα διερωτώνταν μεταξύ τους «**που, μαρή, να πααίν'(ι) τέτοιη ώρα;**», ή «**τι δ'λειάέχ'(ι) σντ' γιτουνιά μας;**» ή «**μήνα πααίν(ι) στον πρασ(ι)νάδ'!**» κλπ. Αυτά τα θυμάμαι από τα κρυφακούσματα. Πράγματι εμείς τα παιδιά κρυφακούγαμε όσο ήταν δυνατόν τις κουβέντες των μεγάλων ώσπου να μας πάρουν χαμπάρι και να τις διακόψουν ή να μας διώξουν. Εγώ από τα κρυφακούσματα των σόμπουρων είχα μάθει πρόωρα πολλά απαγορευμένα για την ηλικία μου!

Τέλος, κυρίως για τους νεαρούς και τις νεαρές αλλά και για αρκετούς μεγαλύτερης ηλικίας το σούρουπο ήταν η ώρα που θα άρχιζε η **βόλτα στο παζάρι** (στον κεντρικό δρόμο), που αποτελούσε γι' αυτούς τη μεγάλη τους, την κορυφαία τους διασκέδαση. Η βραδινή βόλτα του καλοκαιριού ήταν καθημερινή. Τις Κυριακές όμως και τις γιορτές αποκορυφώνονταν, γίνονταν το αδιαχώρητο στο παζάρι. Η βόλτα αυτή ήταν ένας περίπατος «πέρα-δώθε» από τις Έξι Βρύσες μέχρι το Ηρώον ή λίγο (ή και πολύ) πιο πάνω από αυτό, που επαναλαμβάνονταν στο ρυθμό του «πέρα-δώθε» για δυο-τρεις ή περισσότερες ώρες! Μόλις σουρούπωνε λοιπόν από όλες τις γειτονιές του Πολυγύρου εκκινούσαν δυο-δυο, τρεις-τρεις νεαροί και νεαρές αλλά και πρεσβύτεροι και συνέρρεαν στον κεντρικό δρόμο που μόλις έφθαναν εκεί άρχιζαν αυτόματα το «πέρα-δώθε» τουτέστιν την βραδινή τους βόλτα. Όλοι οι συμμετέχοντες στη βόλτα είχαν χαρούμενη διάθεση και ήταν ντυμένοι με τα καλά τους καθ' όσον εκεί, οι νεαρές κυρίως θα έδειχναν τα καινούρια τους φορέματα, τα στολίδια τους, τις μοντέρνες χτενισιές τους. Κατά τη διάρκεια της βόλτας θα συναντιόνταν γνωστοί και φίλοι, θα αντάλλασσαν λίγες ή πολλές κουβέντες, θα μάθαιναν τα νέα της μικρής κοινωνίας και βέβαια οι νέοι θα φλέρταραν διακριτικά ή και αδιάκριτα ενίοτε με πειράγματα των νεαρών προς τα κοριτσόπουλα. Κατά μήκος του κεντρικού δρόμου ήταν παρατεταγμένοι και **οι θεατές και οι σχολιαστές της βόλτας**. Έτσι τα κατώφλια και τα μπαλκόνια των σπιτιών, οι πόρτες των μαγαζιών, οι καρέκλες των καφετειών, τα πεζούλια της εκκλησίας που βρίσκονταν στον κεντρικό δρόμο ήταν γεμάτα από θεατές-σχολιαστές, που παρατηρούσαν το κάθε τι στη βόλτα για επιτόπια ή αυριανή κατανάλωση (κουτσομπολιό).

Μετά τα σμούχρια με όλα όσα τα συνιστούσαν ή τα συνόδευαν ερχόταν η ακαταμάχητη καλοκαιρινή

νύχτα «γαλάζια και χνουδάτη να κατεβαίνει από τον ουρανό». Ήταν μοναδική εκείνη η καλοκαιρινή νύχτα εκείνα τα χρόνια. Ήταν «**νύχτα γιομάτη θάματα, νύχτα σπαρμένη μάγια**».

Όντως η νύχτα του καλοκαιριού εκείνης της εποχής ήταν μια νύχτα με έναν ουρανό, που δεν ρυπαινόταν από φώτα, θορύβους και καυσαέρια αλλά ήταν ένας ουρανός καθαρός κεντημένος με αμέτρητα λαμπερά αστέρια, με το μεγάλο ποτάμι του Γαλαξία μας λαμπερό κι αυτό, να τον διασχίζει από τη μία άκρη του ως την άλλη και πότε-πότε να αφήνουν λαμπερές πινελιές πάνω του εκείνα τα υπέροχα πεφταστέρια ή βροχαστέρια, όπως τόσο εύστοχα τα ονομάζουν οι τεχνίτες του λόγου. Ήταν «**γεμάτο μάγια**» το κοίταγμα του καλοκαιρινού ουρανού εκείνα τα χρόνια και την ίδια ώρα κάτω στη γη το συνεχιζόμενο τραγούδι των τριζονιών και οι άπειρες φωτίτσες των πυγολαμπίδων συ-

μπλήρωναν τα μάγια του ουρανού.

Κι όσο προχωρούσε η νύχτα και εξασθενούσαν μέχρι που σταματούσαν οι ήχοι του σούρουπου τότε μέσα «**στης νύχτας τη σιγαλιά**» άρχιζαν να ακούγονται από τις διάφορες γειτονιές οι αξέχαστες εκείνες καντάδες των ερωτευμένων παληκαριών για τις κοπέλες της καρδιάς τους με κυρίαρχες το «**άστα τα μαλάκια σου ανακατωμένα, άστα ν' ανεμίζουμε στην τρελή νοτιά**», το μεγάλο σουξέ της εποχής, αλλά και το «**ετίναξε την ανθισμένη αμυγδαλιά με τα χεράκια της και γέμισαν απ' άνθη πλάτη κι αγκαλιά και τα μαλάκια της**» το διαχρονικό σουξέ, την μοναδική καντάδα που μας γεμίζει όνειρα και νοσταλγία μέχρι σήμερα.

Σημείωση: Οι εντός εισαγωγικών λέξεις και φράσεις προέρχονται από έργα των Δ. Σολωμού, Ν. Καζαντζάκη, Ζ. Παπαντωνίου και Αλ. Μωραϊτίδη

Σημειώσεις:

1. **Σμούχρια:** σούρουπο (Στη λογοτεχνία χρησιμοποιούνται οι λέξεις **μούχρωμα:** σούρουπο και **μουχρώνει:** σουρουπώνει, εκ του **μουχρός:** σκουρόχρωμος)
2. **Μπαϊλ(ι)τσα:** απόκαμα, κουράστηκα πολύ
3. **Σόμπουρος ή ζμπουρός:** Καλοκαιρινή, βραδινή, υπαιθρία παρέα και κουβέντα των γυναικών της γειτονιάς (Ζμπορ σλαβικά)
4. «**Πααίν'(ι) στου πρασ(ι)νάδ'**»: Με την έκφραση αυτή εννοούσαν ότι πηγαίνει σε ερωτικό ραντεβού, που εκείνα τα χρόνια ελάμβανε χώρα πάντα στα σκοτεινά (το βράδυ) και πάντα στην περίεξε εξοχή, στην πρασινάδα (στου πρασ(ι)νάδ')!

* * *

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΕΞΕΛΕΓΗ Ο ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΖΙΤΖΙΚΩΣΤΑΣ

Νέος πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών εξελέγη δια βοής την Τετάρτη 12 Φεβρουαρίου 2020 ο περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας, Απόστολος Τζιτζικώστας.

Με την εκλογή αυτή ο κ. Τζιτζικώστας είναι ο πρώτος Έλληνας που καταλαμβάνει τη θέση του προέδρου της ΕτΠ στα 26 χρόνια από την ίδρυσή της, διαδεχόμενος τον Βέλγο Καρλ-Χάιντ Λάμπερτς.

Η υποψηφιότητα του κ. Τζιτζικώστα υποστηρίχθηκε από όλες τις πολιτικές ομάδες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών, μετά την πολιτική συμφωνία τους για τις προτεραιότητες που πρέπει να ακολουθηθούν στη νέα θητεία του οργανισμού. «Είναι μία εξαιρετική τιμή για μένα. Θέλω να γνωρίζετε ότι προερχόμενος από τη χώρα όπου γεννήθηκε η Δημοκρατία, θα υπηρετήσω την Επιτροπή των Περιφερειών, τους δημάρχους και τους περιφερειάρχες των 27 κρατών-μελών της ΕΕ με τρόπο δημοκρατικό, που στηρίζεται στον διάλογο, στη συνεννόηση και στη συνεργασία», δήλωσε ο κ. Τζιτζικώστας, προσθέτοντας:

«Όλοι μαζί, με τη δύναμη που έχουμε, μπορούμε να βελτιώσουμε τον τρόπο λειτουργίας της Επιτροπής και κυρίως να σπρώξουμε την Ευρώπη να κάνει τις αλλαγές που χρειάζονται να γίνουν αυτήν τη στιγμή, και η ώρα είναι τώρα, δεν έχουμε άλλο χρόνο για χάσιμο».

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου συγχαίρει τον κ. Περιφερειάρχη για την εκλογή του και του εύχεται καλή επιτυχία στο έργο του

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΚΟΡΔΑΣ & ΠΑΟ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ*

ΓΙΑΝΝΗΣ Δ. ΚΑΝΑΤΑΣ
Εκπαιδευτικός-Συγγραφέας

Ο Αθανάσιος Σκόρδας γεννήθηκε το 1896 στην Παλιά Μάδυτο, ήρθε στην Ελλάδα τον Αύγουστο του 1914 και σε ηλικία 17 χρόνων κατετάγη στον ελληνικό στρατό ως εθελοντής, με τη συγκατάθεση του μεγαλύτερου αδελφού του Νικολάου, ο οποίος ήταν φυγάς του τουρκικού στρατού.

Την περίοδο του Εθνικού Διχασμού υπηρέτησε το πρώτον στο 1ο Τάγμα Στρατού Εθνικής Αμύνης στη Θεσσαλονίκη από το Σεπτέμβριο του 1916 και στη συνέχεια στο 6ο Σύνταγμα Αρχιπελάγους. Έλαβε μέρος στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και στη μάχη του Σκρα τιμήθηκε με τον πολεμικό σταυρό. Έλαβε επίσης μέρος στη Μικρασιατική εκστρατεία και τραυματίστηκε στη μάχη του Αφίων-Καραχισάρ κατά την υποχώρηση του Ελληνικού στρατού τον Αύγουστο του '22.

Κατά τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο, βρέθηκε να υπηρετεί ως λοχαγός στο 39ο Σύνταγμα Ευζώνων και ως επιτελής επιχειρήσεων. Στις επιχειρήσεις του υψώματος Γκόλικα Τεπελενίου τραυματίστηκε βαριά και διακομίστηκε στο νοσοκομείο «Ευαγγελισμός» των Αθηνών.

Ευρισκόμενος σε αναρρωτική άδεια στο Μεσολόγγι, όπου η έδρα του 39ου συντάγματος ευζώνων, παρέλαβε την οικογένειά του και ήρθε στη Θεσσαλονίκη, με την άφιξη και των στρατευμάτων κατοχής.

Στη Θεσσαλονίκη οργανώθηκε με άλλους αξιωματικούς στην οργάνωση ΥΒΕ (Υπερασπιστές Βορείου Ελλάδος). Στην οργάνωση ανέλαβε το παράρτημα πληροφοριών και διαφωτίσεως Ν. Μαδύτου I και περιχώρων και εκτελούσε τις διαταγές της Διοικούσης Επιτροπής της Οργάνωσης στη Χαλκιδική.

Με την είσοδο των Βουλγαρικών Στρατιωτικών Τμημάτων στην Κεντρική Μακεδονία οργάνωσε τον Απρίλιο του '43 το 1/31 Τάγμα Χαλκιδικής, το οποίο αποτέλεσαν αρχικά 20 περίπου αντάρτες, ως επί το πλείστον χωροφύλακες που λιποτάκτησαν από τις Γερμανικές Υπηρεσίες μετά του οπλισμού των και πλαισίωσαν τις Εθνικές ανταρτικές ομάδες της Χαλκιδικής, όπως και την προστασία των ασυρμάτων υπέρ του Στρατηγείου Μ. Ανατολής. (Σύμφωνα με έγγραφο του ίδιου του Αθ. Σκόρδα, η ένοπλος ομάδα του ήτο σε πλήρη αυτοτέλεια υπό τας διαταγές του και την ενέτα-

ξε εις την δύναμιν της ΠΑΟ Θεσσαλονίκης).

Το τάγμα αυτό ήρθε πολλές φορές αντιμέτωπο με μονάδες του ΕΛΑΣ, όπως συνέβη και στη φονική μάχη στα «Φουντωτά» Βραστών την 3η Νοεμβρίου 1943. Μετά την ήττα στη μάχη αυτή, έλαβαν σήμα από το Αρχηγείο Μέσης Ανατολής όπως ενεργήσουν κατά την κρίση τους. Έτσι, την 9η Δεκεμβρίου με δυο πλωτά μέσα αναχώρησε από παραλία του Αγ. Νικολάου για τη Μ. Ανατολή με 36 άνδρες του, τους αντιπροσώπους της Κεντρικής Επιτροπής της ΠΑΟ στρατηγό Γούλα,

Αντ/ρχη Γ. Θεμελή, υπ/γό Κ. Ασλανίδη και τους καπεταναίους άλλων περιοχών λοχαγού Γ. Γουλγουτζή, υπολ/γού Ελπιδοφόρου Κωττέα, υπολ/γού Κων/νου Παπαγεωργίου, υπομ/ρχου Κων/νου Τσακάρα, λοχαγού Δημ. Σαρρή και άλλων. Στην Μικρασιατική ακτή, πλησίον του Τσεσμέ, αποβιβάστηκαν την 18ην Νοεμβρίου και ακολουθώντας τη διαδρομή Τσεσμέ-Σμύρνη-Χαλέπι έφτασαν στη Χάιφα στις 3 Δεκεμβρίου 1943. Αργότερα, περί τα μέσα του '44, αφίχθησαν στην Αίγυπτο η σύζυγος και δύο κόρες του, οι οποίες εγκλείστηκαν στο Στρατόπεδο Προσφύγων Πηγών Μωσσεώς.

Στην Μ. Ανατολή παρέμεινε επί ένα περίπου χρόνο κι εκεί ως διοικητής του Λόχου Φρουράς Καΐρου έλαβε ενεργό μέρος κατά του αντιστασιαστικού κινήματος του Απριλίου 1944. Το Νοέμβριο του '44 έφτασε με το Γ.Ε.Σ. Μ. Ανατολής στην Αθήνα, όπου έλαβε ενεργό μέρος στα Δεκεμβριανά, υπηρετώντας στο Γ΄ Συγκρότημα της ΙΙΙ Ορεινής Ταξιαρχίας με τομέα δράσης τα Τουρκοβούνια, υπό τις διαταγές του αντ/ρχου Σόλωνια Γκίκα.

Μετά την επικράτηση των Βρετανικών και Κυβερνητικών δυνάμεων επί του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ μετετέθη στην Αλεξανδρούπολη (31η Ταξιαρχία της ΧΙ Μεραρχίας) υπό τας διαταγές του στρατηγού Παναγιώτη Γούλα.

Επιστρέφοντας στη Χαλκιδική, κι ενώ είχε αποστρατευθεί, ως καταληφθείς υπό του ορίου ηλικίας από τον Μάιο του 1946, τον Αύγουστο του ίδιου έτους ανεκλήθη από του Γ΄ Σώματος Στρατού και ανέλαβε τη διοίκηση των μεταβατικών αποσπασμάτων Β. Χαλκιδικής, με αποστολή την ομαλή διεξαγωγή του επικείμενου δημοψηφίσματος (περί επανόδου του βασιλέως Γεωργίου Β΄ ή μη) και την εξουδετέρωση των ανταρτι-

κών ομάδων του Δημοκρατικού Στρατού. Τον Ιανουάριο του 1947 σε συμπλοκή με ομάδα ανταρτών στο Κελί Βραστών (Πραβίστα) τραυματίστηκε και εισήχθη στο νοσοκομείο για νοσηλεία.

Μετά την ίαση των τραυμάτων του έλαβε εντολή από το Σ.Σ. και από τον Απρίλιο του 1948 συγκρότησε λόχο ΜΑΔ και τοποθετήθηκε διοικητής του 31ου λόχου διώξεως στην περιοχή Παννιτσών. Τον ίδιο μήνα τραυματίστηκε εκ νέου στην Κριθιά Λαγκαδά, οπότε η λήξη του εμφυλίου τον βρήκε εν αποστρατεία με τον βαθμό του ταγματάρχη. Μετά την αποστρατεία του εγκαταστάθηκε στη Ν. Μάδυτο Θεσσαλονίκης.

Διετέλεσε πρόεδρος της κοινότητας Ν. Μαδύτου,

παντρεύτηκε τρεις φορές και απέκτησε πέντε παιδιά. Πέθανε το 1972 σε ηλικία 76 ετών. Έλαβε πολλά παράσημα και μετάλλια, μεταξύ των οποίων: Χρυσούν μετάξι των Αλβανικών πολέμων, Πολεμικό σταυρό Α΄ τάξεως για τη μάχη του Σκρα, μετάλλιο Α΄ παγκοσμίου πολέμου, Μ. Ανατολής, Εθνικής Αντιστάσεως, Πολεμικό σταυρό Συμμοριτοπολέμου κλπ. Τέλος τιμήθηκε από το Ανώτατο Συμβούλιο Παγκοσμίου Κατανοήσεως δια διπλώματος μεγάλης πνευματικής αξίας...

** (Στη μνήμη του **Τριαντάφυλλου Αθανασίου Σκόρδα**, που έφυγε τον προηγούμενο Σεπτέμβριο από τη ζωή και με εμπιστεύτηκε προ δύο ετών το πολύτιμο αρχείο του πατέρα του).*

Υποσημειώσεις:

1. Σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην από 10/10/1969 αίτηση του Αθ. Σκόρδα προς το Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων, στην οργάνωση ο Α. Σκόρδας μπήκε το Σεπτέμβριο του 1942 ύστερα από επαφές με τον Γεν. Επιθεωρητή Νομαρχιών Γεν. Διοικήσεως Αθανάσιο Χρυσόχοου και τον έπαρχο Λαγκαδά Αλέξανδρο Καζατζόγλου. Την διοίκηση του τμήματος του γραφείου πληροφοριών και λαϊκής διαφώτισεως ασκούσε μυστικά ο αντ/γος ε.α. Αθ. Φροντιστής.

Ο πρώτος εξ αυτών, Αθανάσιος Χρυσόχοου, σύμφωνα με το Ημερολόγιο του Ι. Παπαθανασίου «Για τον Ελληνικό Βορρά», 1988, εκδοθέν υπό του Παρμενίωνος Παπαθανασίου «...παμψηφεί επεκλείσθη της ΥΒΕ και ουδέποτε εμυήθη εις αυτήν ούτε καν μετά την μετονομασία της οργανώσεως εις ΠΑΟ αλλά ούτε και εις καμία άλλη οργάνωσι αντιστάσεως ανεμίχθη...» (τόμος 2, σελ. 739).

Αντιθέτως ο Αθ. Σκόρδας, σύμφωνα με το προαναφερόμενο έγγραφο, θεωρούσε ορισμένους αξιωματικούς της ΠΑΟ (Συργιάνη, Μήτσιου) συνεργάτες του ΕΛΑΣ και υπαίτιους της ήττας της 3ης Νοεμβρίου 1943 στα Φουντωτά Βραστάμων.

* * *

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΤΡΙΓΛΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΥΣΑΣ

Σε έντονα συγκινησιακά φορτισμένη ατμόσφαιρα την Κυριακή, 19 Ιανουαρίου, ημέρα της εορτής των Αγίων Θεοφανείων, με το Ιουλιανό ημερολόγιο, ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος, για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, προεξήρχε της Θείας Λειτουργίας, που τελέστηκε στον παλαιό Ιερό Ναό της Παναγίας στην Τρίγλια, της Ι. Μητροπόλεως Προύσης, τον οποίο ανακαίνισε ο τοπικός Δήμος και τον χρησιμοποιεί σαν πολιτιστικό κέντρο. Με τον Παναγιώτατο συλλειτουργήσαν οι Μητροπολίτες Καλλιουπόλεως και Μαδύτου Στέφανος και Σηλυβρίας Μάξιμος, καθώς και πλήθος κληρικών από την Πόλη και την Ελλάδα.

Υπενθυμίζεται ότι στην Τρίγλια και στην ευρύτερη περιοχή διαβιούν εργαζόμενοι σλαβόφωνοι Ορθόδοξοι Χριστιανοί, για την εξυπηρέτηση των οποίων μεριμνά η Ι.Μητρόπολη Προύσης.

Εκκλησιάστηκαν οι Γενικοί Πρόξενοι της Ελλάδος και της Ουκρανίας στην Πόλη, Γεωργία Σουλτανοπούλου και Oleksandr Gaman, ο Δήμαρχος Θεσσαλονικέων Κωνσταντίνος Ζέρβας, ο οποίος έλκει την καταγωγή του εκ μητρός από την Τρίγλια, ο Πρέσβης Ιωάννης Ραπτάκης, Άρχοντες Οφικιάλιοι της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας, κληρικοί και μοναχοί, ο Δήμαρχος

Νέας Προποντίδας (Χαλκιδικής) κ. Εμμανουήλ Καρράς, ο Αντιδήμαρχος Νέας Τρίγλιας Ιωάννης Καραπανταζής, ο Πρόεδρος των Απανταχού Τριγλιανών Αναστάσιος Μαστρογιάννης, εκπρόσωποι Συλλόγων Τριγλιανών μαζί με πολλούς καταγόμενους από την Τρίγλια, οι οποίοι ταξίδεψαν από διάφορες περιοχές της Ελλάδας και άλλες χώρες του εξωτερικού για να συμμετέχουν στο φετινό προσκύνημα, καθώς και πιστοί από την Πόλη και την Προύσα.

“Γενεά παρέρχεται και γενεά έρχεται, ημείς δε οι ορθόδοξοι χριστιανοί μαρτυρούμεν την πίστιν των Πατέρων, τον πολιτισμόν της πίστεως, της αγάπης και της ελπίδος”, σημείωσε στην ομιλία του, μεταξύ άλλων, ο Παναγιώτατος και σε άλλο σημείο τόνισε:

“Εμπλεοι τοιούτων βιωμάτων και πνευματικής ευφροσύνης, συγχαίρομεν και ευχαριστούμεν όλους τους Τριγλιανούς, οι οποίοι ευρίσκονται σήμερα μαζί μας εις την ηγιασμένην προγονικήν γην, και όλους εσάς τους ευσεβείς προσκυνητάς. Δεν υπάρχουν εδώ μεταξύ μας «επισκέπται». Όλοι είμεθα προσκυνηταί. Όλοι αισθανόμεθα ότι επιστρέφομεν εις οικείους τόπους, όπου οι πρόγονοί μας έζησαν και εδημιούργησαν υψηλόν πολιτισμόν, έκτισαν μεγαλοπρεπείς ναούς και μοναστήρια και εξωκκλη-

σια, σχολεία και άλλα ευαγή ιδρύματα, άφησαν παντού την σφραγίδα της ευφυίας, της ευσεβείας και της δημιουργικότητός των.

Επαναλαμβάνομεν, αγαπητοί προσκυνηταί, και την στιγμήν αυτήν, αυτό το οποίον λέγομεν εις παρομοίας περιστάσεις: Μη λησμονήσετε τας ρίζας σας. Να διδάσκετε εις τα τέκνα σας τας ωραίας παραδόσεις μας, να τα βοηθήτε να συνειδητοποιήσουν την σημασίαν της μικρασιατικής καταγωγής των. Να δεχθούν ότι «έχουν πατρίδα», εις την οποίαν, όπως συμβαίνει σήμερα εις την Τρίγλιαν, και εις άλλας εορτάς αλλαχού εις την μικρασιατικήν γην, ακούεται και πάλιν το «Εν Ιορδάνη», το «Χριστός Ανέστη» το «Εν τη Γεννήσει», διαβάζεται το Ευαγγέλιον της εν Χριστώ σωτηρίας και ευφραίνονται αι ψυχαί όσων ημετέρων αναπαύονται εδώ, προσδοκώντες ανάστασιν νεκρών.

Ευχαριστούμεν τον Θεόν των πατέρων μας που μας αξιώνει κατά την ταπεινήν πατριάρχίαν μας να ζώμεν αυτάς τας εμπειρίας, να ανάπτωμεν εσβεσμένες λυχνίας, να συνάπτωμεν παρελθόν και παρόν. Δόξα τω Θεώ πάντων ένεκα!

Στη συνέχεια ο Οικουμενικός Πατριάρχης επεσήμανε:

Ποτέ η ιστορική πορεία της Εκκλησίας δεν υπήρξεν «ειδυλλιακή». Διότι η Εκκλησία δεν είναι άσαρκος, δεν ζή έξω από την πολυκύμαντον ιστορικήν πραγματικότητα. Ο λαός του Θεού πορεύεται προς τα Έσχατα διά μέσου της ιστορίας, με την οποίαν βεβαίως δεν ταυτίζεται, αλλά την μεταμορφώνει εν Χριστώ.

Είναι βέβαιον ότι εις την Μικράν Ασίαν δεν υπάρχουν πλέον τα εξωτερικά μεγαλεία του Γένους. Υπάρχει όμως η πνευματική ημών παρουσία, η οποία αποκαλύπτεται

μέσα από τους ερειπωμένους ναούς, υπάρχουν τα σιωπηλά σχολεία, τα «θεόκτιστα» σπίτια, όλα με χάριν, όλα με αρχοντιάν και καλαισθησίαν, όλα κατά το ανθρώπινον μέτρον.

Όταν οι ημέτεροι φθάνουν εις την γην των Πατέρων, τότε μία αγία δύναμις τους καθηλώνει, τους ελκύει, τους αποκαλύπτει αγνώστους πνευματικούς θησαυρούς, κρυμμένα θαύματα. Ακούουν άρρητα ρήματα, υφίστανται την «καλήν αλλοίωσιν», αισθάνονται ως να έχουν επιστρέψει εις τον οίκον του Πατρός, ως να τους εχαρίστη το πολυτιμότερον των δώρων. Δεν νιώθουν απλώς «σαν στο σπίτι τους», αλλά είναι «στο σπίτι τους».

Παρόμοια αισθήματα κατακλύζουν τους προσκυνητάς, όταν ευρίσκονται και εν Φαναρίω, εις το Πάνσεπτον Κέντρον της Ορθοδοξίας, όπου διασώζονται και φυλάσσονται ανυστάκτως τα όσια και τα ιερά του Γένους.

Από εκεί θα εκκινώμεν και εις το μέλλον διά να επισκεπτώμεθα τα ιερά προσκνήματα και να λειτουργώμεν εις τους ναούς, εις τα ηγιασμένα χώματα της Μικράς Ασίας. Σας καλούμεν να συμμετέχετε όσον συχνότερα δύνασθε. Και σας παρακαλούμεν να προσεύχεσθε διά την Αγίαν του Χριστού Μεγάλην Εκκλησίαν, διά να κρατήνη ο Χριστός την μαρτυρίαν της εν τω κόσμω,

τον καθημερινόν μας αγώνα εις αυτήν.

Ακολούθως, ο Οικουμενικός Πατριάρχης, οι Αρχιερείς, οι επίσημοι και ο πιστός λαός εν πομπή και με τη συνοδεία πολλών μονίμων κατοίκων της Τρίγλιαν και της φιλαρμονικής του τοπικού Δήμου των Μουδανιών μετέβησαν στην προκυμαία της Τρίγλιαν όπου ο Παναγιώτατος προεξήρχε της τελετής του Αγιασμού των υδάτων και της καταδύσεως του Σταυρού.

ΠΡΟΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΚΔΡΟΜΩΝ

Τέλος Ιουνίου – Αρχές Ιουλίου

Σκανδιναβικές Πρωτεύουσες (με αεροπλάνο)

7 ή 8 διανυκτερεύσεις

Τέλος Σεπτεμβρίου (τελευταίο 10ήμερο)

ΛΟΝΔΙΝΟ – ΣΚΩΤΙΑ (με αεροπλάνο)

6 ή 7 διανυκτερεύσεις

Σημ.: Η ημερομηνία, η τιμή καθώς και λεπτομέρειες των εκδρομών θα ανακοινωθούν μετά από την ολοκλήρωση της έρευνας αγοράς, με **sms** και **e-mail**.

Πληροφορίες – Δηλώσεις: 6936950188

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΣΤΟΝ ΒΟΥΛΕΥΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑ ΕΥΕΡΓΕΤΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

κ. ΓΕΩΡΓΙΟ ΒΑΓΙΩΝΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Το Σάββατο 11 Ιανουαρίου η Πανελλήνια Ομοσπονδία Ειδικών Δυνάμεων, ύστερα από εισήγηση της Λέσχης Ειδικών Δυνάμεων Νομού Χαλκιδικής, βράβευσε, στην αίθουσα τιμών της Λέσχης Αξωματικών Φρουράς Θεσσαλονίκης, τον Ιατρό και Βουλευτή Χαλκιδικής κ. **Γεώργιο Βαγιώνα** για το ήθος του και την προσφορά του στην πατρίδα και την κοινωνία.

Στην ίδια εκδήλωση βραβεύτηκαν για τον ίδιο λόγο:

- Ο Στρατηγός ε.α. **Καλφέλης Στυλιανός** και
- Ο έφεδρος Αλεξιπτωτιστής **Τερζής Ευστράτιος**, Αντιπρόεδρος της Λέσχης Αλεξιπτωτιστών Ν. Πιερίας.

Την ειδική πλακέτα στον κ. Βαγιώνα παρέδωσε η κα **Παπαθανασίου Αικατερίνη** χα του Στρατηγού Περιεκλή Παπαθανασίου Α' Διοικητή της σχολής Αλεξιπτωτιστών των Ειδικών Δυνάμεων της χώρας μας.

Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν, πλήθος κόσμου, εκπρόσωποι της πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας, εκπρόσωποι πολιτιστικών φορέων και συλλόγων της πόλης, εκπρόσωποι Λεσχών Ειδ. Δυνάμεων κ.α.

Τον Σύλλογο μας εκπροσώπησε ο Πρόεδρος κ. **Ιωαν. Κοτσάνης**, μέλη του Δ.Σ. και μέλη του Συλλόγου, και την Λέσχη Ειδ. Δυνάμεων Χαλκιδικής ο Πρόεδρος κ. **Αγγ. Κατσάγγελος** με μέλη του Δ.Σ.

Χαιρετισμό απηύθυναν:

- Ο Υπουργός Εσωτερικών Μακεδονίας – Θράκης κ. **Θεοδ. Καράογλου**, εκπρόσωπος της Κυβέρνησης.
- Ο βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. **Κων/νος Γκιουλέκας**, εκπρόσωπος του Υπουργού Εθν. Αμύνης.
- Ο Ταξίαρχος κ. **Ηλίας Δέτσικας**, εκπρόσωπος του Α/ΓΕΣ και Γ' Σ.Σ.
- Ο Περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας κ. **Απόστολος Τζιτζικώστας**.
- Η Αντιπεριφερειάρχης Μητρ. Εν. Θεσ/νίκης κ. **Βούλα Πατουλίδου**.
- Ο Αντιδήμαρχος Θεσ/νίκης κ. **Χαρ. Αηδονόπουλος**, εκπρόσωπος του Δημάρχου.

Στο τέλος κόπηκε η πρωτοχρονιάτικη πίτα την οποία ευλόγησε ο πανοσιολογιότατος π. Σιλουανός, εκπρόσωπος του Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσ/νίκης κ.κ. Ανθίμου.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου συγχαίρει τον κ. **Βαγιώνα** για την τιμητική αυτή διάκριση.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗ ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Γυναίκες, που το φως απ' την αγάπη σας
τη συννεφιά του κόσμου λιγοστεύει,
γυναίκες, που η ζέστη απ' την ανάσα σας
του πόνου την αγρύπνια συντροφεύει,
γυναίκες, που το χάδι σας
τα φλογισμένα μέτωπα του πυρετού δροσίζει
γυναίκες, που η αύρα απ' το τραγούδι σας
τα όνειρα της ελπίδας νανουρίζει.

Γυναίκες, μάνες, κόρες αδελφές,
μούσες γλυκές κι εμπνεύστριες του νου,
αγαπημένες,
όπου κι αν είστε, πάντα στέκεστε ψηλά

ολόψυχα από χρέος σας δοσμένες.
Στην τρυφερή παλάμη σας, όλο το βάρος
της ζωής κρατάτε,
τρωτές κι ευάλωτες, μα όταν πρέπει θαρραλέες, δυνατές
εσείς σε κάθε Γολγοθά
σηκώνετε του μαρτυρίου το σταυρό
και προχωράτε.
Τις ακριβές σας αρετές, σαν φυλακτό πολύτιμο
στο στήθος σας ολόθερμα κρατήστε,
μ' αυτές φωτίστε τις αλήθειες της ζωής
μ' αυτές τα οράματα της νιότης αναστήστε.

ΜΑΙΡΗ ΠΑΝΤΕΛΙΑΔΟΥ

Η δράση του Συλλόγου μας

Παρουσίαση βιβλίου Δημ. Κύρου, Τετάρτη 4 Νοεμβρίου 2019

Την Τετάρτη 4 -11-2019 και ώρα 7:00 μμ έγινε στην ΕΣΤΙΑ του Π.Σ. η παρουσίαση του βιβλίου του Δημητρίου Θ. Κύρου «Τα Μαδεμοχωριακά» (Λιαρίγκοβη 1878) του Ηπειρώτη διδασκάλου της Χαλκιδικής Νικολάου Σπυρ. Βουλγαρελίδη. Τον Συγγραφέα παρουσίασε στο κοινό ο αντιπρόεδρος του Δ.Σ. του Συλλόγου κ. Τριαντάφυλλος Οικονόμου. Πρώτος ομιλητής ήταν ο διδάκτορας αρχαιολόγος κ. Ιωακείμ Παπάγγελος που με επιστημονική επάρκεια και βιωματική εξιστόρηση διεξήλθε ένα μέρος του πρωτογενούς υλικού με ανάγνωση αποσπασμάτων και λεπτομερή περιδιάβαση του 5ου κεφαλαίου με τον τίτλο «Περί αρχαιοτήτων του τόπου». Εύστοχες οι παρατηρήσεις του και συγκρατημένη η παρεμβατική του τοποθέτηση.

Η κ. Ηλέκτρα Παπαθανασίου (2η ομιλήτρια) εκλεκτή φιλόλογος και σαγηνευτική αφηγήτρια επικεντρώθηκε στον σχολιασμό και στην ερμηνεία των δημοτικών τραγουδιών (κεφ. 9 και 10), όπως τα διασώζει ο Ν.Β. Πρόεβη σε καίριες παρατηρήσεις, όσον αναφορά το ύφος των τραγουδιών διατυπώνοντας με επιφύλαξη την άποψη ότι η καταγραφή τους έγινε εξ ακοής και όχι με υπεύθυνο και συστηματικό τρόπο.

Ο επίτιμος πρόεδρος του Π.Σ. κ. Μιχαήλ Καρτσιώτης εκθείασε τους δύο παρουσιαστές για τη συγκρότηση και την επιστημονική τους. Μικρή παρέμβαση υπήρξε και από τον ιατρό κ. Απόστολο Σιώκο.

Τέλος ο κ. Κύρου αναφέρθηκε στον τρόπο που ήρθε στο φως το πόνημα του Ν. Βουλγαρελίδη και τόνισε τη σημασία του για την πληθώρα των πληροφοριών που αφορούσαν στην καθημερινότητα των Μαδεμοχωριών. Ο Πρόεδρος κ. Ι. Κοτσάνης έκλεισε το πρόγραμμα ευχαριστώντας τους ομιλητές ευχόμενος η ΕΣΤΙΑ να είναι μια διαρκής κυψέλη πνευματικών εκδηλώσεων.

Με τη γλυκιά γεύση του μπισκοτολούκουμου συνοδεύτηκε η λήξη της εκδήλωσης.

Σημείωση: Το βιβλίο διενεμήθη δωρεάν στους παρισταμένους. Χορηγός της έκδοσης είναι και πάλι ο Χαλκιδικιώτης Γεώργιος Βαγιωνάς.

Ομιλία του Ομότιμου Καθηγητή της Ιατρικής του Α.Π.Θ. κ. Ιωάννη Τσίκουλα με θέμα: «Πινελιές για Μακροβιότητα και Ευζωία», Τετάρτη 27 Νοεμβρίου 2019

Την Τετάρτη 27 Νοεμβρίου 2019 πραγματοποιήθηκε στην ΕΣΤΙΑ του Παγχαλκιδικού Συλλόγου ομιλία από τον Ομότιμο Καθηγητή της Ιατρικής του Α.Π.Θ. κ. Ιωάννη Τσίκουλα με θέμα «Πινελιές για Μακροβιότητα και Ευζωία».

Τον ομιλητή παρουσίασε στο πολυπληθές ακροατήριο (μέλη, φίλοι και συντοπίτες του Πολυγυρινοί) ο πρόε-

δρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Ιωάννης Κοτσάνης. Ο κ. Τσίκουλας με την γνωστή φιλοπαίγμονα διάθεση και την επικοινωνιακή άνεση που τον χαρακτηρίζουν και με τη βοήθεια προβεβλημένων διαφανειών ανέπτυξε με τρόπο εκλαϊκευμένο το θέμα του επισημαινοντας πως η μακροβιότητα και η ευζωία είναι αποτέλεσμα πολλών παραγόντων και κυρίως της καλής φυσικής σωματικής και ψυχικής υγιεινής. Εστίασε επιλεκτικά το ενδιαφέρον του σε παραμέτρους της απλής καθημερινότητας που τις αγνοούμε ή τις αποφεύγουμε. Ενδιαφέρουσα ήταν και η λογοτεχνική προσέγγιση που αφορά στο φόβο δηλ. του ανθρώπου για τον θάνατο και τη διαρκή πάλη του για ευζωία και μακροβιότητα (Μυθολογία, δημοτική ποίηση, λογοτεχνία)

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους σύσσωμο το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, ο επίτιμος πρόεδρος του Συλλόγου κ. Μιχάλης Καρτσιώτης καθώς και συνάδελφοι ιατροί του ομιλητή.

Η γλυκιά γεύση του μπισκοτολούκουμου συνόδευσε και την αποχώρηση του κοινού.

20ή Συνάντηση Χορωδιών της Χαλκιδικής, Κυριακή 8 Δεκεμβρίου 2019

Την Κυριακή 8 Δεκεμβρίου 2019 και ώρα 19:00 στην αίθουσα «ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ» έναντι του Λευκού Πύργου, πραγματοποιήθηκε η 20ή Συνάντηση Χορωδιών με πρωτοβουλία του Παγχαλκιδικού Συλλόγου και με την υποστήριξη της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Συμμετείχαν: η χορωδία του Συλλόγου Φίλων της Παράδοσης Πανζερβοχωριών υπό την διεύθυνση του κ. Ανδρέα Δερβίση, η χορωδία Βυζαντινής και Δημοτικής Μουσικής Σιδηροκάστρου με μαέστρο τον κ. Νίκο Καλαϊτζή και στο ακορντεόν τον κ. Χρήστο Κεχλιμπάρη, η Γυναικεία Παραδοσιακή χορωδία Σημάτων Ν. Προποντίδας υπό την διεύθυνση του κ. Νικολάου Τσαμαϊδη, η Μικτή χορωδία Στρατωνίου «ΝΙΚΟΠΤΕΛΕΜΑ» από κοινού με την Μικτή χορωδία «ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ» Δήμου Βόλβης με μαέστρο τον κ. Σταύρο Καραμάνη και στο πιάνο την Βασιλική Καραμάνη και η χορωδία του Παγχαλκιδικού Συλλόγου «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» με μαέστρο και πιανίστα τον κ. Σάκη Δερμιτζάκη. Συντονιστής της εκδήλωσης ήταν ο Αντιπρόεδρος του Συλλόγου κ. Τριαντάφυλλος Οικονόμου ο οποίος υποδέχθηκε με θερμά λόγια τους φιλοξενούμενους και συντόνισε με άψογο τρόπο την εκδήλωση. Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Ιωάννης Κοτσάνης σε σύντομο χαιρετισμό αναφέρθηκε στην σπουδαιότητα αυτών των συναντήσεων και ευχαρίστησε όλους τους συντελεστές. Ιδιαίτερη αναφορά έκανε στην Μικτή χορωδία Στρατωνίου και στην Δημοτική Χορωδία Σημάτων που ήρθαν για πρώτη φορά σε φεστιβάλ του Συλλόγου, εκφράζοντας την ευχή για μελλοντική συνεργασία. Στο τέλος κάθε προγράμματος επιδίδονταν

αναμνηστικά διπλώματα και δώρα. Ο Π.Σ. προσέφερε σε κάθε χορωδία ως δώρο τον 9ο τόμο του ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ. Η αίθουσα ήταν κατάμεστη και η ανταπόκριση του κοινού θερμή. Θερμά συγχαρητήρια σε όλες τις χορωδίες του μαέστρους, πιανίστες κλπ. καθώς και σε όλους όσους συντέλεσαν στην επιτυχία της εκδήλωσης.

Εμφάνιση της χορωδίας μας στα Ν. Μουδανιά, 16 Δεκεμβρίου 2019

Εορταστική εκδήλωση στο πνεύμα των Χριστουγέννων με συμμετοχή πέντε χορωδιών πραγματοποιήθηκε στις 16 Δεκεμβρίου και ώρα 19:00 στο Δημοτικό Θέατρο Ν. Μουδανιών.

Οι χορωδίες: Δημοτική – Παιδική – Νεανική του Ιερού Ναού Αγ. Δημητρίου Δαμιανού Γιαννιτσών, Παγχαλκιδικού Συλλόγου «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ», Καλλιστώ Περαίας Θεσ/νίκης και η Δημοτική Ν. Μουδανιών τραγούδησαν αγαπημένα κάλαντα, ύμνους και χριστουγεννιάτικα τραγούδια, ταξιδεύοντας το κοινό στο πνεύμα των Χριστουγέννων και της αγάπης.

Η χορωδία του Παγχαλκιδικού Συλλόγου πραγματικά εντυπωσίασε με την εμφάνιση της και απέσπασε δικαιολογημένα τα θερμά συγχαρητήρια του Δημάρχου Ν. Προποντίδας κ. **Εμμανουήλ Καρρά** και όλων των παρευρισκομένων.

Μετά την εκδήλωση όλες οι χορωδίες δείπνησαν και διασκέδασαν σε εστιατόριο της περιοχής.

Το γλέντι συνεχίστηκε και μετά τα μεσάνυχτα, με τους Σάκη Δερμιτζάκη στο ακορντεόν και Γιώργο Ζιούπο στο μπαγλαμαδάκι να γοητεύουν τους χορωδούς και τους συνοδούς.

Χριστουγεννιάτικη Γιορτή, Πέμπτη 19 Δεκεμβρίου 2019

Την Πέμπτη 19-12-2019 και ώρα 7:00 μμ στην ΕΣΤΙΑ μας πραγματοποιήθηκε η καθιερωμένη Χριστουγεννιάτικη γιορτή. Μεγάλη η συμμετοχή των μελών και φίλων του Συλλόγου που από νωρίς κατέκλυσαν τον χώρο. Η αίθουσα ήταν στολισμένη με ιδιαίτερα καλαίσθητο τρόπο από την κ. Μαρία Τσαμουρτζή και την κ. Νατάσσα Δάφφα, το έλατο προσφορά των Ταξιαρχιωτών, φίλων μας, δέσποζε στη γωνία με τα στολίδια και το διακριτικό φωτισμό του.

Ο Πρόεδρος κ. Γιάννης Κοτσάνης έκανε την έναρξη του προγράμματος παραδίδοντας την σκυτάλη στους παρουσαστές της βραδιάς κ. Χρήστο Παυλούδη και κ. Αναστασία Σούστα – Δάφφα μέλη του Δ.Σ. που με ιδιαίτερη ευαισθησία ανέσुरαν από το παρελθόν σε όλους μνήμες από τα Χριστούγεννα των παιδικών μας χρόνων.

Ο κ. Γιάννης Καραμίχος, φιλόλογος και ποιητής, απήυθηνε σύντομο χριστουγεννιάτικο μήνυμα σχετικό με το πνεύμα και τη σημασία των Χριστουγέννων ιδιαίτερα κατά την κρίσιμότητα των καιρών και την αναγκαιότητα για ειρήνη. Επίκαιρο, όσο ποτέ, το καταπληκτικό του

ποίημα.

Ο βασικός ομιλητής της βραδιάς κ. Σταύρος Αυγολούπης (καθηγητής Αστρονομίας του Α.Π.Θ.) μίλησε για το άστρο της Βηθλεέμ.

Ο κ. Γιάννης Τσίκουλας (καθηγητής παιδιατρικής Α.Π.Θ.) διάβασε υπό το φώς των κεριών ορισμένα αποσπάσματα από το διήγημα «Ο Χριστός στο Κάστρο» του Αλεξ. Παπαδιαμάντη.

Η χορωδία του Συλλόγου μας υπό τη διεύθυνση του μαέστρου κ. Σάκη Δερμιτζάκη απέδωσε με επιτυχία επίκαιρα χριστουγεννιάτικα τραγούδια. Το πρώτο μέρος της εορτής έκλεισε ο επίτιμος Πρόεδρος του Π.Σ. κ. Μιχαήλ Καρτιώτης ψάλλοντας με την επιβλητική του φωνή τα γνωστά Χριστουγεννιάτικα ορθικά «καθίσματα», «Δεύτε ιδωμεν πιστοί...» και «Τι θαυμάζεις Μαριάμ...».

Την έναρξη του 2ου μέρους της γιορτής έκανε ο μουσικός του Συλλόγου μας κ. Κων/νος Τσολοδήμος σε μια αρμονική συνύπαρξη με την αξιολάτρευτη Μαρία Συρμάλογλου που έψαλλε με ξεχωριστή ευαισθησία Χριστουγεννιάτικα τραγούδια απ' όλο τον κόσμο. Στην τραγουδιστική ομάδα προστέθηκαν ο Σ. Δερμιτζάκης και ο Γιώργος Ζιούπος δημιουργώντας ιδιαίτερο κέφι διεγείροντας τη χορευτική διάθεση των συνδαιτυμόνων.

Ο πλούσιος μπουφές, προσφορά των γυναικών του Συλλόγου μας και το άφθονο κρασί προσφορά του Παγχαλκιδικού, έδωσαν το έναυσμα για το γιορταστικό ξεφάντωμα. Διεσπαρμένοι σε ομάδες τα μέλη χόρευαν και τραγουδούσαν ενώ οι ευχές για υγεία και καλή χρονιά έδιναν και έπαιρναν. Το γλέντι συνοδεύτηκε από την γλυκιά γεύση της καθιερωμένης γιγαντο-τούρτας του Αλέξανδρου Αγγελίδη (μέλος του Π.Σ.), στολισμένη με ιδιαίτερο γούστο. Ο Σύλλογος ευχαριστεί για ακόμη μια φορά τον κ. Αγγελίδη.

Κάπου στην είσοδο η διακριτή παρουσία του κουτιού της Αγάπης υπενθύμιζε σε όλους μας την ανάγκη για αλληλεγγύη.

Σημείωση: Η κ. Μάχη Κωστοπούλου, μέλος του Δ.Σ, συνεπικουρούμενη και από άλλες γυναίκες, ήταν η οργανώτρια του γιορταστικού μπουφέ.

Ο Πρόεδρος και το Δ.Σ. συγχαίρουν θερμά όλους τους συντελεστές της γιορτής.

Χρόνια Πολλά

Τετραήμερη Πρωτοχρονιάτικη εκδρομή στο Βουκουρέστι,

30,31 Δεκεμβρίου 2019-1,2 Ιανουαρίου 2020

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε και φέτος η καθιερωμένη πλέον πρωτοχρονιάτικη εκδρομή, στο Βουκουρέστι αυτή τη φορά, που έδωσε πάλι την ευκαιρία σε ανθρώπους που για τους δικούς του ο καθένας λόγους ήθελαν να περάσουν αυτή τη μέρα μακριά από τα σπίτια τους, να βρεθούν σε μια θερμή και φιλική ατμόσφαιρα και να ζήσουν αξέχαστες εμπειρίες.

Με πλήρες λεωφορείο και με συνοδούς εκ μέρους του

Δ.Σ. τους κ. **Μπούφτα Νικόλαο** και **Χρήστο Παυλούδη** ξεκινήσαμε τα χαράματα για το μακρινό μας ταξίδι, (670χλμ). Παρά τα πολλά χιλιόμετρα η διαδρομή ήταν ευχάριστη, γιατί κάναμε συχνές στάσεις και το κλίμα μέσα στο λεωφορείο ήταν σχεδόν οικογενειακό και οι εικόνες της χιονισμένης Βουλγαρίας πολύ όμορφες.

Πλησιάζοντας το Βουκουρέστι και κυρίως όταν μπήκαμε μέσα, εντυπωσιαστήκαμε από τον εξαιρετικό χριστουγεννιάτικο ηλεκτροφωτισμό και διάκοσμο κατά μήκος των κεντρικών λεωφόρων και πλατειών (καμία σχέση με τη φτώχεια της Θεσσαλονίκης).

Το ξενοδοχείο, αν και παλιό, ήταν ανακαινισμένο και καθαρό με αξιοπρεπή πρωινά και δείπνα.

Η δεύτερη μέρα, παραμονή της Πρωτοχρονιάς, ήταν αφιερωμένη στην ξενάγηση στο Βουκουρέστι, που για όσους δεν είχαμε ξαναπάει μας εξέπληξε ευχάριστα με την ανάπτυξή του, την καθαριότητά του, τα απαστράπτοντα μέσα μαζικής μεταφοράς (αναπόφευκτη η σύγκριση με μας) και βέβαια τα επιβλητικά κτίρια, τις τεράστιες πλατείες και το ποτάμι που τις διασχίζει που όλα επιβεβαιώνουν τον τίτλο «Παρίσι των Βαλκανίων». Ιδιαίτερη η συγκίνησή μας όταν επισκεφθήκαμε και ξεναγηθήκαμε στο συγκρότημα του ομόδοξου Πατριάρχειου (πολύ καλός και ενημερωμένος ο ξεναγός μας) καθώς και τον ορθόδοξο ναό της Σταυρουπόλεως αλλά και εκείνον της παλιάς ανθηρής Ελληνικής παροικίας. Βέβαια πάνω απ' όλα εντυπωσιαστήκαμε αλλά και προβληματιστήκαμε από την επίσκεψή μας στο φαραωνικών διαστάσεων προεδρικό μέγαρο με τον οξύμωρο τίτλο «Σπίτι του Λαού», κατάλοιπο του προηγούμενου κομμουνιστικού καθεστώτος, που σήμερα ονομάζεται Παλάτι του Κοινοβουλίου.

Το Πρωτοχρονιάτικο δείπνο δόθηκε στο εστιατόριο του ξενοδοχείου μας όπου κόπηκε η πρωτοχρονιάτικη πίτα από τον επίτιμο πρόεδρο του συλλόγου κ. **Μιχαήλ Καρτσιώτη** και μοιράστηκαν σε όλους ατομικά βασιλοπιτάκια, όλα ευγενική προσφορά της Σπιτικής Νοστιμιάς των Αρναϊωτών επιχειρηματιών «Αφοί Γ. Λαλιώτη», ενώ με τη φροντίδα του Συλλόγου ακουγόταν ελληνική μουσική που ξεσήκωσε σε χορό τους πιο μερακλήδες. Στη συνέχεια, όσοι είχαν αντοχές, μεταφέρθηκαν με το λεωφορείο στην κεντρική πλατεία της πόλης όπου πραγματοποιήθηκαν εορταστικές εκδηλώσεις με συναυλία, χορούς και εντυπωσιακά πυροτεχνήματα. Σύμμαχος βέβαια και τη μέρα αλλά και τη νύχτα ήταν ο απρόσμενα καλός, για την εποχή και την περιοχή, καιρός.

Ανήμερα της πρωτοχρονιάς ανηφορίσαμε για τα πανέμορφα και καταχιονισμένα Καρπάθια. Ονειρικό τοπίο, σαν από παραμύθια βγαλμένα τα σπίτια στη Σινάια, εντυπωσιακός ο πύργος του Καρόλου, δαιδαλώδης. Επιβλητικός και μυστηριακός ο πύργος του Μπράν, ευρύτερα γνωστός ως πύργος του Δράκουλα. Εντυπωσιακό και το μοναστήρι του Κατακουζηνού με τις επιβλη-

τικές τοιχογραφίες αλλά και πολύ κατανυκτική η Θεία Λειτουργία που για λίγο παρακολουθήσαμε. Επόμενος σταθμός η πόλη Μπρασόφ με την τεράστια Μαύρη, γοθτικού ρυθμού, εκκλησία του. Εκεί είχαμε την ευκαιρία να επισκεφθούμε ένα υπαίθριο χριστουγεννιάτικο παζάρι και να γευτούμε ζεστό κρασί καθώς και τοπικές σπεσιαλιτέ.

Μετά από ένα κουραστικό –λόγω επιστροφής εκδρομών –μποτιλιάρισμα επιστρέψαμε στο ξενοδοχείο μας στο Βουκουρέστι, όπου παρά το προχωρημένο της ώρας, η τραπεζαρία παρέμεινε ανοικτή ειδικά για μας. Η τέταρτη και τελευταία μέρα ήταν αφιερωμένη βέβαια στο ταξίδι της επιστροφής. Με τις αναγκαίες για ξεκούραση και φαγητό στάσεις καθώς και για ολιγόλεπτη επίσκεψη στο ναό του Αλεξάντερ Νέφσκυ στο κέντρο της Σόφιας αλλά και ξενάγηση μέσα από το λεωφορείο στους κεντρικούς δρόμους και πλατείες της βουλγαρικής πρωτεύουσας, επιστρέψαμε το βράδυ στη Θεσσαλονίκη μας με τις μπαταρίες μας γεμάτες για το προσωπικό μας ταξίδι στο 2020.

Είμαστε βέβαιοι ότι το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου σχεδιάζει ήδη το επόμενο ταξίδι του.

Καλή χρονιά και του Χρόνου.

Μαγδαληνή Λαλιώτου

*Το Δ.Σ. ευχαριστεί την φιλόλογο **Μαγδαληνή Λαλιώτου** για την περιγραφή της εκδρομής, που οργανώθηκε από τα μέλη του Δ.Σ. **Χρήστο Παυλούδη** και **Νικόλαο Μπούφτα** σε συνεργασία με το πρακτορείο **GRECOS**.*

Ετήσια γενική Συνέλευση, Κυριακή 26 Ιανουαρίου 2020

Πραγματοποιήθηκε, όπως είχε προγραμματιστεί, η Ετήσια Γενική Συνέλευση των μελών του Συλλόγου την Κυριακή 26 Ιανουαρίου 2020 και ώρα 11:00 στην πνευματική Εστία “Βρασίδας Κυριαφίνης”.

Μετά την επίτευξη της απαρτίας, πρόεδρος της Γεν. Συνέλευσης εξελέγη, ύστερα από πρόταση του Δ.Σ., ο κ. Σταύρος Κλειδαράς και γραμματείς η κ. Κονδυλένια Τζούμα – Ζαμπόκα και η κ. Κοκόνη Ζαμπόκα, οι οποίοι με μεγάλη επιτυχία διηύθυναν την Γενική Συνέλευση. (Δύο γυναίκες γραμματείς στην Γ.Σ. του Συλλόγου προτάθηκαν και εκλέχθηκαν για πρώτη φορά). Ο πρόεδρος της Γ.Σ. ευχήθηκε καλή χρονιά στους παρευρισκόμενους και κάλεσε τον Γεν. Γραμματέα για την ανάγνωση των πεπραγμένων. Ο Γεν. Γραμματέας κ. Αστέριος Λυρτζής παρουσίασε με συντομία και σαφήνεια το πολύπλευρο έργο του Συλλόγου το 2019 (είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του Συλλόγου). Στη συνέχεια ο Ταμίας κ. Αβραάμ Παπαδόπουλος έκανε τον οικονομικό απολογισμό του 2019 και πρότεινε για ψήφιση τον προϋπολογισμό για το 2020 που είχε καταρτίσει το Δ.Σ.. Τέλος ο πρόεδρος της εξελεγκτικής επιτροπής κ. Φώτιος Ταλέας διάβασε το πρακτικό του ελέγχου που διενήργησε, με την εξελεγκτική επιτροπή (κ. Μαρία

Μπουλάκη – κ. Μαρία Λαθούρη Πάργα) στην τήρηση των βιβλίων εσόδων και εξόδων του ταμείου. Σύμφωνα με την έκθεση όλα ευρέθησαν καλώς γενομένα και διατυπώθηκαν συγχαρητήρια στον Ταμία. Στην συνέχεια έγινε συζήτηση επί των πεπραγμένων και προτάσεις μελών. Τον λόγο πήραν η κ. Κοκό Ζαμπόκα: Να γίνουν διαλέξεις Υγειονομικού περιεχομένου και η κ. Μαρία Παντελιάδου: Τράπεζα αίματος – Επικοινωνία με άλλους Σύλλογους. Επίσκεψη στην Ιερισσό για παρακολούθηση ντοκιμαντέρ Αγ. Όρους.

Ο κ. Σταύρος Αυγολούπης αφού συνεχάρη το Δ.Σ. πρότεινε να γίνει Συλλογή των τραγουδιών του Τάκη Σαμαρά και αναφέρθηκε στο Διεπιστημονικό Κέντρο Αριστοτελικών Μελετών.

Ακολούθησε η δευτερολογία του προέδρου του Δ.Σ. κ. Ιωάννη Κοτσάνη ο οποίος είπε ότι το Δ.Σ. θα λάβει υπόψη τις προτάσεις που έγιναν και θα φροντίσει για την υλοποίησή τους. Αναφέρθηκε στη συνέχεια, ότι ο Σύλλογος συνεχίζει την πορεία του, μέσα στα ουσιαστικά και με μεγάλο βάρος χνάρια, που χάραξαν ο αείμνηστος Βρ. Κυριαφίνης και ο επίτιμος Πρόεδρος Μιχάλης Καρσιώτης. Σκοπός του Παγχαλκιδικού είναι η καλλιέργεια των μελών του και η ανάδειξη της ιστορίας και προβολής της Χαλκδικής τα οποία επιτυγχάνονται με όλες τις εκδηλώσεις που πραγματοποιεί ο Σύλλογος. Στη συνέχεια αναφέρθηκε:

1. Στις εκδηλώσεις που προγραμματίζει ο Σύλλογος το 2021 και συγκεκριμένα για τις δράσεις που θα γίνουν και αφορούν τα 200 χρόνια από την Επανάσταση της Χαλκδικής το 1821 και την προσπάθεια που καταβάλει για να γίνει γνωστή η συμβολή της Χαλκδικής στην Επανάσταση του 1821.

2. Στην επαφή που προγραμματίζει με προσφυγικά χωριά της νότιας κυρίως Χαλκδικής από τα οποία υπάρχουν λίγα μέλη και

3. Τόνισε ιδιαίτερα την ανάγκη να βρεθεί επιτέλους και να αγοραστεί μια μεγαλύτερη αίθουσα, γιατί αυτή πλέον δεν μας χωράει.

Ο πρόεδρος έκλεισε την δευτερολογία του με ευχαριστήριο στα μέλη του Δ.Σ., στους δασκάλους των τμημάτων: χορευτικών, χορωδίας, Αγγλικών, Φιλαναγνωσίας, Latin, Ντεκουπάζ, στην επιτροπή Σύνταξης του περιοδικού, στους χορηγούς του περιοδικού, στους αρθρογράφους μόνιμους και μη, στους Ανταποκριτές και Αντιπροσώπους, στον γραμματέα του συλλόγου Μιχάλη Κωτινούδη, όλους όσους βοηθούν τον Σύλλογο με την συμμετοχή τους στις εκδηλώσεις και εκδρομές.

Ιδιαίτερο ευχαριστήριο απηύθυνε στον επίτιμο πρόεδρο κ. Μιχάλη Καρσιώτη που είναι συνέχεια δίπλα στον Σύλλογο.

Τελείωσε με την υπόσχεση, ότι θα συνεχίσουμε ενωμένοι την προσπάθεια, θα επιχειρήσουμε διόρθωση τω όποιων παραλείψεων και θα κάνουμε ότι είναι δυνατόν για την επιτυχία σ' όλους τους τομείς των επιδιώξεων μας.

Ακολούθησε η κριτική των πεπραγμένων και η εν συνεχεία παμψηφεί έγκρισή τους.

Τέλος ο πρόεδρος της Γ.Σ. κ. Σταύρος Κλειδαράς αφού αρχικά αναφέρθηκε στο σπουδαίο έργο του Παγχαλκιδικού, ευχαρίστησε όλους τους παρισταμένους, ευχήθηκε καλή χρονιά και έλυσε τη συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης μέσα σε θερμά χειροκροτήματα.

Στην έξοδο μοιράστηκαν σε όλους βασιλοπιτάκια.

Ετήσιος αποκριάτικος χορός, Κυριακή 9 Φεβρουαρίου 2020

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 9 Φεβρουαρίου 2020 και από ώρα 13.00' ο ετήσιος αποκριάτικος χορός του Παγχαλκιδικού Συλλόγου «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» στην αίθουσα Ιφιγένεια, στο «Χωριό της Ειρήνης», στην Καρδία.

Πολύς ο κόσμος που προσήλθε από τη Θεσσαλονίκη και από κωμοπόλεις της Χαλκδικής, που μέσα σε μία εντυπωσιακή, ευρύχωρη και καλαίσθητη αίθουσα διασκέδασε με τους ήχους της ορχήστρας (παρέας) του Κώστα Τσολοδήμου. Διασκέδασε με την ψυχή του.

Εντυπωσιακή υπήρξε η εμφάνιση του νεανικού χορευτικού τμήματος του Συλλόγου που παρουσίασε χορούς από την Μικρά Ασία αφού πολλές περιοχές της Χαλκδικής έχουν ρίζες από τις αλησμόνητες πατρίδες....

Το "παρών" στην εκδήλωση έδωσαν μέλη και φίλοι του Συλλόγου από την Χαλκδική και την Θεσσαλονίκη, ο Γενικός Γραμματέας της Κοινοβουλευτικής ομάδας της Νέας Δημοκρατίας Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. Σταύρος Καλαφάτης, ο βουλευτής ΚΙΝΑΛ Χαλκδικής κ. Απόστολος Πάνας, ο Περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας κ. Απόστολος Τζιτζικώστας, ο Πρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου Κεντρικής Μακεδονίας κ. Βενιαμίν Καρακωστανόγλου, ο Πρόεδρος της Κοινότητας των Πετροκεράσων κ. Αθανάσιος Καλαφάτης, ο πρώην Υπουργός κ. Χρήστος Πάχτας, ο επίτιμος πρόεδρος του Π.Σ. κ. Μιχαήλ Καρσιώτης, η Πρόεδρος της Φιλοπτώχου Αδελφότητος Κυριών Θεσσαλονίκης κ. Χαρούλα Σαββαΐδου κ.α.

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Ιωάννης Κοτσάνης στον σύντομο χαιρετισμό του, ευχαρίστησε τους φίλους και τα μέλη του συλλόγου που παραβρέθηκαν στον χορό, τους δωρητές της πλούσιας λαχειοφόρου αγοράς και όλους όσους συνέβαλαν στην οργάνωση της εκδήλωσης.

Όλα κύλησαν ομαλά και με πολύ γλέντι ως αργά το απόγευμα.

Δώρα στην λαχειοφόρο αγορά προσέφεραν οι παρακάτω: Παγχαλκιδικός Σύλλογος, Πρακτορείο ταξιδιών ΑΘΩΣ, Πρακτορείο ταξιδιών GRECOS, Μέλος Π.Σ. Αγγέλα Μητσιά, ΔΕΑΣ Α.Ε, Σπιτική Νοστιμιά -Αφοί Λαλιώτη Ο.Ε, Condito Α.Ε.Β.Ε. – Χρήστος Μωραΐτης, Οινοποιείο Κλαούντια Παπαγιάννη, Χωριό της Ειρήνης, Στόικος Παπαστόικος.

Το Δ.Σ. ευχαριστεί θερμά όλους.

Παρουσίαση της ταινίας «Η Επανάσταση στη Χαλκιδική το 1821»,

Κυριακή 16 Φεβρουαρίου 2020

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση Ιστορικής Μνήμης που συνδιοργάνωσαν ο Δήμος Κασσάνδρας και ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος "Αριστοτέλης" στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Κασσάνδρας την Κυριακή 16 Φεβρουαρίου 2020.

Την ταινία εμπνεύστηκε και δημιούργησε ο κ. Κυρίμης Στυλιανός, αντιστράτηγος ε.α. με σκηνοθέτη τον κ. Κοροδήμο Ιωάννη υπεύθυνο του Ιστορικού Αρχείου του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών. Ο κ. Κυρίμης αναφέρθηκε σε συντομία για τον σκοπό της ταινίας και τον λόγο που δημιουργήθηκε.

Καίριας σημασίας για την ανάδειξη της Επανάστασης στη Χαλκιδική ήταν η ομιλία του Καθηγητή Αστρονομίας Α.Π.Θ Σταύρου Αυγολούπη ενώ χρήσιμα ιστορικά στοιχεία για τα ζοφερά γεγονότα της Επανάστασης στην Κασσάνδρα και του ολοκαυτώματος (χαλασμός) τόνισε στην εισήγησή του ο Καθηγητής Μετεωρολογίας Α.Π.Θ και Κασσανδρινός Τιμολέων Μακρογιάννης.

Η αναγκαιότητα να ενταχθεί στη Σχολική ύλη, η ιστορία της Χαλκιδικιώτικης Επανάστασης υπογραμμίστηκε από τη Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας Ιωάννα Αρβανίτη.

Την εκδήλωση χαιρέτησε με τη σειρά του ο Αντιπεριφερειάρχης Ιωάννης Γιώργος.

Η Δήμαρχος Κασσάνδρας Αναστασία Χαλκιά, κατά την προσφώνησή της ευχαρίστησε τον Στρατηγό ε.α Αντώνη Καραγιώργο για την πρωτοβουλία να φιλοξενηθεί στην Κασσάνδρα η συγκεκριμένη εκδήλωση και συνεχάρη τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο γι' αυτή την αξιόπαινη κίνηση τονίζοντας ότι τα Εθνικά Θέματα βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του ενδιαφέροντος και είναι εξαιρετικά σημαντικό να αναδεικνύονται με όρους επιστημονικής τεκμηρίωσης. Ιδιαίτερα ευχαριστήρια απηύθυνε στον δημιουργό της ταινίας κ. Κυρίμη.

Ο πρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. Ιωάννης Κοτσάνης τόνισε την προσπάθεια που κάνει ο Σύλλογος να γίνει γνωστή η Επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821 και η συμβολή της στην τελική έκβαση του αγώνα και ευχαρίστησε τους παρουσιαστές της ταινίας, τον δημιουργό, καθώς και τον συντονιστή κ. Γ. Παπαδόπουλο.

Η συνεργασία του Δήμου Κασσάνδρας με τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο ξεκινά με τους καλύτερους οιωνούς για κοινές δράσεις και επιτυχίες.

Ημερήσια εκδρομή στο Νυμφαίο, Σάββατο 22 Φεβρουαρίου 2020

Καινούργιος χρόνος κι ο ακατάβλητος Παγχαλκιδικός μας Σύλλογος, δρομολογεί τις όμορφες πολιτιστικές, μορφωτικές, ψυχαγωγικές του αποδράσεις.

Η πρώτη, 22 Φεβρουαρίου, Σάββατο, στον παραδοσιακό οικισμό του Νυμφαίου. Μας υποδέχθηκε μ' ένα ψιλοχιονάκι, που κολλάει πάνω μας, σαν φίλημα. Το δεχόμαστε σαν καλωσόρισμα και στεκόμαστε εκεί, στην είσοδο, και θαυμάζουμε το γραφικό χωριό.

Κοπάζει ο άνεμος. Σταματά το χιόνι. Προβάλλει ο ήλιος και τα λιθόκτιστα αρχοντικά, με τις κατάφορτες με χιόνι λαμαρινένιες σκεπές, τα λιθόστρωτα ανηφορικά στενά δρομάκια, τα χιονοστόλιστα γυμνά κλαδιά των δέντρων, ο καπνός που ανηφορίζει προς τον ουρανό από κάποια λιγοστά τζάκια, δημιουργούν ένα ονειρικό τοπίο, με φόντο την πυκνοδασωμένη πλαγιά.

Λιγοστοί οι κάτοικοι. Επισκέπτες πολλοί. Νέοι κυρίως και μαθητές που έρχονται για το περιβαλλοντικό κέντρο «Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ».

Μπαίνουμε κι εμείς στο υπέροχο αυτό κάδρο. Τριζοβολάει το χιόνι στα πατήματα μας. Το αγγίζουμε. Πετούμε χιονόμπαλες κι ανηφορίζουμε για την «ΝΙΚΕΙΟ ΣΧΟΛΗ». Δημοτικό Σχολείο κάποτε, Συνεδριακό Κέντρο του Α.Π.Θ. τώρα και εκθεσιακός χώρος της Μ.Κ.Ο «Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ».

Εκεί, ξεναγηθήκαμε και παρακολουθήσαμε την προβολή βίντεο, σχετικά με τη ζωή και την προστασία της καφέ αρκούδας. Ύστερα, ένα πέραςμα από τις καφετέριες, τα βέρνες, μαγαζάκια με τοπικά προϊόντα, αναμνηστικά.

Γεμάτοι με γνώσεις, ομορφιά και φρεσκάδα, ξεκινάμε για την ολοκλήρωση του προγράμματος.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Στο όμορφο κέντρο -ΚΥΚΝΟΣ- πλάι στη λιμνούλα του Άγρα, όλα, τέλεια οργανωμένα από τον πρόεδρο μας και μετρ των εκδρομών **Γιάννη Κοτσάνη**, ξεφαντώσαμε. Μία στάση στην Έδεσσα. Μια ματιά θαυμασμού στους καταράχτες και στον κάμπο που απλώνεται ως τη Θεσσαλονίκη, ένας ζεστός καφές, και παίρνουμε το δρόμο του γυρισμού.

Οι υπεύθυνοι συνοδοί μας, ο αντιπρόεδρος **Τριαντάφυλλος Οικονόμου** και η **Νατάσσα Δάφφα**, χαλαρά κι αβίαστα έκαναν ευχάριστη την εκδρομή μας. Κι έτσι χαρούμενα, απολαυστικά τελειώνει αυτή η μέρα, με την ευχή και προσδοκία, να υπάρξουν κι άλλες τέτοιες, πολλές.

Κείμενο: Μαρία Γρίβα

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Στους οφειλότες συνδρομών από παλαιότερα έτη.

Παρακαλούμε για τελευταία φορά για την ταμειακή τακτοποίηση των μελών που οφείλουν συνδρομές παλαιότερων ετών με καταβολή μόνον των συνδρομών των δύο τελευταίων ετών 2019 και 2020 (έγινε διακανονισμός).

Η οφειλή αναγράφεται στην αυτοκόλλητη ετικέτα με τη ταχυδρομική διεύθυνση.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Σε περίπτωση μη τακτοποιήσεως, η αποστολή του περιοδικού θα διακοπεί οριστικά.

Η δράση άλλων φορέων και Συλλόγων

Του Δήμου Πολυγύρου

Ο άνθρωπος σε πρώτο πλάνο στο Δήμο Πολυγύρου. Στα πλαίσια των κοινωνικών δράσεων, που αναπτύσσει η Δημοτική αρχή Πολυγύρου και μετά από αίτημα του Δημάρχου κ. **Αστερίου Ζωγράφου**, προς το νέο διοικητή του Αγίου Όρους και ιδρυτή της Αστικής Μη Κερδοσκοπικής Εταιρείας Πολιτιστικού και Κοινωνικού Έργου «ΑΙΓΕΑΣ», κ. Αθανάσιο Μαρτίνο, ο οποίος και ανταποκρίθηκε άμεσα, ο Δήμος Πολυγύρου θα αποκτήσει δύο ειδικά καθίσματα αιμοκάθαρσης, και χημειοθεραπείας με τα αντίστοιχα τραπέζια τους, καθώς επίσης και δύο αυτόματους φορητούς απινιδωτές.

Η εν λόγω δωρεά έγινε ομοφώνως δεκτή από την οικονομική επιτροπή του Δήμου.

Σε ανακοίνωσή του ο Δήμος Πολυγύρου εκφράζει την ευγνωμοσύνη και τις δημόσιες ευχαριστίες του, τόσο στην Εταιρεία «ΑΙΓΕΑΣ», όσο και προσωπικά στον κ. Μαρτίνο, ευχόμενοι η παραπάνω δωρεά να είναι η αρχή μιας κοινωνικά όμορφης και απαραίτητης συνεργασίας, έτσι ώστε να συμβάλλουμε δυναμικά στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής των συνανθρώπων μας.

Στο επόμενο διάστημα ο Δήμος, θα προβεί σε διοργάνωση ειδικών σεμιναρίων, για να αποκτήσουμε πιστοποιημένους- εκπαιδευμένους πολίτες στη χρήση των απινιδωτών και την παροχή πρώτων βοηθειών σε άτομα που υφίστανται καρδιακή ανακοπή.

Όλα τα μπορούμε, μαζί όμως.

Της Ιεράς Μητροπόλεως Ιερισσού, Αγ. Όρους και Αρδαμερίου σε συνεργασία με την Πρωτοβουλία Γονέων «Η Ελληνορθόδοξη Οικογένεια».

Η Ιερά Μητρόπολη Ιερισσού, Αγ. Όρους και Αρδαμερίου και η Πρωτοβουλία Γονέων «Η Ελληνορθόδοξη Οικογένεια», οργάνωσαν την Τετάρτη 12 Φεβρουαρίου και ώρα 18:30, ημέρα της εορτής των Αγίων συζύγων Ακύλα και Πρίσκιλας, στην αίθουσα “Μητροπολίτης Σωκράτης” του Δημαρχείου Αρναίας εκδήλωση με θέμα: «Ορθόδοξη οικογένεια και σύγχρονες προκλήσεις».

Ομιλητής ήταν ο καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. κ. Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος.

Την εκδήλωση άνοιξε ο Πρόεδρος της Πρωτοβουλίας Γονέων κ. Απόστολος Ζήσης, εκπαιδευτικός που παρουσίασε τους σκοπούς της Πρωτοβουλίας Γονέων «Η Ελληνορθόδοξη Οικογένεια» που ιδρύθηκε το 1994 και έθιξε το δημογραφικό πρόβλημα. Ο Πνευματικός σύμβουλος της πρωτοβουλίας Αρχίμ. Χρυσόστομος Μαϊδώνης παρουσίασε τον ομιλητή.

Ο κ. Κωτσιόπουλος παρουσίασε το θέμα του με επιδειξιότητα και πληρότητα και ενθουσίασε το ακροατήριο, που κρέμονταν από τα λόγια του.

Την εκδήλωση έκλεισε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης

κ. Θεόκλητος ο οποίος ευχαρίστησε τον εκλεκτό ομιλητή, αναφέρθηκε στην ευθύνη των πολιτικών, για τη σημερινή κατάσταση της οικογένειας.

Την εκδήλωση τίμησαν οι ιερείς των Ναών της Αρναίας οι Αρχές της πόλης και από τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο ο πρόεδρος κ. Ιωάννης Κοτσάνης και ο Ειδικός Γραμματέας κ. Νικόλαος Μπούφτας.

Της Ιεράς Μητροπόλεως Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου και του Δήμου Αριστοτέλη

Μέσα σε κλίμα εορταστικό, το εσπέρας της Κυριακής προ της Χριστού Γεννήσεως, 22ας Δεκεμβρίου 2019, πραγματοποιήθηκε μεγάλη χριστουγεννιάτικη εκδήλωση στον νεόδμητο Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Ιερισσού, με συνεργασία της Ιεράς Μητροπόλεως Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου και του Δήμου Αριστοτέλη.

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. κ. Θεόκλητος επέδωσε μαζί με τον Δήμαρχο Αριστοτέλη κ. Στέλιο Βαλιάνο τιμητική πλακέτα – διάκριση στον επί εξήντα και πλέον έτη μουσικολογιάτο Πρωτοψάλτη μέχρι πρότινος του Καθεδρικού Ναού της Παναγίας της Ιερισσού κ. Ιωάννη Μαρίνο.

Ο Παγχαλκιδικός χαίρεται ιδιαίτερα, γιατί ο κ. Ι. Μαρίνος είναι επίλεκτο μέλος του και ανταποκριτής μας στην Ιερισσό επί πολλά έτη.

Στο τέλος της εκδήλωσης η χορωδία του συνδέσμου Ιεροψαλτών της Μητροπόλεως απέδωσε με υποδειγματικό τρόπο ψάλματα του Αγίου Δωδεκαημέρου υπό την Διεύθυνση του κ. Βασ. Κοκκαλιάρη.

Του Συλλόγου Τριτέκνων Δήμου Πολυγύρου

Ημερίδα με θέμα: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ο Σύλλογος Τριτέκνων Δήμου Πολυγύρου, αισθανόμενος την ευθύνη και την αγωνία να συνεισφέρει στο μεγάλο πρόβλημα του δημογραφικού που μαστίζει τη χώρα μας, διοργάνωσε στις 31 Ιανουαρίου 2020 ώρα 19:00 ανοιχτή ημερίδα με θέμα: «Δημογραφικό- Οικογένεια» στο Συνεδριακό Κέντρο του Επιμελητηρίου Χαλκιδικής. Ομιλητές της εκδήλωσης ήταν ο κ. Ιωάννης Τσίκουλας Ομότιμος καθηγητής Ιατρικής του Α.Π.Θ, η κ. Μαρία Καραμπατάκη Φιλολογος Γενικού Λυκείου Πολυγύρου και ο κ. Φράγκος Φραγκούλης Επίτιμος Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Στρατού, οι οποίοι εντυπωσίασαν το πολυπληθές ακροατήριο.

Τους ομιλητές παρουσίασε η Πρόεδρος των Τριτέκνων Δήμου Πολυγύρου κ. Ιωάννα Βορδού – Ντόλματζη και συντονιστής της εκδήλωσης ήταν ο ιδρυτής και επίτιμος πρόεδρος του συλλόγου Τριτέκνων, Αντιδήμαρχος Πολυγύρου κ. Χρήστος Βορδός.

Μετά την εκδήλωση η Βυζαντινή και Παραδοσιακή χορωδία του Δήμου Πολυγύρου με χοράρχη τον κ. Βασίλειο Χάδο, απέδωσε ύμνους και τραγούδια, κόπηκε η

πίτα και ακολούθησε δεξίωση στο φουαγιέ του Επιμελητηρίου. Το βράδυ ο Σύλλογος Τριτέκνων Πολυγύρου παρέθεσε δείπνο στο κέντρο Έξι Βρύσες, στους ομιλητές και άλλους καλεσμένους.

Η εκδήλωση συνδιοργανώθηκε με το Επιμελητήριο Χαλκιδικής, υπό την αιγίδα του Δήμου Πολυγύρου.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους εκπρόσωπος του Μητροπολίτη Κασσανδρείας, ο βουλευτής Χαλκιδικής κ. Απόστολος Πάνας, η πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Πολυγύρου κ. Μαρία Σαράντη, Δημοτικοί σύμβουλοι Πολυγύρου, ο πολιτευτής Χαλκιδικής και πρόεδρος των Ξενοδόχων Ελλάδος κ. Ιωάννης Τάσιος, ο πρόεδρος του Επιμελητηρίου Χαλκιδικής κ. Ιωάννης Κουφίδης, ο επίτιμος πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Μιχαήλ Καρτσιώτης και ο πρόεδρος Ιωάννης Κοτσάνης, πρόεδροι Κοινοτήτων κ.α.

Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος συγχαίρει τον Σύλλογο Τριτέκνων Πολυγύρου για την οργάνωση της σπουδαίας αυτής εκδήλωσης.

Του Συλλόγου Ιερισσιωτών Θεσσαλονίκης

Ο Σύλλογός μας με την έναρξη της νέας χρονιάς αντιμετωπίζει με αισιοδοξία το μέλλον του, συνεχίζοντας το δημιουργικό του έργο προσαρμοσμένο στο μέτρο των δυνατοτήτων του. Συγκεκριμένα την Κυριακή 19 Ιανουαρίου, μέσα σε μια εορταστική ατμόσφαιρα, έγινε η κοπή της βασιλόπιτας στην αίθουσα της ΙΛΕΧ, στην οποία μας φιλοξένησε ο συμπατριώτης και πρόεδρός της, κύριος **Βασίλειος Πάππας**, τον οποίο και ευχαριστούμε. Την κοπή της πίτας ευλόγησε ο συμπατριώτης μας Πρωτοπρεσβύτερος Πατήρ Παναγιώτης Τζουβελέκης. Στην εκδήλωση αυτή μας τίμησαν με την παρουσία τους ο περιφερειάρχης κεντρικής Μακεδονίας Απόστολος Τζιτζικώστας και ο αντιπεριφερειάρχης Πάρης Μπίλιας καθώς και αρκετά μέλη και φίλοι. Ανταλλάχθηκαν ευχές μέσα σε μια εορταστική ατμόσφαιρα σύμπνοιας και αγάπης. Προσφέρθηκαν διαφορά εδέσματα και αναψυκτικά. Τυχερός της χρονιάς ήταν ο κύριος Δημήτρης Μανάρης, μέλος του συλλόγου και χορηγός μας.

Στις 23 Φλεβάρη μεσημέρι Κυριακής στο ξενοδοχείο Carpsis, στην αίθουσα "Θεοδώρα" πραγματοποιήθηκε όπως κάθε χρόνο, το αποκριάτικο γλέντι μας. Η συμμετοχή κρίνεται ικανοποιητική. Μας τίμησαν με την παρουσία τους πολλά μέλη, φίλοι και συμπατριώτες καθώς και οι Βουλευτές του τόπου μας, κυρία Κυριακή Μάλαμα, κύριος Απόστολος Πάνας, εκ μέρους του Δήμου, ο κύριος Νίκος Ζεϊμπέκης, η Πρόεδρος του Ελληνικού Παιδικού Χωριού, κυρία Ζωή Δανιηλίδου, η Πρόεδρος του Συλλόγου Νυμφαιωτών, κυρία Μαρία Διαδασκάλου, η Πρόεδρος του Κλειγένη, κυρία Φωτεινή Πλιούκα και η Πρόεδρος Επαγγελματιών Ιερισσού, κυρία Κλεοπάτρα Αίβαζίδου. Μεγάλο μέρος της επιτυχίας του χορού οφείλεται στη συμμετοχή της οκταμελούς Ιερισσιώτικης κομπανίας υπό τη διεύθυνση του γνω-

στού μουσικοδιδάσκαλου, κυρίου Σταύρου Καραμάνη, η οποία με τη ζωντάνια της και τις υπέροχες μελωδίες της διανθισμένες με άρωμα Ιερισσιώτικης παράδοσης δημιούργησαν μοναδικό κέφι και συνεχή διάθεση για χορό. Η γιορτή συμπεριελάμβανε λαχειοφόρο αγορά με πλούσια δώρα προσφορά όπως πάντα συμπατριωτών επιχειρηματιών οι οποίοι στηρίζουν πάντα το έργο μας. Γενικά ήταν μια πολύ επιτυχημένη εκδήλωση η οποία μας έδωσε την ευκαιρία όλοι να συναντηθούμε και να συνδιασκεδάσουμε. Αξίζουν θερμά συγχαρητήρια σε όλους τους συντελεστές αυτής της επιτυχίας.

Της Εκπολιτιστικής Εταιρείας Νέων Νικήτης "Ο ΣΙΘΩΝ"

Η Εκπολιτιστική Εταιρεία Νέων Νικήτης "Ο ΣΙΘΩΝ" προκηρύσσει τον 50ο Διεθνή Κολυμβητικό Διάπλου του Τωρωναίου Κόλπου, στην Νικήτη Χαλκιδικής το **Σάββατο 18 Ιουλίου 2020**.

Είναι πλέον γνωστό στο πανελλήνιο ότι η εκδήλωση αυτή είναι μια προσπάθεια διάδοσης του πραγματικού αθλητικού ιδεώδους μακριά από τις σκοπιμότητες του πρωταθλητισμού, έτσι όπως μας το κληροδότησαν οι αρχαίοι πρόγονοί μας.

Διεξαγωγή αγώνα-κανονισμοί: Οι κολυμβητές θα διανύσουν την απόσταση των 26 Km από την Καλλιθέα της Κασσάνδρας στην Νικήτη της Σιθωνίας χωρίς την χρήση πτερυγίων ή άλλων βοηθητικών μέσων πλεύσης. Για την ασφάλειά τους θα συνοδεύονται από μηχανοκίνητες βάρκες και ταχύπλοα σκάφη που διαθέτουν ασύρματη επικοινωνία. Στις βάρκες συνοδείας επιτρέπεται να επιβαίνουν μέχρι δύο συνοδοί. Η εκκίνηση του αγώνα θα δοθεί στις 8:00 το πρωί του Σαββάτου από το ξενοδοχείο "Παλλήνη" στην Κασσάνδρα. Οι αθλητές θα πρέπει να βρίσκονται στο χώρο της εκκίνησης τουλάχιστον εξήντα λεπτά πριν από την έναρξη του αγώνα.

Δικαίωμα συμμετοχής-αιτήσεις: Δικαίωμα συμμετοχής έχουν κολυμβητές και κολυμβήτριες από την Ελλάδα και το εξωτερικό, εφόσον έχουν ολοκληρώσει στο παρελθόν κολυμβητικό αγώνα τουλάχιστον 5 χιλιομέτρων. Ο αριθμός των συμμετεχόντων ορίζεται σε 25 κολυμβητές.

Του Συλλόγου Απανταχού Ταξιαρχιωτών

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ-ΚΟΠΗ ΠΙΤΑΣ-ΚΡΑΣΑΚΙ ΜΕ ΜΟΥΣΙΚΗ

Η συνέλευση, η κοπή πίτας και το γλέντι μας πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 12-1-2020 στην αίθουσα του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, με αρκετή προσέλευση μελών του συλλόγου. Αναλύσαμε τα θέματα του συλλόγου όπως: Ο Διοικητικός και Οικονομικός Απολογισμός έτους 2019, ο προϋπολογισμός έτους 2020, Ενημέρωση – Συζήτηση, Προτάσεις για το καλό του συλλόγου μας και του χωριού μας. Στο τέλος πραγματοποιήθηκε και πάλι ένα όμορφο γλέντι με ζωντανή μουσική και πρωτοργάτη τον Αντιπρόεδρο του συλλόγου Γιώργο Ζιούπο

ΔΙΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 15-16/2:

Άλλη μια όμορφη διήμερη οδική εκδρομή του συλλόγου πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία στο Μπάνσκο και στο Σαντάνσκι στις 15-16/2. Στο Μπάνσκο επισκεφτήκαμε την εκκλησία Αγία Τριάδα και το χιονοδρομικό κέντρο με το τελεφερίκ. Το βράδυ στο εστιατόριο του ξενοδοχείου στο Σαντάνσκι, με ζωντανή μουσική, φάγαμε ήπιαμε, χορέψαμε και παρακολουθήσαμε φολκlorικό συγκρότημα με τραγούδια και χορούς της Βουλγαρίας. Ήταν μια καταπληκτική βραδιά και ένα ωραίο γλέντι. Την άλλη μέρα μετά την περιήγηση μας στον πεζόδρομο του Σαντάνσκι αναχωρήσαμε για καφέ στο Σιδηρόκαστρο και μεσημεριανό φαγητό στο Αγκιστρο, όπου φάγαμε και χορέψαμε.

ΕΤΗΣΙΟΣ ΧΟΡΟΣ: Με κατάμεστη αίθουσα και τρικού-

βερτο γλέντι πραγματοποιήθηκε ο ετήσιος χορός των Απανταχού Ταξιαρχιωτών Χαλκιδικής στις "Εξι Βρύσες" στον Πολύγυρο, την Κυριακή 23-2-2020 το μεσημέρι. Το Δ.Σ. του συλλόγου ευχαριστεί θερμά τους συμμετέχοντες, την καταπληκτική ορχήστρα και το μαγαζί που φιλοξένησε την εκδήλωσή, που συνέβαλαν ώστε να πραγματοποιηθεί το καταπληκτικό αυτό αποτέλεσμα. Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο Πρόεδρος του χωριού μας κ. Γιάννης Ξάκης, ο Πρόεδρος του Παγγαλκιδικού συλλόγου κ. Γιάννης Κοτσάνης και αρκετά από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Παγγαλκιδικού συλλόγου

Λυρτζής Αστέριος

Πρόεδρος Συλλόγου Απανταχού Ταξιαρχιωτών Χαλκιδικής

Βιβλία και λοιπά έντυπα που λάβαμε

Βιβλία

π. Συνέσιος Γεννατάς, ιερομόναχος στη Μονή του Αγ. Αρσενίου στο Βατοπαίδι Χαλκιδικής. *Νερό από τις έξι βρύσες. Μικρό οδοιπορικό στην παράδοση του Πολυγύρου.* Σχήμα 17Χ24 Σελίδες 528, εξώφυλλο σκληρό με ελαιογραφία του Χρήστου Δέλιου «Έξι βρύσες» και CD No 1 και No 2 με Πολυγυρινά ακούσματα. Ζωντανές ηχογραφήσεις. Έκδοση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Χαλκιδικής, 2009.

ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ: Ιστορικό Λεύκωμα. Γράφουν: 1. Θύμιος Παπαγιάννης: Η γέυση του χώρου, 2. Ιουλία Βοκοτοπούλου: Η Χαλκιδική στους αρχαίους χρόνους, 3. Ιωακείμ Παπάγγελος: Η χριστιανική Χαλκιδική 4. Ευαγγελία Καμπούρη: Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική, 5. Γερακίνα Μυλωνά: Το τοπίο στη σύγχρονη Χαλκιδική, 6. Λ. Λαμπριανίδης- Λ. Παπαγιαννάκης: Η Χαλκιδική τον 20ό αιώνα. Έκδοση: Ιερό Κοινόβιο Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. Ορμύλια. Διαστάσεις 28Χ28. Σελίδες 300. Αθήνα 2002.

Άγγελος Δημ. Σμάγας. *Προϊστορικά τοπία στη Σιθωνία.* Στο βιβλίο ο συγγραφέας περιγράφει σημάδια του παρελθόντος, ύστερα από επιφανειακή έρευνα που πραγματοποίησε «με όλη τη σωματική και ψυχική του ένταση», και επιχειρεί να ερμηνεύσει το ρόλο που αυτά διαδραμάτισαν μέσα στο τοπίο της Σιθωνίας. Σελίδες 328, σχήμα 21Χ29. Έκδοση του Δήμου Σιθωνίας, Θεσσαλονίκη 2008. Το βιβλίο προλογίζει ο τότε Δήμαρχος Σιθωνίας Ιωάννης Τζίτζιος.

Άγγελος Φιλ. Μάντσιος. *Η μεγάλη μάχη.* Ο συγγραφέας περιγράφει τα γεγονότα που συνέβησαν στη μάχη μεταξύ Νικητιανών και ανταρτών στις 8 Νοεμβρίου 1948, κατά την οποία οι αντάρτες πολιορκήσαν τη Νικήτη με σκοπό να τη καταλάβουν και έκαψαν τον Ι. Ναό του Αγ. Νικήτα. Το βιβλίο παρουσιάστηκε από τον κορυφαίο φιλόλογο κ. Δημ. Αθ. Κοσμά και τον καθηγητή Ι. Τσίκουλα στην Εστία του Παγγαλκιδικού Συλλόγου στις 23 Οκτ. 2019. Βιβλιοπαρουσίαση δε έγινε στο τ. 38 σ. 50 του περιοδικού μας. Έκδοση του Δήμου Σιθωνίας, σελίδες 335,

Θεσσαλονίκη 2018.

Γιώργος Ι. Ζωγραφάκης. 13.878+10 ημέρες. *Μια σύντομη προσωπική αναφορά, στην οικογενειακή ιστορία.* Ο συγγραφέας αναφέρει και περιγράφει το γενεαλογικό δένδρο και το ιστορικό της μεγάλης οικογενείας του, αρχίζοντας από τον παππού του, ο οποίος γεννήθηκε στο Ζαρό της Κρήτης το 1860. Σχήμα Σελίδες 96, Πολύγυρος 2016

Δημήτριος. Αγγ. Σμάγας. *Το ακρόπρωρο. Ιστορικό μυθιστόρημα.* Η όλη υπόθεση εκτυλίσσεται κυρίως στην περιοχή του Αγ. Νικολάου Χαλκιδικής, στα νησάκια της Βουρβουρούς και όχι μόνο. Αυτοέκδοση, σελίδες 446, Θεσσαλονίκη 2019. Όπως σημειώθηκε και σε μικρό σημείωμα αναγγελίας της εκδόσεως (τ. 40 σ.35), ο συγγραφέας παραχώρησε ευγενικά τη διάθεση και την οικονομική εκμετάλλευση του βιβλίου στους δύο Πολιτιστικούς Συλλόγους του χωριού του Βουρβουρού και Φυλίσ, για την ενίσχυση των σκοπών τους.

Δημήτριος. Θεοχ. Κύρου. *Τα Μαδεμοχωρικά του Ηπειρώτη Διδασκάλου της Χαλκιδικής Νικ. Σπυρ. Βουλγαρελίδη. Λιανίγκοβη 1978.* Πρόκειται για δημοσίευση του πονήματος του Νικ. Βουλγαρελίδη, Ηπειρώτη, που υπηρέτησε ως δάσκαλος σε σχολεία της βόρειας Χαλκιδικής το τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα, και αναφέρονται στη ζωή γενικά των Μαντεμοχωρίων (ιστορική, εκκλησιαστική, διοικητική, πολιτική) σε ιστορικά γεγονότα, ήθη, έθιμα, πολιτιστικά κλπ. Χορηγός της εκδόσεως του βιβλίου είναι ο ιατρός και βουλευτής δρ **Γεώργιος Βαγιωνάς**, Αρναιώτης. Σελίδες 110, Αρναία 2019.

Δημήτριος Θεοχ. Κύρου. *Ο Αγαπητός Γεωργίου Πιτούλας Μακεδονομάχος (1904-1908), Πολεμιστής στους μετέπειτα πολέμους (1912-1941) και Αντιστασιακός (1941-1944) και η Κυρά-Χαρίκλεια Τρικκαλιώτη-Δημητρακούδη Καλλιτέχνηδα Υφάντρα-Φίλη της Παράδοσης (Βίος Δράση και Αρχεία). Χορηγοί της έκδοσης: Τα παιδιά της κυρά-Χαρίκλειας Τρικκαλιώτη Δημητρακούδη και εγγόνια του θείου της Αγαπητού Πιτούλα Ελένη, Μαρία, Γεώργιος, Αικατερίνη στη μνήμη του παππού και της μητέρας.* Σελίδες 288. Αρναία 2019.

Σταύρος Ι. Αυγολούπης. *Αστρονομικές ματιές στην Ποίηση. Συλλογή ποιημάτων.* Πρόκειται για Συλλογή 43 ποιημάτων, που όλα είναι εμπνευσμένα από τον ουρανό με τ' αστέρια του που για πολλά χρόνια μελετούσε ο ποιητής, ως καθηγητής Αστρονομίας του ΑΠΘ. Αυτοέκδοση, σελίδες 52, Θεσσαλονίκη 2019.

Γιώργος Ι. Ζωγραφάκης. *Το Κρητικό και το Μακεδονικό ζήτημα. Δυο σοβαρά εθνικά ζητήματα του 20ού και του 21ου αιώνα, που εξελίχθηκαν παράλληλα, άλλοτε συναγωνιστικά και άλλοτε ανταγωνιστικά μεταξύ τους.* Έκδοση: Δήμου Φαιστού και Δήμου Πολυγύρου. Αύγουστος 2016 – Μάρτιος 2018, σελ.216.

Άγγελος Δημ. Σμάγας. *Η εποχή του λίθου στη Βόρεια Σιθωνία.* Πρόκειται για δημοσίευση επιφανειακής αρχαιολογική έρευνας στη Σιθωνία, κατά τα έτη 1996-2006, με σκοπό να γίνει κατανοητή η ανθρώπινη δραστηριότητα σε σχέση με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον κατά την προϊστορική εποχή. Έκδοση: Δήμου Σιθωνίας. Θεσσαλονίκη 2008. Σελίδες 48.

Χρήστου Αθ. Φυλαχτού: *Ο Λεοντόκαρδος Μακεδονομάχος Γιαγλής.* Πρόκειται για θεατρικό έργο που τα ιστορικά του στοιχεία βασίζονται στο βιβλίο του Βασιλείου Ν. Πάππα σελ.94

Περιοδικά

Το Κύτταρο. Πολιτιστικό περιοδικό έντυπο της ομάδας «Κύτταρο» του Πολιτιστικού Συλλόγου Ιερισσού «Κλειγένης», τεύχος 19/2019.

Διακονία. Τριμηνιαίο περιοδικό της Ι. Μητροπόλεως Ξάνθης και Περιθεωρίου. Τεύχος 95 Ιούλιος Αύγουστος-

Σεπτέμβριος 2019. Εκδότης ο σεβ. Μητροπολίτης κ.κ. Παντελεήμων.

Αρναία. Περιοδική έκδοση ιστορικής και λαογραφικής ενημέρωσης και καταγραφής. Τεύχος 124, Ιούλιος-Αύγουστος-Σεπτέμβριος 2019 και Τεύχος 125, Οκτώβριος-Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2019. Εκδότης ο φιλόλογος και θεολόγος Δημ. Θ. Κύρου.

Αγιαναστασίτες. Περιοδική έκδοση του Συλλόγου Αποφοίτων της Εκκλησιαστικής Σχολής της Αγίας Αναστασίας της Φαρμακολύτριας. Τεύχος 41, Δεκέμβριος 2019. Επιμέλεια Δημ. Κωλέσης.

Εμμανουήλ Παπάς. Περιοδική έκδοση του ομωνύμου Συλλόγου Θεσσαλονίκης. Τεύχος 105 Ιούνιος 2019. Πρόεδρος-εκδότης Βασίλειος Κάρτσιος

Εφημερίδες

Τα Χαλκιδικιώτικα Νέα. Όργανο του Πολιτιστικού Παγχαλκιδικιώτικου Συλλόγου Αθηνών Ο «Αριστοτέλης». Φ. 169, Οκτώβριος- Δεκέμβριος 2019. Πρόεδρος Δ.Σ. -εκδότης Γεώργιος Σουλινάρης. Επιμέλεια ύλης Χρήστος Ρανταβέλλας.

DVD με συνοδευτικό φυλλάδιο (το σενάριο)
Τίτλος: *Η επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821.* Πρόκειται για ταινία σε σενάριο του αντιστρατήγου ε.α. Στυλιανού Κυρίμη και σκηνοθεσία Ιωάννη Κοροδήμου, υπευθύνου του κινηματογραφικού αρχείου του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών. Προβλήθηκε, με πρωτοβουλία του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, σε πρώτη προβολή στο Πολεμικό Μουσείο Θεσ/νίκης στις 24-11-2019. Βλ. σχετ. ρεπορτάζ στις στήλες: Η δράση του Συλλόγου μας.

ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΙΘΟΥΣΑ

Όπως ανακοινώθηκε στην ετήσια τακτική Γεν. Συνέλευση της 26ης Ιανουαρίου 2020, ένας από τους στόχους της καινούργιας χρονιάς είναι η απόκτηση νέας μεγαλύτερης αίθουσας σε αντικατάσταση της υπάρχουσας που έχει έκταση 150 τμ και που δεν επαρκεί πλέον, γιατί ο Σύλλογος μεγάλωσε και η ανάγκη για μεγαλύτερο χώρο είναι επιτακτική. Αυτό θα το έχετε διαπιστώσει και οι ίδιοι, αφού σε μεγάλες εκδηλώσεις αρκετοί μένουν όρθιοι και άλλοι αναγκάζονται να αποχωρήσουν ελλείψει χώρου. Πέρα από το περιορισμένο εμβαδόν της η αίθουσα έχει στο μέσον της μια μεγάλων διαστάσεων κολώνα που αχρηστεύει ένα τμήμα της. Επίσης τα τελευταία χρόνια εμφανίστηκε και υγρασία.

Η νέα αίθουσα που χρειάζεται ο Σύλλογος πρέπει να συγκεντρώνει τα εξής περίπου χαρακτηριστικά:

1. Να βρίσκεται στην ανατολική Θεσσαλονίκη όπου κατοικεί η πλειονότητα των Χαλκιδικιωτών.
2. Να είναι ισόγεια ή σε όροφο, αποκλεισμένου του ημιυπόγειου.
3. Να έχει εμβαδόν τουλάχιστο 200 τμ από τα οποία 50 τμ για γραφείου τόσο του Παγχαλκιδικού, όσο και των άλλων Χαλκιδικιώτικων Συλλόγων που λειτουργούν στη Θεσσαλονίκη.
4. Να είναι εύκολα προσπελάσιμη και να βρίσκεται όσο πιο κοντά γίνεται σε στάση της αστικής συγκοινωνίας.
5. Να είναι σε οικοδομική χτισμένη με τον νέο γενικό οικοδομικό κανονισμό.
6. Δεν ενδιαφέρει αν βρίσκεται σε κεντρικό δρόμο, ούτε αν έχει βιτρίνα ή τζαμαρία.
7. Η τιμή της να είναι ανάλογη των δυνατοτήτων του Συλλόγου.

Με βάση τα όσα λέχθηκαν στη Γεν. Συνέλευση και με όσα γράφονται σ' αυτό το σημείωμα, ας έχει ο καθένας υπόψη του μήπως στη γειτονιά του ή αλλού υπάρχει αυτό που ζητούμε. Και αν βρεθεί κάτι ενδιαφέρον παρακαλούμε τηλεφωνήστε στο 6936950188. Υπόψη, ότι μ' αυτόν τον τρόπο βρέθηκε και η αίθουσα που σήμερα έχουμε. Μεσίτες γίνονται δεκτοί.

Αγιορείτικα νέα

Η Ιερά Μονή Σίμωνος Πέτρας τίμησε για πρώτη φορά τον Όσιο Ιερώνυμο

Με Συνοδική απόφαση του Οικουμενικού Πατριαρχείου ο γνωστός Όσιος Γέρων της Αναλήψεως, Αγιορειτικού Μετοχίου στον Βύρωνα Αθηνών, ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ Ο ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤΗΣ ανεγράφη πρόσφατα στις αγιολογικές δέλτους της Ορθοδόξου Εκκλησίας μας. Η ιερά μνήμη του καθιερώθηκε την 9η Μαΐου εκάστου έτους. Ο Άγιος προσήλθε στην Σιμωνόπετρα σε ηλικία δεκαεπτά ετών και εγκαταβίωσε σ' αυτήν για 43 ολόκληρα χρόνια, διετέλεσε δε Ηγούμενος της Μονής κατά τα έτη 1920-1931.

Στην συνέχεια και μέχρι την οσιακή κοίμησή του, το 1957, χρημάτισε Οικονόμος και πνευματικός στο γνωστό Σιμωνοπετρίτικο Μετόχιο της Αναλήψεως στους πρόποδες του Υμηττού

Σε σεμνή και άκρως συγκινητική τελετή, με την συμμετοχή όλης της αδελφότητας της Μονής και με την παρουσία προστρεξάντων αγιορειτών μοναχών, έγινε επίσημη λιτανευτική είσοδος της τιμίας κάρας και των λοιπών λειψάνων, ως και της ιεράς εικόνας του αγίου από το ηγουμενικό παρεκκλήσιο της αγίας Μαγδαληνής, όπου και είχαν τοποθετηθεί από τον αιόδιμο Γέροντα Αιμιλιανό, προς το Καθολικό της Μονής.

Εκεί η τιμία κάρα τέθηκε υπό του Καθηγουμένου Αρχιμανδρίτου Ελισαίου σε προσκύνηση στο μέσο του Καθολικού, ενώ η σορός των λοιπών τιμίων λειψάνων του αγίου, συμβολικά τοποθετήθηκε στον ηγουμενικό θρόνο, μαζί με την ράβδο του, ως αδικώς γενομένου εκπτώτου και εξορίστου στα δύσκολα χρόνια της ηγουμενείας του.

Η πράξη αυτή της σημερινής αδελφότητας υποδήλωνε την αίτηση συγγνώμης και την αποκατάσταση της γενομένης αδικίας στον πρᾶο και ταπεινό τη καρδιά άγιο Ιερώνυμο απο τους συμμοναστές της εποχής του.

* * *

Η εορτή της περιτομής του Κυρίου και η είσοδος στο νέο έτος, στην Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου Αγίου Όρους

Την Τρίτη 14 Ιανουαρίου 2020, Πρωτοχρονιά (Ι.Η.) εορτάστηκε με μοναστηριακή κατάνυξη, η εορτή της περιτομής του Κυρίου και η είσοδος στο νέο έτος, στην Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου Αγίου Όρους.

Των ιερών τελετών και ακολουθιών προεξήρχε ο Σεβ. Μητροπολίτης Νεαπόλεως κ. Βαρνάβας, προσκεκλημένος του Καθηγουμένου Γέροντος Εφραίμ και της περί Αυτόν αδελφότητας. Να αναφερθεί ότι στον εορτασμό παρέστη συμπροσευχόμενος και ο Σεβ. Μητροπολίτης Δωδώνης κ. Χρυσόστομος.

Μετά το πέρας των ακολουθιών, στο Συνοδικό της Μονής ο Μητροπολίτης Νεαπόλεως ευλόγησε την καθιερωμένη αγιοβασιλόπιττα και ο Γέροντας Εφραίμ την έκοψε για να διαμοιραστεί στους πατέρες.

Νέα μέλη του Συλλόγου εγγραφέντα μέχρι 24-2-2020

		Αρ.Μητρώου			Αρ.Μητρώου
1.	Χαραλαμπίδου Σοφία	1829	13.	Χαντζούδης Κατάκαλος	1841
2.	Γκίμας Δημήτριος	1830	14.	Συντριβάνη Κατερίνα	1842
3.	Εμμανουήλ Αργύριος	1831	15.	Αργυρός Ιωάννης	1843
4.	Μαρέτας Μιλτιάδης	1832	16.	Πάνας Απόστολος	1844
5.	Θωμά Ευθυμία	1833	17.	Μόσχου Μάριος	1845
6.	Ποΐριατζίδης Εμμανουήλ	1834	18.	Καμάρα Ευαγγελία	1846
7.	Παπαδοπούλου Γεωργία	1835	19.	Πιερράκου Κωνσταντίνος	1847
8.	Γραμμένου Βάλια	1836	20.	Ματσίγγου Αναστασία	1848
9.	Γαλόνη Αναστασία	1837	21.	Βασιλειάδης Βασίλειος	1849
10.	Ζαμπόκα Κοκόνη	1838	22.	Αμπελουργός Ιωάννης	1850
11.	Καμπάνη Αναστασία	1839	23.	Κουγεβετοπούλου Όλγα	1851
12.	Κεφαλά Αναστασία	1840	24.	Μούστου Ιωάννα	1852
				Γαλάτιστα	1841
				Θεσσαλονίκη	1842
				Αρναία	1843
				Ν.Καλλικράτεια	1844
				Ν.Τένεδος	1845
				Πετροκέρασα	1846
				Ποσειδί	1847
				Αρναία	1848
				Στρατώνι	1849
				Αγ. Νικόλαος	1850
				Θεσσαλονίκη	1851
				Θεσσαλονίκη	1852

Σημ. Το Δ.Σ. καλωσορίζει με χαρά τα νέα μέλη και τα προσκαλεί σε ενεργό συμμετοχή στη ζωή και τη δράση του Συλλόγου μας.

Προς τους αρθρογράφους

Παρακαλούνται οι αρθρογράφοι τα κείμενα τους να μην είναι εκτεταμένα. Να περιορίζονται στα μέτρα που έχει βάλει η Επιτροπή Έκδοσης. Δηλαδή δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις 1800 λέξεις περίπου ούτε τους 9.000 χαρακτήρες (χτυπήματα). Η παράκληση αυτή γράφεται στην πίσω σελίδα του εξωφύλλου κάθε τεύχους, αλλά δυστυχώς αγνοείται.

Επίσης μερικοί μας στέλνουν άρθρα εξειδικευμένα με περιεχόμενο άκρως επιστημονικό ή άλλα άσχετα τα οποία δεν είναι δυνατό να δημοσιευθούν. Για τη σειρά δημοσίευσης λαμβάνονται υπόψη, πέραν του περιεχομένου, δύο στοιχεία: Ο χρόνος παραλαβής και η επικαιρότητα, αποστέλλονται δε αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή στο E-mail: toikono@sch.gr

Τέλος επαναλαμβάνουμε ότι το περιοδικό απευθύνεται στο ευρύ κοινό, και αυτό ας έχει απέναντί του κάθε αρθρογράφος όταν συντάσσει την εργασία του.

ΠΕΝΘΗ

Έφυγαν από τη ζωή:

Ο **Ιωάννης (Γιάγκος) Λέκκας του Αστερίου, από τα Πετροκέρασα**, επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας με Α.Μ. 732, και ανταποκριτής μας στην ομώνυμη Κοινότητα για δέκα χρόνια.

Ο **Δημήτριος Ρήγας, Θεολόγος από την Αρναία**, επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας με Α.Μ.1614 και αρθρογράφος του περιοδικού μας.

Ο **Παύλος Παντάλης από τα Βράσταμα**, επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας με Α. Μ. 12, και ανταποκριτής μας στην ομώνυμη Κοινότητα για δέκα χρόνια.

Ο **Ιωάννης Αγγ. Σαμαράς, Θεολόγος τ. Γυμνασιάρχης, από την Αρναία, ΕΠΙΤΙΜΟ μέλος** του Συλλόγου μας με Α.Μ. 381, πατέρας της αείμνηστης γραμματέα του Συλλόγου μας **Ολυμπίας**, μονάκριβης κόρης του, που έφυγε πέρυσι αιφνιδίως στα 40 της χρόνια αφήνοντας ορφανά τρία ανήλικα παιδιά. Ο μεταστάς, δραστήριο μέλος του Συλλόγου μας, υπήρξε για τρεις θητείες μέλος του Δ.Σ. του. Αρθρογραφούσε τακτικά στο περιοδικό μας, ανέλαμβανε συχνά την εκφώνηση πανηγυρικών λόγων στις εθνικές εκδηλώσεις και γενικά η προσφορά τους υπήρξε έντονη και διακριτή. Για όλες αυτές τις δραστηριότητες και τις υπηρεσίες η Γεν. Συνέλευση των Μελών του έτους 2017, τον ανακήρυξε **ΕΠΙΤΙΜΟ ΜΕΛΟΣ** του Συλλόγου, και το όνομά του είναι γραμμένο στον οικείο πίνακα των Επιτίμων Μελών.

Το Δ.Σ. απευθύνει θερμά συλλυπητήρια στους οικείους των μεταστάντων, ευχόμενο την εξ ύψους παρηγορία. ΑΙΩΝΙΑ Η ΜΝΗΜΗ ΤΟΥΣ.

Σ.Σ. Παρακαλούνται όλα τα μέλη να ειδοποιούν τον Σύλλογο σε παρόμοιες περιπτώσεις, ώστε να ενημερώνεται η γραμματεία και το περιοδικό και να παρίσταται, αν είναι εφικτό, αντιπροσωπεία του Δ.Σ.

Το Δ.Σ.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΕΚΔΡΟΜΩΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - ΙΟΥΝΙΟΥ 2020**ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2020**

Κυριακή 26 Ιανουαρίου	Η ετήσια Τακτική Γεν. Συνέλευση των μελών.	Ώρα 11:00 στην ΕΣΤΙΑ μας.
----------------------------------	--	---------------------------

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2020

Κυριακή 9 Φεβρουαρίου	Ετήσιος Χορός	Καρδιά. Χωριό της Ειρήνης. Κόστος 15 ευρώ ανά άτομο πλήρες μενού.
Κυριακή 16 Φεβρουαρίου	Προβολή ταινίας DVD του κ. Στυλιανού Κυρίμη αντιστράτηγου ε.α.: «Η Επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821»	Ώρα 11:00 στην Κασσάνδρεια. Την ταινία παρουσίασαν: - Αυγολούπης Σταύρος, Καθηγητής Αστρονομίας ΑΠΘ - Ιωάννα Αρβανίτη, Συντονίστρια Εκπ. Έργου Α'βάθμιας Εκπαίδευσης Κ. Μακεδονίας - Τιμολέων Μακρογιάννης, Καθηγητής Μετεωρολογίας ΑΠΘ
Σάββατο 22 Φεβρουαρίου	Ημερήσια εκδρομή στο Νυμφαίο.	Κόστος 15 ευρώ. Αναχώρηση 8:00 από πλατεία Χάψα. Δηλώσεις συμμετοχής: Νατάσσα Δάφφα 6981473277

ΜΑΡΤΙΟΣ 2020

Τετάρτη 4 Μαρτίου	Παρουσίαση βιβλίου κ. Δημ. Σμάγα συνταξιούχου εκπαιδευτικού: ΤΟ ΑΚΡΟΠΡΩΡΟ Το βιβλίο θα παρουσιάσουν οι κ.κ.: Σμάγας Ιωάννης , Διευθυντής Γενικού Λυκείου Αγ. Νικολάου, Βαγιωνάς Εμμανουήλ , Αρχιτέκτων Μηχανικός	Ώρα 19:00 στην ΕΣΤΙΑ μας. Κατά την διάρκεια της εκδήλωσης, ελαφρά μουσική θα παίζει ο μουσικός Κυριακίδης Χαράλαμπος .
Τετάρτη 18 Μαρτίου	Γιορτή της Γυναίκας: Ομιλία από την κ. Βενετία Κουτσού , ενδυματολόγου-σχεδιάστριας, Λέκτορα του Δ.Π.Θ. με θέμα: «Η χειραφέτηση της γυναίκας μέσα από το ένδυμα, στον 20ό αιώνα» .	Ώρα 20:00 στην ΕΣΤΙΑ μας. Προβολή οπτικοακουστικού υλικού.
Κυριακή 22 Μαρτίου	Προβολή ταινίας DVD του κ. Στυλιανού Κυρίμη αντιστράτηγου ε.α.: «Η Επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821» .	Στον Δήμο Αριστοτέλη . Ο τόπος και η ώρα θα καθοριστούν από τον Δήμο και θα ανακοινωθούν με sms και email.
Τρίτη 24 Μαρτίου	Στέψη προτομής Καπετάν Χάψα που έστησε ο Σύλλογος.	Ώρα 11:00 στην ομώνυμη πλατεία Καπετάν Χάψα, τέρμα Βούλγαρη.
Παρασκευή 27 Μαρτίου	Παρακολούθηση Δ' Χαιρετισμών στην Ιερά Μονή Αγίου Κοσμά του Αιτωλού στην Αρναία. Προσκύνηση λειψάνων Αγίων Ραφαήλ, Νικολάου και Ειρήνης που θα βρίσκονται στην Αρναία	Κόστος 10 ευρώ. Αναχώρηση λεωφορείου ώρα 15:30 από πλατεία ΧΑΨΑ. Δηλώσεις κ. Νατάσσα Δάφφα : 6981473277

Σημ.: Οι εκδηλώσεις του μηνός Μαρτίου αναστέλλονται με απόφαση του Δ.Σ. προληπτικά λόγω Κορωνοϊού.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2020

Τετάρτη 8 Απριλίου	Παρουσίαση βιβλίου της κας Ελένης Στούμπου –Κατσιαμούρη , Αρχαιολόγου –Σκηνοθέτριας: « ΑΠΟ ΤΗΝ ΛΙΑΡΙΓΚΟΒΑ ΣΤΟ HIGH PARK »	Ώρα 19:30 στην ΕΣΤΙΑ μας. Το βιβλίο θα παρουσιαστεί από τον κ. Ιωακείμ Παπάγγελο Δρ. Αρχαιολογίας και από τον κ. Κλεάνθη Δούκα Αρχαιολόγο.
Τρίτη – Σάββατο 21 - 25 Απριλίου	Πενθήμερη εκδρομή Ρόδο –Σύμη με ΤΣΑΡΤΕΡ	Η τιμή θα ανακοινωθεί με sms και email. Δηλώσεις κ. Χρ. Παυλούδης 6945294699
Τετάρτη 29 Απριλίου	Ομιλία από τους κ.κ.: Βενιαμίν Καρακωστανόγλου , καθηγητή Διεθνούς Δικαίου Νομικής Σχολής Α.Π.Θ., Προέδρου του Περ. Συμβ. Κεντρικής Μακεδονίας και Χρήστο Παυλούδη , Υποναυάρχου ε.α. Μέλος Δ.Σ. του Συλλόγου	Ώρα 19:30 στην ΕΣΤΙΑ μας. Θέμα: Α.Ο.Ζ. και λοιπά θέματα του Αιγαίου
Κυριακή (η ημερομηνία θα καθοριστεί και θα ανακοινωθεί)	Προβολή ταινίας DVD του κ. Στυλιανού Κυρίμη αντιστράτηγου ε.α.: « Η Επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821 »	Ώρα 11:00 Στο Δήμο Σιθωνίας. Ο χώρος θα καθοριστεί από τον Δήμο και θα ανακοινωθεί με sms και email.

ΜΑΪΟΣ 2020

Τετάρτη 6 Μαΐου	Παρουσίαση της Νέας Ποιητικής Συλλογής του κ. Ιωάννη Καραμίχου , μέλους του Συλλόγου μας.	Ώρα 20:00 στην ΕΣΤΙΑ μας. Η παρουσίαση θα γίνει από τον φιλόλογο κ. Δημ. Κοσμά .
Κυριακή 17 Μαΐου	Προβολή ταινίας DVD του κ. Στυλιανού Κυρίμη αντιστράτηγου ε.α.: « Η Επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821 »	Ώρα 11:00 στο Δημοτικό Θέατρο Πολυγύρου μετά την κατάθεση στεφάνων λόγω εορτασμού της επετείου εξέγερσης του Πολυγύρου το 1821
Παρασκευή - Κυριακή 15 - 17 Μαΐου	Τριήμερη εκδρομή ΠΟΡΤΟ ΧΕΛΙ –ΣΠΕΤΣΕΣ –ΥΔΡΑ . Με λεωφορείο και πλοίο.	Η τιμή θα ανακοινωθεί με sms και email. Δηλώσεις κ. Νατάσσα Δάφφα : 6981473277, κ. Σαραφιανός Καράβατος : 6974604255
Κυριακή 29 Μαΐου	Παρουσίαση βιβλίου του κ. Γ. Ζωγραφάκη σε συνεργασία με τον Σύλλογο Κρητών Θεσσαλονίκης.	Ώρα 11 στην ΕΣΤΙΑ μας. Τίτλος βιβλίου: Το Κρητικό και το Μακεδονικό ζήτημα.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2020

Κυριακή 14 Ιουνίου	Εθνικός εορτασμός της 199ης Επετείου της Μάχης των Βασιλικών με μνημόσυνο στο καθολικό της Μονής της Αγίας Αναστασίας και κατάθεση στεφάνων στον μνημείο.	Ώρα έναρξης 10:00. Η εκδήλωση οργανώνεται από την Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής με συμμετοχή των τριών Δήμων, Πολυγύρου, Σιθωνίας και Θέρμης. Ώρα αναχώρησης λεωφορείων 8:30 από πλατεία ΧΑΨΑ. Δηλώσεις κ. Νατάσσα Δάφφα : 6981473277, κ. Μάχη Κωστοπούλου 6932474037
Κυριακή 14 Ιουνίου	Συνεστίαση επί τη λήξη της συλλογικής περιόδου 2019-2020 στον Άγιο Πρόδρομο στο Κτήμα Αστερίου Γραμμένου . Συμμετέχουν όλα τα τμήματα του Συλλόγου μαζί με το Δ.Σ.	Η αναχώρηση θα γίνει από τον χώρο του μνημείου μετά την εκδήλωση. Τα λεωφορεία θα διαθέσει δωρεάν ο Σύλλογος. Το γεύμα εξ' ιδίων. Θα υπάρχει και ορχήστρα.

Οι εμφανίσεις του χορευτικού και της χορωδίας θα γίνονται μετά από προσκλήσεις που θα έχουμε και θα ανακοινώνονται με sms και e-mail.

ΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Μέχρι σήμερα χορηγοί του περιοδικού είναι:

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 1-4), ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 5-6),
ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΜΑΣΑΛΑ-ΜΟΥΣΤΟΥ (τ. 7), ΜΟΣΧΟΣ ΜΟΣΧΟΣ (τ. 8),
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ & ΟΛΥΜΠΙΑ ΓΡΑΜΜΕΝΑ (τ. 9), ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ (τ. 10),
ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ (τ. 11), ΠΕΡΙΦ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 12),
ΚΩΝ. & ΑΦΡ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (τ. 13), ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ (τ. 14),
ΜΑΓΔΑ ΚΕΚΕΡΗ-ΣΛΙΝΗ (τ. 15), ΗΛΕΚΤΡΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ (τ. 16),
ΕΛΛΗ, ΜΑΡΙΑ, ΚΑΙΤΗ & ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ (τ. 17),
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (τ. 18), ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΟΣ (τ. 19),
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ & ΘΩΜΑΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ (τ. 20),
ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ (τ. 21), ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 22),
ΕΚΜΕ Α.Ε. Ι. & Β. ΚΑΡΥΩΤΗΣ (τ.23), ΠΑΥΛΟΣ ΔΕΑΣ (τ. 24),
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΡΑΒΑΤΟΥ (τ. 25),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 26), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 27),
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 28), ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ (τ. 29),
ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 30), ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΙΣΚΙΝΗΣ (τ. 31),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 32), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 33),
ΕΛΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ & ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ (τ. 34),
ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΑΣΤ. ΣΧΟΙΝΑΣ (τ. 35), ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ (τ. 36),
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΜΠΗΣ (τ. 37), ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΤΣΑΚΝΗΣ (τ. 38),
ΣΤΕΛΙΟΣ ΒΑΛΙΑΝΟΣ (τ. 39), ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 40),
ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ "ΒΑΛΜΑΣ" Ο.Ε. (τ. 41)
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ-CONDITO Α.Ε.Β.Ε. (τ. 42).**

ΒΡΕΘΗΚΕ ΧΟΡΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ 43ο ΤΕΥΧΟΣ

Δεν ζητείται χορηγός για το επόμενο 43ο τεύχος, γιατί ήδη αυτός βρέθηκε. Χορηγός του 43ου τεύχους θα είναι ο επιχειρηματίας Γρηγόρης Τάσιος, Πρόεδρος της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων (Π.Ο.Ξ.), από τον Πολύγυρο, τον οποίο και ευχαριστούμε θερμά και προκαταβολικά. Στο 43ο τεύχος της άνοιξης του 2020 (Απριλίου-Μαΐου-Ιουνίου), θα δημοσιευθούν σχετικές λεπτομέρειες της χορηγίας μαζί και τα ευχαριστήρια.

Το Δ.Σ.

Η Χ Ο Ρ Η Γ Ι Α

Η χορηγία του παρόντος 42ου τεύχους έγινε εξ' ημισείας από τον
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» και
από το επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας
κ. ΧΡΗΣΤΟ ΜΩΡΑΪΤΗ

ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΡΥΤΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
CONDITO A.E.B.E.

Το Δ.Σ. και ο κόσμος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου

Ευχαριστεί

**εκ βαθέων τον χορηγό και τον εγγράφει στον οικείο κατάλογο των χορηγών,
ώστε να μνημονεύεται εσαεί η ευγενική χειρονομία
και να αποτελεί παράδειγμα για μίμηση.**

**Κύριε Μωραΐτη
σας ευχαριστούμε και πάλι**

Το Δ.Σ.

Σημείωση: Η εταιρεία Condito, είναι μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες βιομηχανικής παραγωγής, τυποποίησης και διάθεσης προϊόντων μουστάρδας, κέτσαπ, μαγιονέζας και σαλατών στη χώρα. Έχοντας παρουσία στο χώρο από το 1979 και αναπτύσσοντας συνεχώς τη δραστηριότητά της, κατάφερε να δημιουργήσει σημαντικές συνεργασίες στο χώρο του Food Service (Ho.Re.Ca), στο λιανεμπόριο, στις εξαγωγές και στα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας (Private Label), εξελίσσοντάς την σε έναν από τους εγχώριους ηγέτες στον κλάδο των τροφίμων.

Το χαρτοφυλάκιο της εταιρίας περιλαμβάνει μια ευρεία γκάμα γευστικών προϊόντων που ανταποκρίνεται τόσο στις ανάγκες της αγοράς Ho.Re.Ca., όσο και σε αυτές του λιανικού εμπορίου και αφορά τα παρακάτω είδη: Μουστάρδα, Κέτσαπ, Μαγιονέζα, Dips, Dressings & Sauces, Ειδικά προϊόντα Free From, Παραδοσιακές ελληνικές αλοιφές και αυθεντικές γεύσεις από το εξωτερικό, Φυτικά αναπληρώματα τυριού & vegan, Επιλεγμένοι ξηροί καρποί, Αποξηραμένα φρούτα

Η σκέψη μας κοντά σε όσους φυλάγουν τα σύνορά μας

Αυτές τις κρίσιμες ώρες που περνάει η πατρίδα μας, η σκέψη μας βρίσκεται στο πλευρό των παιδιών μας, στους άνδρες και τις γυναίκες των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, στους τολμηρούς Συνοριοφύλακες, στους περήφανους κατοίκους του Έβρου και των νησιών μας, που με αυταπάρηση παραμένουν ξάγρυπνοι φυλώντας «Θερμοπύλες», πιστοί στο αρχαιοελληνικό πρόσταγμα «Είς οινώνος άριστος αμύνεσθαι περί πάτρης». Ο «Παγχαλκιδικός Σύλλογος», Διοίκηση και μέλη, και όλοι οι Χαλκιδικιώτες δηλώνουμε απερίφραστα, ότι στεκόμαστε δίπλα σ' αυτούς που προστατεύουν την ασφάλεια της Πατρίδας μας και είμαστε έτοιμοι αν χρειαστεί, να ενισχύσουμε τους ακρίτες και τους στρατιώτες μας με κάθε τρόπο.

Το Δ. Σ.

Τα Μουδανιά της Προποντίδας (φώτο 1919).